

ADVOCATENBLAD SINDS 1918

INTERVIEW

De Diversity & Inclusion-partners van AKD en A&O over hun ambities

ACHTERGROND

Alternative business structures: kernwaarden vs. open markt

HET VERSCHIL

De marketingcampagne van Simmons & Simmons

**ALTIJD
SCHERP**
abonnement
€ 1.395,-

12 maanden lang onbeperkt cursussen en webinars volgen

Wilt u altijd op de hoogte zijn van de nieuwste ontwikkelingen en voorop lopen in uw vakgebied? Met het Altijd scherp-abonnement van het CPO kiest u 12 maanden lang onbeperkt uit ons aanbod. U kunt cursussen op locatie combineren met onze webinars. Zo blijft u altijd scherp. Voor een vaste en scherpe prijs.

Kijk op www.cpo.nl/altijdscherp voor meer informatie.

- ✓ **ONBEPERKT TOEGANG TOT ONZE CURSUSSEN EN WEBINARS**
- ✓ **ALTIJD UP-TO-DATE IN UW VAKGEBIED**
- ✓ **MET ONZE TOPDOCENTEN BENT U ZEKER VAN UW ZAAK**
- ✓ **VOOR EEN VASTE EN SCHERPE PRIJS**

Verder denken • Scherper zijn

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

100e jaargang

Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen. De redactie werkt volgens de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek.

Het volgende nummer van het *Advocatenblad* verschijnt op 28 april.

Hoofdredacteur

Kees Pijnappels

Redactie

Sabine Droogleever Fortuyn, Stijn Dunk, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden

Jan Wouter Alt, Aldert van der Bent, Yola Geradts, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen, Rogier Wolf

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Textcetera, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Citeerwijze

Adv.bl. 2020-3, p.

Aan dit nummer werkten mee

Klaas Aantjes, Erik Jan Bolsius, Alexandra Gerny, Martijn Gijsbertsen, Willem Heemskerk, Sjoerd van der Hucht, Hedy Jak, Jean-Pierre Jans, Matthijs Kaaks, Lars Kuipers, Robert Malewicz, Erik Scheers, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt, Floris Tilanus, Marco de Vries

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.

Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.

De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch

Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde

Neuhyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 246 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailtendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en worden stilzwijgend verlengd, tenzij het abonnement schriftelijk wordt opgezegd. Na afloop van het eerste abonnementsjaar dient u rekening te houden met een opzegtermijn van één maand. Kijk op www.tijdschriften.boomjuridisch.nl voor meer informatie. Wilt u een abonnement afsluiten of heeft u vragen?

Neem dan contact op via klantenservice@boomdenhaag.nl of via telefoonnummer 070-330 70 33.

Adreswijzigingen

Boom juridisch via klantenservice@boomdenhaag.nl of via telefoonnummer 070-330 70 33. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advis

Maarten Schuttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleevoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en veeleevoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Martijn Gijsbertsen

© Sjoerd van der Hucht

VIRTUAL REALITY

DOOR / KEES PIJNAPPELS

De spelregels van onze samenleving veranderen zo ongeveer per dag-deel. Wat 's ochtends nog wel mocht, is 's avonds formeel of moreel niet meer toegestaan. De ongekende maatregel dat we met niet meer dan honderd man tegelijk bij elkaar mochten komen, is slechts een week oud. Inmiddels klinkt het als een privilege uit een tijd die ver achter ons ligt en minder zorgen kende. Momenteel dienen we elkaar te mijden 'als de pest' of op zijn minst anderhalve meter afstand te bewaren.

De snelheid waarmee onze vrijheden worden beteugeld, is zonder precedent; tijd om er aan te wennen is er nauwelijks. Iedereen moet zijn dagelijkse routine voortdurend aanpassen, zowel qua werk als huishouden. Bij elk stapje terug tellen we onze zegeningen: gelukkig is het hier nog niet zo erg als in Italië, Spanje of Frankrijk en laten we ons in Nederland niet gek maken. Totdat ook wij volledig in *lockdown* zitten.

Een deel van de samenleving is overgestapt naar *virtual reality*. De gang naar het fysieke kantoor is omgeruild voor een inlogprocedure. Werkvloer heeft plaatsgemaakt voor *the cloud*. Vergaderingen en bijeenkomsten verlopen via telefoon- of videoverbinding. Kantoren met een ICT-structuur die bijdetijds is, profiteren daar nu van; zij houden de boel draaiende. Het *Advocatenblad* volgt dezelfde strategie: we gaan volledig digitaal. Net zoals menig ander blad zijn we de afgelopen jaren met meerdere kanalen gaan werken: op advocatenblad.nl vindt u ons digitale platform, via e-mail krijgt u onze nieuwsbrief en periodiek valt een papieren magazine in de bus. Maar nu even niet.

Eén kanaal gaat tijdelijk dicht: het papieren magazine. Normaliter zou de redactie het blad op vrijdag 20 maart richting drukker sturen. Druk en verspreiding vergen elf dagen, zodat het magazine op 31 maart op uw bureau zou belanden. Gezien de onzekerheid omtrent de bezorging eind maart en het gegeven dat menig advocatenkantoor de komende weken onbemand is, hebben we besloten nummer 3 van deze honderdste jaargang niet op papier af te drukken maar uitsluitend digitaal te verspreiden. Met spijt in het hart uiteraard, maar bezien in het licht van de totale coronacrisis niet dramatisch. Voor ons telt vooral dat u kennis kunt nemen van de redactionele (en advertentionele) content. Het vehikel doet er even iets minder toe.

In dat opzicht verschillen we niet van een advocatenkantoor. Zolang de dienstverlening maar overeind blijft, maakt het niet zoveel uit of die via postduif, wifi of glasvezel op de plaats van bestemming komt. Ik wens u sterkte en veerkracht toe voor de komende tijd.

DEZE EDITIE

RUBRIEKEN

- 3** Redactioneel, Colofon
- 6** Interactie
- 7** Cijfers, Citaat, Column Matthijs Kaaks
- 9** In Beeld
- 29** Ter zitting, Agenda
- 32** Het Verschil
- 42** Gezien
- 43** Tuchtrechtcolumn Trudeke Silleviss Smitt
- 51** Buitenlandse balie, De Dealmaker
- 53** Jubileum 2020: Betrokken en sociaal

THEMA CORONA

- 10** 'Volle bak richting klanten'
- 12** Wachten op betere tijden
- 14** Sociaal advocaten willen noodfonds
- 16** Opeens wordt technologie omarmd
- 18** Thuiswerken: Zo doe je dat
- 20** 'Massieve hulp nodig voor sociale advocatuur'
- 22** Specialisten: Voer WHOA meteen in
- 24** Burgerlijke rechtsvordering in tijden van corona

Seebregts: 'Moord Derk Wiersum geen vooropgezet plan'

ACTUEEL

- 30** Seebregts: 'Moord Derk Wiersum geen vooropgezet plan'
- 54** Lawyers for Lawyers: 'Het ICC geeft ons valse hoop'

ACHTERGROND

- 34** Open markt vs. kernwaarden
- 46** Vervangers Wet Bopz: 'We moeten het een kans geven'

INTERVIEW

- 44** Op de bres voor meer diversiteit

JURIDISCH

- 57** Even opfrissen: Het bewijsaanbod en de criteria
- 58** Juridische opinie: Uitspraken Raad van State iets beter gemotiveerd

VAN DE NOVA

- 61** Ordeberichten
- 70** Uitspraken van de tuchtrechter
- 72** Transfers

Open markt vs. kernwaarden

Op de bres voor meer diversiteit

Vervangers Wet Bopz: 'We moeten het een kans geven'

De Vereende is gespecialiseerd in het verzekeren van bijzondere zaken en voert het management over diverse verzekeringsgerelateerde activiteiten, pools en fondsen. In de Nederlandse markt is de Vereende zowel vangnet als kraamkamer voor de gemeenschappelijke verzekeraars. De Vereende is een bedrijf met een bijzondere maatschappelijke missie waar veel kansen liggen. Bij de Vereende werken ongeveer 135 medewerkers in een plezierige, informele werkomgeving.

Binnen het team Advocaten van de Vereende is de volgende vacature ontstaan:

ADVOCAAT (38 UUR)

In de rol van Advocaat voer je voornamelijk gerechtelijke procedures en alles wat daarbij komt kijken voor de verzekerden die bij ons een Beroepsaansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten.

WAT GA JE DOEN?

- Je adviseert cliënten over de gerechtelijke procedure en de procesrisico's;
- Je formuleert juridische adviezen voor cliënten en de schadeafdeling;
- Gedurende de gerechtelijke procedure vindt continue overleg plaats met cliënten;
- Je stelt processtukken op die nodig zijn voor het doorlopen van de gerechtelijke procedures;
- Je evalueert bevindingen, ontwikkelt strategieën en argumenten ter voorbereiding op de gerechtelijke procedure;
- Je verricht jurisprudentie- en literatuuronderzoek en verzamelt de benodigde stukken ter onderbouwing van de zaak en
- Je vertegenwoordigt cliënten in procedures bij de rechtbanken en in procedures bij de klachteninstituten.

Als advocaat beschik je over inhoudelijke kennis op het gebied van het verzekerings- en aansprakelijkheidsrecht. Je kunt overtuigen, je bent contentieus en houdt van het doorgronden van dossiers. Je hebt minimaal 5-7 jaar proceservaring op soortgelijk gebied.

VERDER HEB JE NODIG?

- Je beschikt over WO werk- en denkniveau;
- Je hebt de advocatenopleiding afgerond;
- Kennis van aansprakelijkheid (kennis van beroepsaansprakelijkheid is een pré) en
- Je beschikt over sterke communicatieve vaardigheden en uiteraard over de basisvaardigheden van een advocaat in de procespraktijk.

JE VAARDIGHEDEN:

- Je hebt analytisch sterk;
- Je bent klantgericht;
- Je bent oplossingsgericht en
- Je beschikt over empathisch vermogen.

Je hebt een zelfstandige functie met impact binnen de Vereende. In deze rol ontwikkel je je tot een zichtbare vakspecialist in de volle breedte van aansprakelijkheidsverzekeringen en de beroepsaansprakelijkheidsverzekering in het bijzonder.

WAT BIEDEN WIJ?

Wij bieden uitdagend werk in een informele en collegiale omgeving met volop kansen. Daarnaast zijn er mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling en het volgen van relevante opleidingen. Het team bestaat op dit moment uit twee advocaten en een juridisch secretaresse.

ONZE ARBEIDSVOORWAARDEN:

De functie is ingedeeld in schaal 9. Het salaris bedraagt tussen de € 4.370 en € 6.553. Naast de primaire arbeidsvoorwaarden bieden wij ook uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals je dit van een verzekeringsbedrijf mag verwachten. Zo bieden wij een 13e maand, collectiviteitskorting op een zorgverzekering, en omdat niet iedereen dezelfde zaken belangrijk vindt, profiteer je ook nog eens van een keuzesysteem voor arbeidsvoorwaarden.

SOLLICITATIEPROCEDURE:

Op basis van een positieve beoordeling van jouw motivatiebrief en cv word je uitgenodigd voor een eerste gesprek. Daarna vindt er nog een tweede gesprek plaats. Het inwinnen van referenties, een screening en eventueel een assessment maken onderdeel uit van het selectieproces. Het screenen van personen die een integriteitgevoelige functie gaan vervullen is in de financiële sector verplicht. Van de diploma's en certificaten die op het cv vermeld staan, dient voor aanname een origineel exemplaar getoond te worden. Daarnaast dient er een Verklaring omtrent Gedrag (VOG) overhandigd te worden.

Stuur je motivatie en cv uiterlijk 12 april naar sollicitatie@vereende.nl. Voor meer informatie kun je contact opnemen met Lodie van Duijse, Manager Schade, op 06-22 45 58 27.

Persoonsgegevens van sollicitanten verwerken wij conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De gegevens van afgewezen sollicitanten bewaren wij maximaal 4 weken.

GESPOT OP SOCIAL MEDIA

Renaldo Willems • 3rd+
Partner bij 2BW Advocaten
1d · 🌐

O ja, waar was ik, toch nog even over die andere crisis, namelijk de crisis in de rechtshulp. Want niet alleen Nederland is momenteel ziek, zoals premier Rutte onlangs zei, maar ook de rechtsstaat. En als genezing uitblijft, hebben de laagste inkomens, die afhankelijk zijn van de sociale advocatuur, een groot probleem. Enfin Sander Dekker, u kent het verhaal.

Het mooie is: anders dan bij corona hoeft niet meer te worden gezocht naar een medicijn. Dat ligt immers al sinds 2017 gereed: volgens de Commissie Van der Meer moet het kabinet jaarlijks 127 miljoen euro extra uittrekken. That's it. Ik weet het, elke vergelijking gaat mank, maar minister Hoekstra stelt - terecht - tientallen miljarden euro's beschikbaar om de economische gevolgen van de coronacrisis te verzachten. Er zou zelfs 90 miljard klaarliggen. 'Uitzonderlijke tijden die om uitzonderlijke maatregelen vragen', aldus Hoekstra. Is de crisis in de rechtshulp niet ook een 'uitzonderlijke tijd'? Althans, uitzonderlijk genoeg voor 127 miljoen extra?

Vergeet niet Sander, corona heeft meer te maken met de zieke rechtsstaat dan u wellicht zou denken. Als mensen met lage inkomens als gevolg van de coronacrisis op straat komen te staan (of andere problemen krijgen), hebben ze sociale advocaten hard nodig. Nu meer dan ooit.

Rogier Hörchner @Afvaladvocaat · Mar 18

Toch een beetje een onduidelijke column van @JaapBaar. Eerst wordt betoogd dat advocaten niet tot vitale beroepen zouden behoren, om vervolgens uiteen te zetten dat het functioneren van de rechtsstaat het fundament is van de samenleving.

(1/2)

Advocatie @Advocatie · Mar 18

Vandaag maakt advocaat @JaapBaar zijn debuut als Advocatie-columnist. "Op Twitter enkele verbaasde advocaten. Wij zouden toch zeker ook wel een vitale beroepsgroep zijn? Niet dus en terecht mijns inziens." advocatie.nl/opinie-en-blog...

2

Feride Tosun
@TosunFeride

Replying to @Afvaladvocaat and @JaapBaar

We vallen wel onder vitale beroepen.

Sebastiaan Beens
@BeensSebastiaan

In het gevangenisziekenhuis van @PI_Haaglanden is eerste besmetting met corona bij een gedetineerde vastgesteld. Ik ben benieuwd uit welke PI deze gedetineerde origineel afkomstig is, dat lijkt mij voor advocaten en anderen goed om te weten [@DJI_detentie](https://twitter.com/DJI_detentie)

8:39 AM · Mar 19, 2020 · Twitter Web App

noordanusadvocaatuur

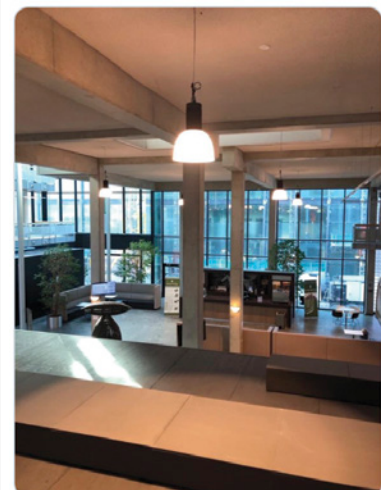
noordanusadvocaatuur THUISWERKEN I

Gelet op de huidige omstandigheden omtrent het corona virus en de daarbij behorende adviezen van de overheid werk ik de komende periode wisselend thuis en op kantoor. Vandaag is een thuiswerkdag. 🏠 De huidige omstandigheden zorgen er niet voor dat het werk in de lopende zaken bij mij stil komt te liggen. Integendeel, achter de schermen blijf ik gewoon druk werken aan alles wat er in deze zaken moet gebeuren (dossiers bestuderen, verzoeken tot het horen van getuigen indienen etc. etc.). Nu komt het goed uit dat ik nagenoeg geheel digitaal werk. Ik klap mijn laptop open en kan aan de slag! Ook - zoals vandaag - aan de keukentafel. 🍳 Noordanus Advocatuur blijft spreekwoordelijk voor u door het vuur gaan, ook in tijden van crisis. 🔥

Ron Eisenmann
@RonEisenmann

Een dichte centrale balie, een verlaten rechtbank. De rechtsstaat is tijdelijk in ruste. #corona #SocialDistance @Advocatenblad

1:04 PM · Mar 17, 2020 · Twitter for iPhone

CIJFERS

9

Negen advocaten telt het Rechtsbijstandsteam RBT. Zij staan in het MH17-strafproces 398 nabestaanden van 244 slachtoffers bij.

CITAAT

‘Wie de voorgestelde indammingsmaatregelen aan zijn laars lapt, aanvaardt bewust de aanmerkelijke kans dat een ander ernstig ziek wordt of zelfs overlijdt. Strafrechtelijke vervolging wegens poging tot doodslag ligt op de loer.’

Strafrechtadvocaat Gerard Spong stelt in *NRC* het curieus te vinden dat mensen straffeloos coronabeperkingen mogen negeren.

COLUMN

DOOR / MATTHIJS KAAKS

Better Call Saul

Bij een virusuitbraak zit niemand op een advocaat te wachten. Dat wordt meteen duidelijk wanneer de lange lijst vitale beroepen wordt gepubliceerd op maandagochtend na de sluiting van de scholen. Je staat er niet bij pa, zegt de bijdehante puberzoon. Zorgverleners en vakkenvullers zijn deze dagen belangrijker. Terecht. Toch liet de orde van advocaten zich niet onbetuigd en vroeg het ministerie van Justitie en Veiligheid om tekst en uitleg. Er volgde een kleine correctie. Vooruit, sommigen onder ons zijn onmisbaar. Het beroep van strafrechtadvocaat mag nog gelezen worden onder de categorie ‘rechtshandhaving’, als noodzakelijk overheidsproces. De strafrechtadvocaat vervult daarin een vitale rol. Een rol die door toedoen van Gerard Spong snel groter kan worden. In *NRC* pleitte hij voor strafbaarstelling van het roekeloos of opzettelijk besmetten met het coronavirus. Dat kan nog veel interessante zaken opleveren. De meesten van ons staan voorlopig aan de zijlijn. De nutteloosheid van de jurist in crisistijd is een ontzuiterende gewaarwording. Er gaat een zekere pacificerende werking uit van een nationale crisis. Echtscheidingen worden uitgesteld, geschillen tijdelijk begraven, rechtszittingen geannuleerd.

Het is opvallend hoe gemakkelijk burgers onder dreiging van besmet-

ting hun fundamentele rechten van verenigingen en vergadering opgeven. En er is geen stichting die de rechter vraagt om eerbiediging van het recht op kroegbezoek, met beroep op enig Europees verdrag. Dat heeft bij sluiting van de rechtbanken ook geen enkele zin. Er rest ons slechts het schrijven van corona-memoranda. Het contractenrecht zal zich immers moeten schikken in de nieuwe realiteit. Wat doet het met de leveringen en afnameverplichtingen van partijen? Hoe zit het hier met overmacht en onvoorziene omstandigheden? Maar ik bleek niet de enige. Net toen ik me daarin had vastgebeten, zittend aan de keukentafel, kreeg ik van een kantoorgenoot een artikel doorgestuurd. Het was een artikel van prof. Rieme-Jan Tjittes dat hij twee dagen eerder al met de snelheid van een virus had verspreid. De kern deel ik nu met mijn cliënten. Het laat zich in alle simpelheid samenvatten tot het richtsnoer dat het nadeel tussen partijen fiftyfifty moet worden verdeeld. Tegen zoveel redelijkheid is geen advocatenpraktijk opgewassen. Procederen heeft bovendien toch geen zin, kunnen we er aan toevoegen. Gelukkig is Netflix begonnen met een nieuw seizoen van de advocatenserie *Better Call Saul*. Als we van iemand kunnen leren hoe in mindere tijden te overleven, is het wel van advocaat Jimmy McGill.

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR

Juridisch vertalen, een vak apart!

Of u zich nu toelegt op ondernemingsrecht, arbitragerecht of M&A, wij staan altijd klaar om direct met uw vertaalproject aan de slag te gaan.

Met ons uitgebreide team van 15 in-house vertalers en ons internationale netwerk ervaren freelance vertalers realiseren wij graag uw juridische vertaalopdrachten, in elke gewenste taalcombinatie en altijd binnen de gewenste deadline.

Wij doen u graag een vrijblijvende offerte.

IN BEELD

Jong geleerd

DOOR / FRANCISCA MEBIUS BEELD / MARTIJN GIJSBERTSEN

Op bezoek bij de notaris, formele taken toewijzen aan de bestuursleden, een bankrekening openen en een website maken. Er komt heel wat kijken bij de oprichting van een vereniging. Dat is de ervaring van Ilse Baijens (27), advocaat bij Bronsgeest Deur Advocaten in Amsterdam. Samen met Kimberly Friesen (CMS, Amsterdam), Jacob van de Velde (Bureau Brandeis, Amsterdam), Sam Meijer (Kennedy Van Der Laan, Amsterdam) en Danny Hoekzema (De Roos Advocaten, Amsterdam) richtte zij deze maand de vereniging Jonge Privacy

Advocaten Nederland (JPAN) op. 'Sommigen van ons hebben tijdens onze studententijd bestuursfuncties gedaan,' vertelt Baijens. 'Maar het is toch anders om een vereniging vanaf het begin te starten. Bij bestaande besturen krijgt de nieuwe penningmeester een duidelijke overdracht, nu moeten we zelf het wiel uitvinden.' De bestuursleden hebben een evenementencommissie aangesteld die vier events per jaar gaan organiseren. Tussendoor worden 'low key intervisies' gehouden. Op 9 april staat het eerste evenement van de JPAN

gepland. De jonge advocaten gaan dan in gesprek met Sjoera Nas, senior adviseur bij Privacy Company. Half maart waren er ruim vijftig aanmeldingen. 'Ook bij de organisatie van zo'n event komt veel kijken. Ze blijven bijvoorbeeld ook allemaal eten.' Baijens prijst de vele mensen om haar heen die bereid zijn de jonge advocaten te helpen. 'Wanneer ze zien dat je jong en enthousiast bent, zijn mensen welwillend. Zo maakte de notaris voor een heel zacht prijsje echt een moment van de oprichting en hielp hij bij het opstellen van de statuten.'

‘VOLLE BAK RICHTING KLANTEN’

DOOR / STIJN DUNK

Het is alle hens aan dek bij veel advocatenkantoren. De coronacrisis doet een dringend beroep op hun inhoudelijke expertise. Van het adviseren over werktijdverkorting tot het organiseren van extra financiën, advocaten staan midden in de actualiteit.

‘Veel bedrijven zijn nu in grote paniek,’ vertelt arbeidsrechtadvocaat Eva de Jong (Avocare, Haarlem). Ze staat veel productiebedrijven bij, zoals ondernemingen in de bouw. ‘Die horen richtlijnen van de overheid zoals “houd afstand van elkaar, vermijd sociaal contact”. Hoe eerbiedig je dat en houd je toch je productieproces aan de gang? Als advocaat probeer ik nu het juridische kader zo praktisch mogelijk toe te passen, je probeert nog meer dan anders te denken als een ondernemer.’

Zo adviseert De Jong een bedrijf bij het omzetten van de normale dagdienst naar een systeem waarbij groepen werknemers dag op dag af gedurende zes dagen werken in plaats van vijf. ‘Dat kun je enerzijds opleggen vanuit het instructierecht dat de werkgever heeft om de richtlijnen van de overheid uit te voeren. Anderzijds kun je zulke maatregelen niet zomaar dwingend invoeren. Je moet je mensen en de ondernemingsraad meekrijgen, daar is overleg voor nodig.’

De Jong heeft het hele weekend door-
gewerkt. Ze wordt constant gebeld

door haar cliënten. Ook bij BANNING Advocaten, met vestigingen in Den Bosch en Amsterdam, is het alle hens aan dek. Het kantoor formeerde het *Corona emergency team*, dat 24/7 beschikbaar is voor crisisadviezen. ‘Het is volle bak richting klanten,’ aldus Jan-Willem de Tombe, bestuursvoorzitter bij BANNING. ‘Wij werken als advocaten nu aan het front. Je kunt in je advocatenstoel twee maanden gaan zitten wachten tot de schadevergoedingen aan de orde zijn. Of je kunt nu in actie komen.’

INVESTEERDERS ZOEKEN

BANNING heeft de nodige klanten die hard door de nationale coronamaatregelen getroffen zijn. Zoals een beveiligingsbedrijf dat opereert op grote evenementen, of een ondernemer met 120 horecapanden. ‘Dan hoor je op zondagmiddag dat alle cafés en restaurants dicht moeten en om zes uur is het over en uit,’ zegt De Tombe. ‘Er blijkt bij bedrijven vooral een acuut liquiditeitsprobleem te bestaan. Waar halen ze geld vandaan, hoe betalen ze de rekeningen?’ Daarom focust BANNING op het zoeken en aandragen van moge-

lijke financiers voor zijn cliënten. ‘Dat doen we in samenwerking met partners die in die wereld actief zijn. Zij zoeken investeerders uit de hoek van de *private equity*. Ook *informal investors*, zoals familiefondsen en rijke ondernemers, worden benaderd. Zij blijken daartoe bereid. Omdat ze kansen zien, maar ook omdat ze de crisissituatie van bedrijven vaak beter begrijpen dan een grote bank. Ze hebben hun zaak met eigen handen opgebouwd en vinden het doodzonde als een levensvatbaar bedrijf failliet gaat. Ze verstrekken dan bijvoorbeeld een lening in ruil voor aandelen.’

WAAN VAN DE DAG

Faillissementen zijn nog niet op grote schaal aan de orde, aldus Flip Schreurs, partner bij Boels Zanders advocaten in Eindhoven en voorzitter van de Vereniging voor Insolventierecht Advocaten (INSOLAD). ‘Ik zie deze week niet snel een crediteur een faillissement aanvragen omdat hij niet betaald krijgt. Dat heeft ook te maken met het bijzondere karakter van de crisis. Het gaat veelal om gezonde bedrijven die pech hebben dat dit ze overkomt. Dan duw je een

onderneming minder snel over het randje.' De cruciale vraag is volgens Schreurs hoelang de noodmaatregelen nog duren. 'Na verloop van tijd kan het voor een brede groep bedrijven nijpend gaan worden. Ondernemers zetten alles op alles om hun zaak overeind te houden. Wij krijgen nu vooral vragen over kostenbesparingen, zoals het opschorten van de huur en de regeling voor werktijdverkorting.'

Advocaten krijgen nu veel kwesties uit de waan van de dag op hun bord, ziet De Jong. 'Ondernemers krijgen te maken met acute problemen, zoals het ziek melden van grote groepen werknemers. Zijn ze dan verplicht om het salaris door te betalen? Dan leg ik uit dat ze in principe loon verschuldigd zijn. Maar dat er ook uitzonderingen bestaan: als de werknemer niet tot de coronariscogroep behoort en zijn familie ook niet, heeft hij geen gegronde reden om thuis te blijven en mag de werkgever het loon stopzetten.'

Cliënten stellen praktische oplossingen in deze crisistijd extra op

prijs, merkt BANNING Advocaten. 'Dan bekijken we bijvoorbeeld samen met een werkgever en zijn werknemers of het versneld opnemen van vakantiedagen wat lucht geeft,' aldus De Tombe. 'En dat men dan in de normale vakantieperiode juist beschikbaar is als het productieproces hopelijk weer op gang gekomen is.'

BETROKKENHEID

Het is in deze crisistijd voor advocaten extra van belang om flexibel en pragmatisch te opereren, benadrukt iedereen. Advocaten voelen ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. 'De huidige crisis kan grote economische gevolgen hebben,' stelt De Jong. 'Daar kunnen we niet lichtzinnig mee omgaan. Ik voel me nauw betrokken bij de hele situatie en mijn cliënten.'

Ook bij BANNING beleeft men extra urgentie. 'Dit is bij uitstek het moment dat je als advocaat je zorgplicht uittoefent. "Let een beetje op elkaar",

zei minister Bruins van Volksgezondheid en zo werkt het in de praktijk ook. Hier in Brabant merk je dat bedrijven elkaar proberen te helpen, dat iedereen met elkaar in gesprek gaat. Daar hebben wij als advocatenkantoor ook onze rol in.'

De crisis zou door advocaten ook gebruikt kunnen worden voor zakelijk gewin. INSOLAD houdt zich daar verre van. 'Wij zijn een kwaliteitsvereniging en willen elke indruk vermijden dat hier voor sommigen mogelijk ook commerciële aspecten aan zitten,' licht Schreurs toe. 'Ik heb

daarin overigens nog geen enkel excess gezien.' INSOLAD houdt zich wel bezig met meer beleidsmatige thema's, zoals

'Wij werken als advocaten nu aan het front'

advisering over het wetsvoorstel homologatie onderhands akkoord (WHOA). Hierin worden de mogelijkheden voor bedrijven verruimd om te reorganiseren buiten een faillissement om. 'De acute urgentie van dit voorstel wordt deze weken nog eens extra duidelijk,' aldus Schreurs.

WACHTEN OP BETERE TIJDEN

‘NA TWEE TOT DRIE MAANDEN MOETEN WE INGRIJPEN’

‘Wij hebben met kantoor besloten zo veel mogelijk thuis te gaan werken. Cliënten kunnen ons niet bezoeken. Met hen hebben we telefonisch contact of contact via Skype. Afspraken die niet dringend zijn, verplaatsen we tot na de crisis. Ik mis het contact met cliënten en collega's. Het is toch anders als je elkaar ziet. De afgelopen dagen zijn er gaten in mijn agenda gevallen door zittingen die niet doorgaan. Maar ik ben toch drukker geweest dan anders. Met het regelen van zaken om het kantoor op afstand operationeel te kunnen houden, het informeren van cliënten en niet te vergeten het thuisonderwijs van mijn twee kinderen.

Jörg Gerrits (41)

Advocaat bij: Van 't Hullenaar & Partners Advocaten, Arnhem
Rechtsgebied: Arbeidsrecht en strafrecht

Het is onduidelijk hoe het na 6 april verder gaat. Gaan de rechtbanken en gerechtshoven weer open? Voor een periode van vier weken hebben we voldoende werkvoorraad. Op dit moment maken wij ons geen zorgen over de financiële continuïteit van het kantoor. Maar deze situatie moet niet veel langer dan twee tot drie maanden gaan duren. Dan moeten we ingrijpende maatregelen treffen. Daarnaast is het voor de rechtsbescherming van burgers ook te hopen dat de gerechten een manier zullen vinden om ná 6 april het werk weer te kunnen hervatten. Rechtbanken en gerechtshoven hadden immers al te kampen met enorme achterstanden en die worden nu alleen maar groter.

Het is een vreemde, soms onwerkelijke situatie die niemand van ons ooit eerder heeft meegemaakt. Er gebeurt op dit moment ontzettend veel, maar wij zijn ervan overtuigd dat deze periode ook zal leiden tot nieuwe ontwikkelingen, inzichten en kansen.'

Michael Yap (36)

Advocaat bij: Ravelijn Advocaten & Mediators, Bergen op Zoom
Rechtsgebied: Strafrecht, vreemdelingenrecht en asielrecht

Ik doe voor tachtig procent toevoegingszaken, veel hiervan liggen nu tijdelijk stil. Omdat zaken niet worden afgerond, komt er ook geen geld binnen. Naast strafzaken doe ik veel vreemdelingen- en asielzaken. Maar de IND heeft de activiteiten ook teruggeschroefd, waardoor mijn rechtsbijstand in deze zaken sterk terugloopt. In asielzaken doen de tolken telefonisch mee aan het gesprek. Uiteraard niet ideaal, want het face-to-facecontact met je cliënt is prettiger.

‘HET IS DE VRAAG HOELANG HET GAAT DUREN’

Daar komt bij dat het inlooppreekuur, waar wekelijks een aantal zaken uit voortkomen, is geannuleerd. Er worden minder nieuwe zaken opgestart. Als de rechtbanken en gerechtshoven tot en met 6 april gesloten blijven en zaken tot die tijd uitgesteld worden, dan gaat het nog wel. Maar het is de vraag hoelang het gaat duren. Toch maak ik me nog geen zorgen over de continuïteit van kantoor. We hebben een goed en flexibel team. Voor nu staat de volksgezondheid voorop.'

‘Wij zijn telefonisch en per e-mail bereikbaar, maar ons kantoor is fysiek niet toegankelijk voor cliënten. We werken grotendeels vanuit huis. We spreiden onze werktijden.

Hoe ervaren advocaten de coronacrisis? Bedreigt die de continuïteit van hun kantoor? Portret van vier advocaten.

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN

Els van Blokland (62)

Advocaat bij: Advokatenkollektief Oost, Amsterdam

Rechtsgebied: Personen- en familierecht en echtscheidingsbemiddeling

'IK DIEN NOG ECHTSCHIEDINGSVERZOEKEN IN'

werken thuis. Deze week zou ik twee zittingen hebben, die gaan allebei niet door. Het is een stuk rustiger dan anders. We beperken de cliëntcontacten zo veel mogelijk. Tegen cliënten hebben we gezegd dat ze papieren niet binnen op kantoor langs kunnen brengen, maar in de brievenbus moeten doen.

Ik heb ook voor het eerst in mijn loopbaan een telefonische intake gedaan. Eigenlijk wil ik iemand in ieder geval de eerste keer zien. Dat contact vind ik belangrijk om goed te achterhalen wat iemand wil, hoe staat hij of zij erin? Door elkaar te

zien krijg ik daar *feeling* mee. Dat dat nu wegvalt, vind ik lastig. Ik doe ook mediations, die wil ik graag door laten gaan, aan tafel en niet via de computer. Maar het kan zijn dat het kantoorbeleid daarin verandert. Dat hangt af van de manier waarop het virus zich ontwikkelt. Financieel zal het allemaal wat minder zijn de komende tijd. De zaken vorderen langzamer, maar we nemen nog steeds nieuwe cliënten aan. Ik dien nog gewoon echtscheidingsverzoeken in. Zolang je procedures kunt starten, blijft het kantoor draaiende. We zullen zien hoe het gaat als dit maanden duurt.'

De meeste advocaten zijn aanwezig op kantoor. We werken in onze eigen kamers en houden afstand van elkaar. Alleen de advocaten die ziekteverschijnselen of een kwetsbare partner hebben,

'HET IS JURIDISCH ONONTGONNEN GEBIED'

Karol Hillebrandt (40)

Advocaat bij: Palthe Oberman Advocaten, Amsterdam

Rechtsgebied: Arbeidsrecht

Vooral nog hebben wij niet minder maar meer werk. We krijgen coronaspecifieke vragen van werkgevers. Over hun personeel dat ze niet meer aan het werk kunnen houden. Het gaat onder meer om horecabedrijven, evenementenorganisaties en retailbedrijven. Ze willen weten hoe ze moeten omgaan met de regeling Werkijdverkorting en de nieuwe Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud. Moeten ze het loon en andere arbeidsvoorwaarden volledig doorbetalen? Hoe is het geregeld voor oproepkrachten? En hoe gaan ze om met medewerkers die een vakantie hebben aangevraagd in deze weken

en die weer willen terugdraaien? Het is een exceptionele situatie en juridisch onontgonnen gebied. Wij hebben begin deze week een conferencecall gehad met de advocaten van kantoor, waarin we ons afvroegen, wat vinden we er puur juridisch van, hoe gaan we er praktisch mee om en wat adviseren we onze cliënten? Het is niet zwart-wit, je kunt er op verschillende manieren naar kijken.

Het is moeilijk in te schatten hoelang deze situatie aanhoudt en wat dat voor onze praktijk gaat betekenen. Een scenario waar ik rekening mee houd, is dat er bedrijven zijn die zwaar in de financiële problemen komen en dan genoodzaakt zijn om

te reorganiseren. Dat zou betekenen dat het voor ons voorlopig alle hens aan dek blijft. Het hangt er ook vanaf hoe royaal de overheid over de brug gaat komen. Op dit moment is het moeilijk te zeggen wat ons te wachten staat.'

Door corona zijn alle rechtbanken, gerechtshoven en bijzondere colleges tenminste tot en met maandag 6 april gesloten. Specialisatieverenigingen luiden als gevolg van de maatregel de noodklok voor advocaten die in de problemen komen. 'Zorg voor een overbruggingsregeling of voorschotregeling.'

SOCIAAL ADVOCATEN WILLEN NOODFONDS

DOOR / FRANCISCA MEBIUS

Voor de sociaal advocaat heeft de sluiting van rechtbanken en het daarmee uitstellen van zaken grote financiële gevolgen. 'De sociaal advocaat heeft het al zwaar en deze maatregel betekent dat de omzet gedurende in ieder geval drie weken nagenoeg stilvalt,' aldus Reinier Feiner, voorzitter van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN). De steunmaatregelen die het kabinet dinsdag voor ondernemers presenteerde, bieden volgens hem weinig soelaas. Hij roept daarom op om vanuit de Raad voor Rechtsbijstand voor een overbruggingsregeling of voorschotregeling te zorgen. 'Kantoren moeten hierdoor niet in acute problemen komen. De raad is met deze oproep welwillend aan de slag gegaan en we hopen dat er volgende week een regeling wordt getroffen.'

Ook wijst Feiner op de tien miljoen euro die voor experimenten als buurtrechtshouders en regelrechtshouders beschikbaar is gesteld. 'Er zijn nu met corona valide argumenten om die pilots uit te stellen en dat geldt te gebruiken om de sociale advocatuur te helpen. Het primaire proces moet gewaarborgd blijven.'

Volgens Jeroen Soeteman, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA),

is het goed dat de overheid zo snel duidelijkheid geeft over de eerste steunmaatregelen. 'Wij zullen al onze leden wijzen op de mogelijkheden die dat voor de advocatuur biedt, zoals de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud en de mogelijkheid om uitstel te vragen van de betaling van inkomsten-, vennootschaps-, loon- en omzetbelasting.'

Soeteman denkt echter ook dat deze maatregelen voor een aantal kantoren niet genoeg zijn. 'Wij hopen dat de overheid, al dan niet via de Raad voor Rechtsbijstand, kantoren in nood verder financieel zal ondersteunen. Via een noodfonds of bijvoorbeeld door extra uren tussentijds uit te keren. Een voorschot verstrekken op basis van de eerdere vaststellingen van de Raad voor Rechtsbijstand is ook een mogelijkheid.'

VET OP DE BOTTEN

Volgens Feiner zit de grootste nood bij het personen- en familierecht, bijvoorbeeld gevallen van huiselijk geweld en ingewikkelde echtscheidingsprocedures. 'Dat zijn zaken die zoveel tijd kosten. Die advocaten zijn eigenlijk jaren gratis aan het werk voordat ze betaald krijgen. Dat soort kantoren hebben op dit moment geen vet meer op de botten.'

Voor die praktijken moet de overheid gericht voorkomen dat ze omvallen. Helemaal omdat in de komende drie weken het aantal slachtoffers van huiselijk geweld weleens toe zou kunnen nemen.'

Alexander Leuftink, voorzitter van de vFAS (vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators), zegt dat het belangrijk is dat we nu eerst inventariseren wat er speelt. 'Wanneer blijkt dat er vergaande financiële gevolgen zijn, zullen ook wij oproepen om te zorgen voor een compensatieregeling. We zullen dit dan samen met de NOvA onder de aandacht brengen van het ministerie van Justitie en Veiligheid.'

GEZONDHEIDSRISICO

Ondanks de ingrijpende gevolgen zijn de verschillende voorzitters het wel eens met de maatregel om rechtbanken te sluiten. Soeteman en Feiner deden hier namens hun vereniging zondag zelfs al een oproep toe. 'Het gezondheidsrisico voor verdachten, advocaten, de medewerkers en bezoekers van de rechtbanken en het Openbaar Ministerie, slachtoffers en de politie is te groot geworden om hen nog bij elkaar in dezelfde ruimte te laten zijn,' schreven Soeteman en voorzitter van de NVJSA (Nederlandse Vereniging van Jonge

Strafrechtadvocaten) Joren Veldheer in een gezamenlijke brief.

‘We zijn daarom blij dat deze beslissing genomen is,’ reageert Soeteman. ‘Het is een volstrekt begrijpelijke beslissing die voor een heleboel mensen vreselijk ingrijpend is. Het zal zorgen voor veel uitstel van zaken voor mensen die duidelijkheid willen. Maar het is een beslissing die nodig is.’

Ook Feiner heeft alle begrip voor de beslissing, ‘ook al leeft er grote bezorgdheid’. ‘Het is van belang voor de gezondheid van de advocaat, maar ook voor de rechtzoekende die in ons geval vaak bijzonder kwetsbaar is.’

Leuftink noemt de beslissing een

‘Het mag niet zo zijn dat hierdoor een advocatenkantoor omvalt’

logische stap. ‘We zien de noodzaak. Wij moeten er ook verstandig in zijn en meewerken.’

URGENTE ZAKEN

Nagenoeg alle zaken liggen de komende weken stil. Alleen urgente zaken vinden doorgang. Voor het strafrecht zijn dat bijvoorbeeld zaken over voorlopige hechtenis, voorgelei-

dingen en supersnelrecht. Ook zaken over faillissementen, zittingen rond verplichte zorg en/of zorgmachtigingen en urgente familiezaken zoals uithuisplaatsingen of ondertoezichtstelling gaan door.

Waar mogelijk worden deze zaken behandeld via videoconference of telefoon, zegt de Rechtspraak. Als fysieke komst naar het gerechtshof noodzakelijk is, worden daar passende maatregelen voor getroffen. In het geval verdachten worden aangehouden en voorgeleid en een piketmelding uitgaat naar de Raad voor Rechtsbijstand is het uitgangspunt dat consultatiebijstand door de advocatuur telefonisch wordt verleend, meldt de Raad voor Rechtsbijstand. Hetzelfde geldt voor de verlening van verhoorbijstand. ‘Voor voorlopige hechtenis is in de wet geregeld dat ongeveer elke drie maanden een beslissing wordt genomen,’ zegt Soeteman. ‘Rechters moeten daar ook nu over oordelen als de verdachte dat wil. Verder worden alle lopende strafrechtzaken uitgesteld. Het zou kunnen dat we voor sommige verdachten daarom juist om vrijlating zullen vragen.’

ONZEKERHEID

Volgens Soeteman heeft de maatregel immense consequenties voor elke verdachte. ‘Het maakt de onzekerheid groter en langer. Het kan de voorlopige hechtenis langer maken. De keerzijde is dat de verdachte naar de zitting was gekomen en misschien wel ernstig ziek was geworden. Of daar zijn buurman ernstig ziek had gemaakt. Het is niet een keuze die je aan iedereen individueel voor kunt leggen: “Kom maar wel of niet.” De risico’s zijn te groot.’

Soeteman vindt dat per zaak moet worden bekeken of partijen bij elkaar moeten komen of dat het per video kan. ‘Dat moet in goed overleg. Er zullen cliënten zijn die je niet op afstand kunt bijstaan. Dan heb je het over het zwakkere segment in de

samenleving. Voor dat soort zaken is het nodig om met elkaar te praten ter voorbereiding van bijvoorbeeld een voorgeleiding.’

WACHTTIJDEN

Ook voor de familierechtpraktijk is de maatregel ingrijpend. ‘Als zaken worden afgezegd, vrezende we dat het op de heel lange termijn wordt geschoven,’ zegt Leuftink. ‘De wachttijden zijn nu al zeer lang in het familierecht. Als een zitting bij het gerechtshof nu wordt uitgesteld, kan het zo een halfjaar duren voordat het op zitting komt. Dat is moeilijk uit te leggen aan cliënten, ook al hebben ze er begrip voor. Sommige mensen wachten al lang en voor velen is het al heel schrijnend als het bijvoorbeeld over alimentatie gaat. De consequenties zijn groot.’

Met betrekking tot de zaken die wel doorgaan, is er volgens Leuftink nog wat onduidelijkheid over welke zaken spoedeisend zijn. ‘Ik weet niet of ieder kort geding wordt gekwalificeerd als spoedeisend. De gemiddelde echtscheiding laat sowieso al lang op zich wachten en daar zit ook enige urgentie in.’

TERMIJNEN

Feiner van de VSAN vindt het zorgelijk dat er nog geen duidelijkheid is over allerlei termijnen. ‘Mensen gaan niet zomaar naar de rechter. Iemand die in zijn woning wil blijven wonen bijvoorbeeld, of iemand die vraagt om de omgang met zijn kind dat hij al twee maanden niet heeft gezien. En ook over bezwaartermijnen is onduidelijkheid.’

Volgens de voorzitter moet er de komende weken ruimhartig worden omgegaan met wettelijke termijnen. ‘Ik pleit ervoor dat alle termijnen voor de duur van deze maatregel worden verlengd.’ Feiner vraagt zich daarnaast af hoe zit het met alle zzp’ers die nu *en masse* buiten de deur worden gezet. ‘In hoeverre hebben zij nu toegang tot het recht om zeker te stellen dat zij de komende weken te eten hebben?’

OPEENS WORDT TECHNOLOGIE OMARMED

DOOR / STIJN DUNK

De ICT-afdelingen van kantoren draaien overuren om werken vanuit huis mogelijk te maken. Tegelijk biedt de crisis kansen voor technologische vernieuwing. 'Dit betekent een keerpunt.'

Normaal loggen er dagelijks minder dan 120 thuiswerkers in op ons *remote system*, nu zijn er dat plots 850,' vertelt Eric Staats, *corporate information security officer* bij Loyens & Loeff. 'Onze medewerkers zijn eigenlijk altijd op kantoor aanwezig en maken daarom weinig gebruik van deze techniek, maar nu moet iedereen verplicht thuiswerken.' Staats en zijn collega's van het crisisteam werken deze dagen keihard om iedereen te voorzien

van de juiste techniek. Zoals een systeem dat videoconferenties vanuit huis mogelijk maakt: 'Advocaten willen sparen met cliënten.' Tot nu toe kon videobellen met cliënten bij Loyens & Loeff alleen vanuit speciale ruimtes op kantoor. Ook voor de digitale samenwerking tussen collega's wordt een meer geavanceerde toepassing geïnstalleerd. Naast videobellen kun je daarmee ook chatten en samen aan documenten werken. Een vergelijkbare corona-druk heerst

er bij de Lexxyn Groep, ICT-leverancier voor de juridische sector. 'Advocatenkantoren willen halsoverkop alle technieken in huis hebben om digitaal te werken,' zegt marketing manager Tom Jansen. 'Dat gaat om software en infrastructuur. Variërend van digitaal dossierbeheer tot werken in de cloud. Advocaten willen met een laptop, een headset en een webcam gewoon hun werk kunnen doen.' Na de persconferentie waarop premier Rutte de richtlijn om thuis

te werken presenteerde, explodeerde het cloud-platform voor werken op afstand: het aantal thuiswerkers steeg met 459 procent.

STROOMVERSNELLING

Het is onmiskenbaar, de crisis zorgt op kantoren voor een flinke technologische impuls. 'Alles komt in een stroomversnelling,' stelt Staats. 'Deze moeilijke tijden bieden tegelijk nieuwe kansen.' Jansen ziet hetzelfde: 'Onder druk wordt alles vloeibaar. Deze situatie geeft een heel interessante impuls aan innovatie. Dit is een kantelpunt.' Jeroen Zweers, tot voor kort technologisch pionier bij Kennedy Van der Laan, voorziet eveneens een doorbraak. 'Ik verwacht dat kantoren een stuk vooruitstrevender gaan worden met het gebruik van technologie, zowel richting de klant

Loyens & Loeff was wel al grote stappen aan het maken met de inzet van technologie. Als beleidskeuze, maar ook getriggerd door de in september geplande verhuizing van het kantoor naar een nieuw Amsterdams pand. 'We zijn bijvoorbeeld bezig met de invoering van onze nieuwe moderne werkplek,' aldus Staats. 'Die geeft de medewerker de vrijheid om thuis en op locatie te werken. Dit soort processen en beslissingen worden in deze weken sterk versneld.'

CLOUD-WATERVREES

Gelukkig heeft anno 2020 het gros van de kantoren de cloud tot zijn beschikking, stelt Jansen vast. 'Voorheen was er een tijd sprake van wat wij noemen cloud-watervrees. Dat is alweer een tijd passé: de meeste kantoren hebben de techniek in huis. Je moet er niet aan denken dat we tien jaar geleden allemaal thuis hadden gaan werken, dat was een ramp geworden.' De daadwerkelijke benutting van de cloud-omgeving was door veel kantoren echter niet optimaal, weet Jansen. 'De coronacrisis brengt daar verandering in: de traditionele manier van werken wordt op zijn kop gezet.'

Die kentering merkt Staats aan de reacties van zowel advocaten als management op de inzet van de techniek in deze weken. Natuurlijk hebben ze haast en zijn ze soms ongeduldig. 'Maar ze zijn ook heel blij als ze de techniek tot hun beschikking hebben. De nut en noodzaak worden breder gevoeld. Je voelt het momentum.' Bovendien zijn de *early adaptors* van technologie in de advocatuur nu in het voordeel, vult Zweers aan. 'Zij passen zich het snelst aan en hebben het gelijk aan hun kant. De kantoren die vooral aan de buitenkant *innovation by marketing* bedreven, hebben het moeilijker.'

Het *state of the art* werken dat de techniek mogelijk maakt, biedt advocatenkantoren in potentie een grote rendementswinst in hun werkprocessen. Maar het belang is groter dan dat van de sector zelf, denkt Jansen. 'Vaker thuis werken heeft ook grote maatschappelijke effecten. Wanneer we niet meer met z'n allen de weg op gaan, verlaagt dat de filedruk en de stikstofuitstoot. Bovendien draagt het bij aan een betere werk-privé-balans: thuiswerkers voelen zich daarin aantoonbaar *happier*.'

IRONIE

Mocht de voorziene doorbraak zich in de advocatenpraktijk voltrekken, dan zijn er volgens Zweers nog wel enkele struikelblokken op te ruimen. Investeren in techniek is één ding, weet hij, een effectieve inbedding in de organisatie is een stuk lastiger. 'Het kopen is geen probleem, de adoptie blijkt vaak een stuk bewerklijker. Je moet zorgen dat je je organisatie op inricht. 'Dat is bij de Rechtspraak met KEI mislukt, zodat de rechtbanken nu niet adequaat kunnen reageren en groten-deels moeten sluiten.'

Het is de ironie van innovatie: die vindt vaak plaats in donkere tijden. Niemand heeft deze corona-mokerslag gewenst, benadrukken Staats, Jansen en Zweers. 'Maar de grootste stappen vooruit worden gemaakt op de grootste kantelpunten,' redeneert Jansen. 'Zonder de Tweede Wereldoorlog waren er geen raketten geweest en hadden we nooit op de maan gestaan.'

Bij Loyens & Loeff hebben ze vandaag even meer aardse zaken aan hun hoofd. Eric Staats vindt de vergezichten voor de toekomst heel interessant, maar het nu 24/7 *hands-on*: 'Het is troubleshooten en tegelijkertijd innoveren onder hoogspanning.'

'Deze moeilijke tijden bieden nieuwe kansen'

als intern. En ik denk dat de budgetten substantieel zullen meegroeien.' Juist die financiële injecties in *legal tech* wilden in de Nederlandse advocatuur niet altijd van de grond komen. 'Het werd door veel kantoren vooral als kostenpost gezien,' weet Zweers. 'Het partnersysteem is niet bevorderlijk voor investeringen op lange termijn en individuele advocaten hebben veel macht om zich aan innovatie te onttrekken.' Zweers, inmiddels zelfstandig adviseur, stapte op bij Kennedy Van der Laan als directeur van de *legal tech*-poot Sync nadat de Amsterdamse orde van advocaten die constructie verbood. Diverse pioniers deden de observatie dat de geesten binnen de advocatuur nog niet rijp genoeg waren voor grote technologische veranderingen.

THUISWERKEN: ZO DOE JE DAT

DOOR / ALEXANDRA GERNY

Thuiswerken als je er niet zelf voor gekozen hebt, is nog best lastig. Het wordt nog ingewikkelder omdat je huisgenoten, je partner en je kinderen vanwege corona ook thuis zijn. Waar moet je op letten?

1. Maak duidelijke afspraken

Als je samen met anderen thuis werkt, loop je elkaar makkelijk voor de voeten. Als er niet genoeg computers in huis zijn, omdat ouders moeten werken en kinderen voor school dingen moeten doen, ontstaan er conflicten. Maak daarom afspraken wie wanneer wat mag doen.

2. Evalueer regelmatig hoe het met iedereen gaat

Afspraken gaan niet alleen over feitelijke behoeftes, maar ook over de emotionele kant. Wat helpt je en wat vind je lastig? Als bijvoorbeeld iemand altijd achter in de rij voor de computer moet aansluiten, zorgt dat voor frustratie. Praat samen erover hoe iedereen het beleeft en wat iedereen nodig heeft. Wees genereus en zeg wat vaker dankjewel.

3. Ruim je werkplek nog even niet op

Begin gewoon met werken, anders ga je uitstellen. De komende weken heb je nog zeeën van tijd, en ben je blij als je een beetje kunt bewegen of iets doen. Ruim dan pas op.

4. Blijf bewegen

De sportschool is dicht, de voetbaltraining is afgezegd. Maar toch kun

je blijven bewegen. Ga afwisselend de deur uit, als dat kan, om wat meer ruimte voor je huisgenoten te creëren. Ga wandelen, lopen, fietsen. Er komen steeds meer online-cursussen beschikbaar. Of download een van de vele 7-minute-workout-apps: in zeven minuten doe je twaalf intensieve oefeningen, die je echt aan het zweten brengen. Het voordeel: het gaat snel en het kan overal.

5. Zorg voor een deadline

Ben jij iemand die zonder deadlines moeilijk op gang komt? Maak dan harde afspraken met anderen, met vrienden of collega's. Tot wanneer heb je wat gedaan? Zo zorg je toch voor druk.

Als je flexibel kunt werken, loont het om te kijken wanneer je het productiefst bent.

's Ochtends heel vroeg of juist 's avonds? Werk dan, doe op andere momenten iets anders.

6. Zo concentreer je je beter

Als er de hele tijd allerlei dingen door je hoofd schieten en je je niet kunt concentreren, pak dan pen en papier. Alles wat er door je hoofd gaat, schrijf je op. Je kunt het later oppakken, nu parkeer je het even op papier.

7. Maak pauzes

Over het algemeen kunnen mensen zo'n 45 tot 90 minuten aan een stuk geconcentreerd werken. Observeer hoeveel dat bij jou is. Als je merkt dat je concentratie afneemt, is het tijd voor een pauze. Als je computerwerk doet, ga dan weg van de computer. Doe een opruimklusje (zie tip 3) of ga naar buiten.

8. Hou contact!

Het is nu een goed moment om met mensen te skypen, bellen of appen. Iedereen heeft nu behoefte aan contact. Denk ook aan die ene collega die het wat zwaarder heeft, of aan die kennis die verlegen is en moeilijk contact maakt. Zij hebben je nu nodig.

9. Wees aardig voor jezelf en anderen

Als iets lukt, klaar is, of als je het juist even lastig hebt: doe iets goeds voor jezelf en voor anderen. Ga in bad, lees een tijdschrift, eet een stukje chocolade, haal bloemen in huis, kook iets lekkers voor iedereen, speel een spelletje. Blijf leuke dingen doen. Ook als de sfeer even om te snijden is in huis: doe toch iets fijns voor jezelf en anderen, hoe klein ook. Het komt iedereen ten goede.

MOSZKOWICZ ADVOCATEN UTRECHT

GEZOCHT: ADVOCaat-MEDEWERKER EN KOSTENDELER

MOSZKOWICZ
ADVOCATEN UTRECHT

ADVOCaat-MEDEWERKER

Moszkowicz Advocaten Utrecht zoekt een ervaren strafpleiter. Ons kantoor is als belangenbehartiger betrokken in steeds meer en steeds omvangrijkere strafrechtelijke onderzoeken. Om die reden zoeken wij naar een strafpleiter met ervaring om niet alleen de aanwas van nieuwe zaken in behandeling te kunnen nemen, maar ook om als teamlid mee te draaien in de zogenaamde 'mega-zaken'.

WAT VERWACHTEN WE VAN JE:

- Dat je zelfstandig de veelal zogenaamde MK zaken kan behan delen. Op ons kantoor voeren de zwaardere delicten de boventoon zoals o.a. moord/doodslag, in/uitvoer/handel van (hard)drugs, criminele organisatie, vermogensdelicten, men senhandel etc. Je wordt geacht voldoende ervaring te hebben om dergelijke zaken zelfstandig te dragen.
- Dat je in teamverband mee kan werken in de 'mega' dossiers. Deze zaken kenmerken zich door hun grote dossieromvang, de veel heid aan (regie)zittingen (tussen de 5 en 20+) en grote aantallen getuigenverhoren. Je wordt geacht als teamlid in deze zaken te werken. Je kent de dossiers en gaat samen met een kantoorge noot of zelfstandig naar zittingen en verhoren om de verdediging te voeren.
- Je bent flexibel. De strafrechtpraktijk kenmerkt zich door onvoor spelbaarheid en onregelmatigheid. Je weet nu niet of over een uur een client wordt aangehouden. Dit vergt flexibiliteit, veerkracht en teamspirit.

WAT BIEDEN WE:

- Je kan werken in unieke en vaak high profile zaken.
- Je doet ervaring op die van onschatbare waarde is voor jouw ontwikkeling als advocaat.
- Je komt te werken in een hecht team, waarin we elkaar helpen en bijstaan.
- Het kantoor is gevestigd in het historische centrum van Utrecht. Door de landelijk centrale ligging van het kantoor ben je bij elke rechtbank in het land binnen maximaal 2 uur.
- Het kantoor heeft een auto die tot je beschikking staat voor je werkzaamheden.
- Een functie-conform salaris.

KOSTENDELER

Moszkowicz Advocaten Utrecht heeft ruimte voor een kostendeler.

WAT BIEDEN WE:

- Ons kantoorpand is gelegen in het historische centrum van Utrecht en ligt pal aan het bekende plein De Neude.
- Je werkplek heeft hierop uitzicht en je kan gebruikmaken van de spreek- en wachtkamer van ons kantoor.
- Ons ervaren secretariaat neemt je telefoontjes aan, ontvangt je cliënten en begeleidt ze naar onze wachtkamer.
- Je kan gebruikmaken van de naam Moszkowicz Advocaten Utrecht, ons briefpapier en staat vermeld op onze website.
- Je ben de eerste die wordt gevraagd om zaken die we niet in behandeling nemen alsnog op te pakken.
- Een prettige werkambiance met ruimte voor advies en interview.

U kunt uw sollicitatie voorzien van uw CV en een begeleidende brief met motivering e-mailen naar: vacature@moszkowicz-law.nl of bellen voor meer informatie naar 030-21 20 466.

Hé ambitieuze advocaat-medewerker, zin in de ruimte van het oosten?

Wij

Wij zijn een nichekantoor voor ondernemingen in bouw, groen en infra. We werken landelijk en krijgen een kick van een mooi resultaat. En we hebben een serieus mooie klantenkring - die elke week groeit (daarom hebben we je nodig).

Jij

- bent geïnteresseerd in bouw- en aanbestedingsrecht
- bent net even sneller en creatiever dan de advocaat van de wederpartij
- houdt van reuring in de agenda: van sparren en adviseren tot grondig procederen
- hebt al een idee over hoe jij je met ons budget tot specialist ontwikkelt

De deal

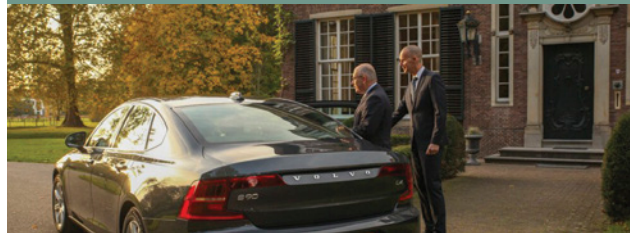
- je werkt op nicheneiveau én kunt proeven van andere rechtsgebieden
- je doet dat in een nononsense en vrolijke werkomgeving - met een sterk secretariaat en goede ICT-ondersteuning
- je hebt normale werktijden - en we doen niet moeilijk over parttime of thuiswerken
- je werkt in een historisch bankgebouw, met uitzicht op de IJssel

JagerKuiper ✖
advocaten

Vragen?

Stel ze aan Frank Kuiper (038 - 444 99 88 / 06 - 10 68 79 39)
Solliciteren? Voor 21 april kuiper@jagerkuiper.nl.

088 278 77 77

Wenst u per direct over een
Veiligheidschauffeur
te beschikken?

www.brussaard.nl

‘MASSIEVE HULP NODIG VOOR SOCIALE ADVOCATUUR’

DOOR / ROBERT MALEWICZ

De sociale advocatuur heeft geen grammetje vet meer op de botten. Deze sector heeft snel en onvoorwaardelijk steun nodig, stelt strafrechtadvocaat Robert Malewicz.

Het COVID-19-virus heeft Nederland diep geraakt. Het dagelijks leven is zo goed als tot stilstand gekomen en de ontwikkelingen en maatregelen volgen elkaar snel op. Daarbij verandert de dagelijkse realiteit snel. Afgelopen week vroeg de fotograaf van het *Advocatenblad* of ze voor een foto in het blad mijn toga en bef mocht lenen. Een dag later voerde mijn kantoor nieuwe maatregelen in waardoor we zo min mogelijk externe contacten moesten hebben op kantoor en in kantoor zo veel mogelijk afstand van elkaar moesten bewaken. De toga en bef deed ik daarom in een tas, de fotograaf kon de tas die ik had klaargezet op afstand van onze receptioniste afhalen. Op rechtspraak.nl staat met een uitroepteken in een rode driehoek dat in verband met de uitbraak van het coronavirus vanaf dinsdag 17 maart tot en met maandag 6 april de rechtbanken, gerechtshoven en bijzondere colleges gesloten zijn. Urgente zaken gaan wel door maar zonder publiek. Welke zaken en handelingen al dan niet urgent zijn is *work in progress*. Gedetineerden komen doorgaans wel voor de rechter, maar uit- en overleveringszaken worden als niet-urgent bestemd en uitgesteld tot in ieder geval na 6 april.

In het personen- en familierecht worden ondertoezichtstellingen (ots) behandeld als ze spoedeisend zijn, maar er vindt geen fysieke zitting plaats. Partijen worden telefonisch gehoord. Mediations worden uitgesteld en er vinden geen gesprekken plaats.

En in bestuursrechtzaken geldt dat alleen de voorlopige voorzieningen in geval van ‘superspoed’ doorgaan. Van de vreemdelingenzaken worden alleen bewaringszaken behandeld en alleen in uitzonderlijke gevallen is een fysieke zitting in de rechtbank mogelijk.

Ook de website van de NOvA opent met een coronadossier waarin de orde de advocatuur op de hoogte houdt van de laatste ontwikkelingen. En de NOvA heeft een crisisteam opgericht dat in nauw contact staat met het ministerie van Justitie en Veiligheid, de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de Raad voor Rechtsbijstand over alle maatregelen met betrekking tot de rechtspleging en de gevolgen hiervan voor de advocatuur.

NOODTOESTAND

De vraag is of alle maatregelen en inspanningen afdoende zijn of dat we aan de vooravond staan van nog meer maatregelen. Als we naar de landen om ons heen kijken, is dat

een reëel scenario. In Italië, Frankrijk en Spanje is het openbare leven volledig op slot gegaan. De rechtspleging is in die landen helemaal stil komen te liggen en er is sprake van een noodtoestand die streng wordt gehandhaafd.

Hoe dan ook zal de komende tijd zwaar worden. De advocatuur zal net als veel andere sectoren hard geraakt worden door deze crisis. Bij ons kantoor zien we het werk teruglopen en daarmee de omzetten. Zittingen worden uitgesteld, cliënten kunnen niet op kantoor komen en als gevolg van de coronamaatregelen worden veel minder nieuwe zaken ingenomen. Wij zijn daarin verre van uniek. Baliebreed hoor ik geluiden over de enorme impact die de maatregelen op de rechtzoekende en de advocatuur hebben. Die effecten zijn ook direct merkbaar.

Maar er zijn ook positieve geluiden en er komen snel beleidswijzigingen om de eerste klappen op te vangen. Ten eerste voor de rechtzoekende. Voorbeelden van snelle positieve wijzigingen in de dagelijkse praktijk zijn strafpiketten en daarbij horende verhoren die met een telefonisch consult kunnen worden afgedaan, rechters die bereid zijn zaken schriftelijk af te doen en die openstaan voor acute verzoeken en alternatieve

wijzen van afdoening en officieren van justitie die niet-urgente zaken intrekken. Verder wordt bij agendering van verschoven zaken door de verkeerstorens van de rechtbanken zo veel als mogelijk rekening gehouden met alle belangen en agenda's. Ook is er deze week een breed steunpakket aangekondigd door het kabinet. Het pakket bevat ook maatregelen om binnen de advocatuur banen en inkomens te beschermen en uiteindelijk de toegang tot het recht voor de verdachte, asielzoeker, ontslagen medewerker of slachtoffer overeind te houden. De maatregelen moeten er voor gaan zorgen dat advocatenkantoren hun personeel kunnen doorbetalen, bieden zelfstandigen een overbrugging en zorgen door versoepelde belastingregelingen, compensatie en extra kredietmogelijkheden voor directe liquiditeit. 'Cash is king' las ik in een artikel over crisismanagement. Advocaten zullen dat wel herkennen. Hun lasten en verplichtingen lopen onverkort door, maar door minder werk hebben ze direct minder te declareren en zijn ze dus kwetsbaar in hun bedrijfsvoering. Met name de sociale advocatuur heeft geen grammetje vet meer op de botten en vooral daar zal dus snel en onvoorwaardelijke steun moeten komen.

DEKKER

En dan valt op dat het vooral de minister van Financiën is die aan onvoorwaardelijke rechtsbescherming doet. De minister op dat terrein (Dekker) en de Raad voor Rechtsbijstand hebben wel maatregelen genomen, maar die maatregelen zijn te zuinig en bieden daarmee onvoldoende steun aan de sociale advocatuur in deze extreme tijden. In de huidige tijden van nood is het juist van groot belang dat de Raad voor Rechtsbijstand op heel korte termijn overgaat tot massieve hulp aan de sociale advocatuur. Neem een voorbeeld aan de minister van Financiën en houd

u niet in. Het huidige beleid schiet tekort en werkt het overeind houden van de sociale advocatuur op punten zelfs tegen.

Het nieuwe beleid voor de beoordeling van aanvragen en declaraties van toevoegingen geeft daarvan een paar voorbeelden.

Wordt een zaak door de maatregelen rond corona zonder zitting, maar schriftelijk afgedaan, dan wordt de zaak ook vergoed als schriftelijk afgedaan, zonder zitting. Dat kost de advocaat dus een zittingstoelage terwijl hij de zaak wel als een zitting moet voorbereiden en er een stuk voor moet opstellen. Reiskosten worden alleen vergoed bij daadwerkelijk gereisde kilometers. Daar is iets voor te zeggen, maar veel kilometers zullen er voorlopig niet gemaakt worden en al gemaakte kilometers (en kosten) kunnen bij stilliggen van de zaak ook niet gedeclareerd worden omdat de raad alleen declaraties in behandeling neemt die zijn ingediend na volledige afronding van de zaak. Dat beleid wordt niet gewijzigd. En ook al loopt nu de wachttijd voor het in behandeling nemen van asiolverzoeken op bij de IND, het moment waarop de raad in asielzaken een toevoeging verstrekt blijft zoals het in de werkinstructie staat en dus pas als de zaak daadwerkelijk in behandeling is genomen.

Andere voor de hand liggende aanpassingen in het beleid zijn (nog) niet genomen.

Het geld waar de sociale advocatuur het afgelopen jaar zo sterk op heeft aangedrongen bij minister Dekker moet alsnog direct worden vrijgemaakt. En pas het beleid van de Raad voor Rechtsbijstand verder aan. Schrap de regel dat alleen kan worden gedeclareerd bij volledige afronding van de zaak, maar sta voor de komende periode toe dat onderhanden werk kan worden gedeclareerd. Sta advocaten toe het werk dat nu al is verricht in stilliggende zaken te declareren. Dat geldt zowel

in bewerkelijke zaken (extra urenzaken) als in forfaitaire zaken. Dat geeft meteen lucht voor de sociaal advocaten die voor een groot deel afhankelijk zijn van inkomsten uit toevoegingen en van onderhanden werk op hun balans niet kunnen leven. Sta advocaten ook toe de tot nu toe gereden kilometers te declareren. Geef ook een zittingstoelage indien zittingen schriftelijk worden afgedaan. Ten slotte denk ik dat er een ruimhartige voorschotregeling moet komen. Doorgaans keert de Raad voor Rechtsbijstand iedere week uit. Indien de komende maand de omzetten ondanks alle inspanningen fors teruglopen, zou het goed zijn als de raad de uitkeringen aanvult tot aan een minimumniveau, nodig voor de uitoefening van de praktijk. Het heeft weinig zin als de Raad voor Rechtsbijstand op het geld voor die rechtsbijstand gaat zitten, terwijl de sociale advocatuur er aan onderdoor gaat en er na de crisis geen sociaal advocaat meer over is om die zo noodzakelijke rechtsbijstand te geven.

Na de afschuwelijke moord op Derk Wiersum waarde er een grote saamhorigheid door de Nederlandse rechtspleging. Diezelfde saamhorigheid zal ook nu van essentieel belang zijn om deze crisis te boven te komen. We moeten samen door. De rechtspleging zal als vitaal onderdeel van onze samenleving na de coronacrisis weer in volle omvang gaan draaien. En als onlosmakelijk deel daarvan zal de sociale advocatuur dan overeind moeten staan om haar essentiële rol te kunnen vervullen. Advocaten, rechters en officieren van justitie: zorg een beetje voor elkaar. En minister voor Rechtsbescherming: zorg een beetje voor ons! Dan zorgen wij nu, maar vooral ook straks weer voor de rechtzoekende.

Robert Malewicz is strafrechtadvocaat bij Cleerdin & Hamer in Amsterdam.

SPECIALISTEN: VOER WHOA METEEN IN

In een open brief roepen insolventiejuristen de politiek op tot onmiddellijke invoering van Wet homologatie onderhands akkoord (WHOA) om de gevolgen van het coronavirus het hoofd te bieden.

Het coronavirus infecteert niet alleen mensen maar ook de economie. Ondanks alle steunmaatregelen van de overheid zullen tal van ondernemingen in financiële moeilijkheden komen. Het is van groot belang om faillissementen waar mogelijk te voorkomen. Dat kan door het aanbieden van een onderhands akkoord. Nu vereist dat nog instemming van alle betrokken crediteuren. Dat is onwenselijk, omdat een dwarsligger een akkoord waarmee de meerderheid van de crediteuren instemt kan blokkeren. Daarom is het noodzakelijk dat de Wet homologatie onderhands akkoord (WHOA) zo spoedig mogelijk in werking treedt. Die wet maakt het mogelijk ook dwarsliggende crediteuren aan een akkoord te binden. Daardoor kan faillissement van in essentie gezonde ondernemingen met een te hoge schuldenlast worden voorkomen. Aan de WHOA is sinds 2013 gewerkt. De wet is helemaal klaar en kan volgende week worden ingevoerd. De

wet is buitengewoon goed doordacht. Er is een groot maatschappelijk draagvlak, alle externe adviezen zijn positief. De rechtspraak is er klaar voor. Het enige dat nog nodig is, is dat de Tweede Kamer en de Eerste Kamer voor de WHOA stemmen. Verleden week heeft de Tweede Kamer besloten om de behandeling van het wetsvoorstel uit te stellen. Wij zijn verbijsterd door het gebrek aan urgentie bij de politiek. Waarom is onmiddellijke invoering van de WHOA zo belangrijk? Bij faillissement van een onderneming treedt enorme maatschappelijke schade op. Die schade kan aanzienlijk worden beperkt als bedrijven een dwangakkoord aan hun crediteuren kunnen aanbieden. Dan kan de onderneming door blijven draaien, behouden werknemers hun baan en kunnen verplichtingen aan afnemers en toeleveranciers in ieder geval ten dele worden nagekomen. Aandeelhouders en crediteuren worden gekort, maar zijn niet slechter af dan in faillissement.

De belangen zijn enorm. Zelfs als een beperkt aantal (middel)grote bedrijven die zwaar door de crisis zijn getroffen met behulp van de WHOA kunnen herstructureren, kunnen honderden miljoenen, zo niet miljarden aan waardeverlies worden voorkomen. Duizenden werknemers kunnen hun baan behouden. Doordat de onderneming wordt voortgezet, wordt ook schade bij toeleveranciers en afnemers voorkomen. Dat betreft vaak kleine ondernemers en zzp'ers. De WHOA biedt ook een mogelijkheid om als de overheid er voor kiest staatssteun te verlenen, financiële crediteuren zoals obligatiehouders en banken te laten meebetalen. Zo kan het geld van de belastingbetaler efficiënter worden ingezet. Dat kan ook honderden miljoenen schelen. Gisteren heeft minister-president Rutte gezegd dat het kabinet zich uitsluitend door wetenschappelijke inzichten laat leiden bij het nemen van de noodzakelijke maatregelen om de volksgezondheidsrisico's

© Raimon van Fyningen / HH

van het coronavirus te beheersen. Ondergetekenden zijn insolventiespecialisten uit de wetenschap en de rechtspraak. Wij weten wat nodig is om de gevolgen van de onvermijdelijke insolventie van grote aantallen ondernemingen te beheersen. Wij roepen de politiek op om ook naar ons te luisteren en haar verantwoordelijkheid te nemen.'

ONDERTEKENAARS

Prof. dr. Mr. R.M. Hermans, hoogleraar Burgerlijk Recht Radboud Universiteit;

Mr. A. van Hees, curator, partner corporate litigation en insolventies en herstructurering Stibbe;

Mr. R.J. van Galen, advocaat insolventierecht NautaDutilh;

Prof. mr. Reinout D. Vriesendorp, hoogleraar Insolventierecht Universiteit Leiden/partner De Brauw Blackstone Westbroek;

Mr. F. Schreurs, advocaat corporate litigation en insolventies en herstructurering Boels Zanders,

tevens voorzitter Vereniging voor Insolventierecht Advocaten; Mr. drs. C.M. Harmsen, partner TOON Advocaten en lid Commissie Insolventierecht NOvA;

J.M.W. Pool LLM BSc, PhD-fellow Company and Insolvency law Universiteit Leiden;

Mr. J.B.A. Jansen, advocaat/curator Dommerholt Advocaten, docent/promovendus Faillissementsrecht aan de Radboud Universiteit en lid van de Wetgevingsadviescommissie Insolventierecht NOvA; Mr. dr. Nicolaes Tollenaar, advocaat bij RESOR;

Prof. mr. dr. F.M.J. Verstijlen, Private Law Rijksuniversiteit Groningen;

Mr. A. Karapetian, universitair docent privaatrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;

Mr. dr. R.J. van der Weijden, Advocaat Ysquare B.V., lid Adviescommissie Insolventierecht NOvA;

Mr. dr. Nicolaes W.A. Tollenaar, advocaat bij RESOR;

Mr. dr. Drs. N.B. Pannevis,

advocaat bij RESOR;

Prof. mr. Loes Lennarts, hoogleraar vergelijkend ondernemingsrecht Rijksuniversiteit Groningen;

Prof. mr. Ben Schuijling, hoogleraar-directeur Onderzoekcentrum Onderneming & Recht, Radboud Universiteit;

Mr. Anne Mennens, advocaat bij Wijn & Stael en promovenda aan de Radboud Universiteit;

Prof. mr. Jako J. van Hees, hoogleraar Financieringen, Zekerheden en Insolventie Radbouduniversiteit;

Mr. O.B.J. (Olaf) Poorthuis, advocaat/curator Van Iersel Luchtman Advocaten, Lid Commissie Insolventierecht NOvA;

Prof. mr. P.M. Veder, hoogleraar burgerlijk recht, in het bijzonder insolventierecht, Radboud Universiteit;

Prof. mr. T.T. van Zanten, hoogleraar Overeenkomst en Zekerheid RUG, advocaat Wijn & Stael Advocaten;

Mr. Frauke van der Beek, insolventierechtadvocaat Houthoff, lid Commissie Insolventierecht NOvA).

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING IN TIJDEN VAN CORONA

DOOR / WILLEM HEEMSKERK

Hoe krijg je processtukken tijdig op de plaats van bestemming als corona communicatie langs de traditionele weg belemmert? Civilist Willem Heemskerk, advocaat bij Pels Rijcken, zet de mogelijkheden op een rijtje.

Op dit moment – we schrijven nu maandag 16 maart 2020 – is sprake van een coronaviruspandemie die een ongekende impact op de (wereld)samenleving heeft. Maatregelen van steeds grotere intensiteit volgen elkaar bijna dagelijks op, gerechtsgebouwen zijn inmiddels – met uitzondering van urgente zaken – gesloten en niet uitgesloten kan worden dat gebiedsverboden zullen worden uitgevaardigd, dat volledige dorpen of steden in *quarantaine* zullen worden geplaatst en/of dat de bewegingsvrijheid van mensen buiten de ‘vitale’ beroepsgroepen sterk wordt beperkt. Wat betekent dit voor ons civiele proces? Als de deurwaarder de appeldagvaarding niet meer kán betekenen, omdat hij (i) het gebied waarbinnen rechtsgeldig betekend moet worden niet meer in mag, (ii) zijn eigen gebied niet meer uit mag, of (iii) als beoefenaren van niet-cruciale beroepen zoals de deurwaarder en de advocaat thuis moeten blijven, om maar een paar voorbeelden te noemen,

verstrijkt dan de termijn en heeft de appellant pech? Als iemand cassatieberoep tegen een beschikking wil instellen, maar het gebouw van de Hoge Raad is dicht, wat dan? En als het door de omstandigheden/maatregelen niet meer lukt om processtukken tijdig voor een roldatum in te dienen, volgt dan een akte niet-dienen? In dit artikel zullen, met een kleine historische terugblik, enkele vragen worden opgeworpen en zal naar antwoorden worden gezocht. Het devies is in ieder geval: doe iets indien mogelijk, in rustiger tijden zullen achteraf gebleken vormfouten hopelijk met de mantel van begrip worden bedekt. En tevens wordt een oproep aan de rechtspraak gedaan om te (blijven) communiceren wat in tijden van (steeds grotere) nood van procesdeelnemers wordt verlangd.

BETEKENING VAN EXPLOTEN

Al sinds 1838¹ voorziet onze Wet van Burgerlijke Rechtsvordering erin dat het exploit van dagvaarding door een deurwaarder wordt betekend.

Pas sinds de herziening van ons procesrecht van 2002 kennen wij met de artikelen 45-66 Rv een regeling die voor alle exploiten geldt, dus ook bijvoorbeeld het exploit van beslaglegging.² Het betekenen van exploiten is een van de belangrijkste ambts-handelingen van de deurwaarder, die daarop ook het monopolie heeft. Van oudsher wordt de deurwaarder gezien als een betrouwbare gerechtsdienaar die bij uitstek is geëquipeerd om exploiten te bezorgen/bekenen, en in tijden van fax en in latere tijden van e-mail is dat niet veranderd. De betekening van exploiten is in veel gevallen verplicht voorgeschreven³ en is maatgevend voor de aanhangigheid van de dagvaardingsprocedure⁴ en voor de vraag of termijnen wel of niet verstreken zijn, zoals de appeltermijn⁵ of (over)betekeningstermijnen in geval van beslag.

De artikelen 46-63 Rv bevatten bepalingen waar c.q. op welk adres exploiten dienen te worden betekend, waarbij er in enkele gevallen een keuzemogelijkheid bestaat: zo kan

bijvoorbeeld ingevolge artikel 63 Rv het exploit waarbij verzet wordt gedaan of hoger beroep dan wel beroep in cassatie wordt ingesteld niet alleen aan het adres van de aanlegger respectievelijk de wederpartij in eerste aanleg of hoger beroep worden gedaan, maar ook aan het kantoor van de advocaat of deurwaarder waar degene voor wie het exploit is bestemd laatstelijk ter zake woonplaats heeft gekozen. Maar niet altijd is er een alternatief voorhanden, en met maatregelen als gevolg van het coronavirus is denkbaar dat aan het ene of het andere adres eenvoudigweg geen exploit kan worden gedaan omdat dat adres simpelweg niet kan/mag worden bereikt. Voorziet de wet daarin?

BURGEMEESTERTJE

Het antwoord op deze vraag luidt bevestigend. Al in 1838 voorzag de wet in artikel 2 Rv (oud) in het zogenaamde ‘burgemeestertje’: was het voor de deurwaarder niet mogelijk zijn exploit op het aangegeven adres aan de gedaagde of iemand van diens huisgenoten uit te brengen, dan ‘zal hij het afschrift terstond ter hand stellen aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, of aan dengeen die hem vervangt, die het oorspronkelijke stuk kosteloos met gezien zal moeten teekenen, en het afschrift zoo mogelijk aan den gedaagde zal moeten doen toekomen, zonder dat van dit laatste echter in regten zal behoeven te blijken’. In de jaren zeventig van de vorige eeuw groeide evenwel het verzet tegen het ‘burgemeestertje’, dat niet meer van deze tijd werd geacht en niet meer goed functioneerde.⁶ Op initiatief van de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders, na overleg met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Nederlandse Vereniging van Gemeenten, is een voorstel tot wijziging van artikel 2 Rv (oud) gedaan, dat uiteindelijk op 1 oktober 1985 in werking is getreden.⁷ Met de wijziging – aanvankelijk in artikel 2 Rv (oud), thans in artikel 47

lid 1 Rv neergelegd – werd niet alleen de mogelijkheid van achterlating van een afschrift in een gesloten envelop aan de woonplaats van de gedaagde (als deze en/of huisgenoten niet aanwezig zijn) geïntroduceerd, maar: ‘Indien ook dat feitelijk onmogelijk is, bezorgt hij terstond een afschrift per post. De deurwaarder maakt, zowel in het ene als in het andere geval tevens onder vermelding van de redenen van de feitelijke onmogelijkheid, van deze handelingen melding in het exploit.’ Evenals bij het laten van een afschrift in een gesloten envelop aan de woonplaats van de geëxploiteerde, is met de terpostbezorging de betekening voltooid.⁸ De wetgever dacht bij een feitelijke onmogelijkheid in de zin van deze bepaling ‘aan natuurrampen als overstromingen, maar ook aan georganiseerde weerstand of bedreiging met geweld’, in welke gevallen ‘(d)e postbode dan wel eens kan doordringen waar de deurwaarder niet wordt toegelaten’.⁹ De bepaling is ook met succes toegepast in een geval waarin de deur/brievenbus van de geëxploiteerde onbereikbaar bleek in verband met een gesloten hoog hek.¹⁰ In een betrekkelijk recent kantonrechtterskortgeding werd echter geen verstek verleend in de situatie dat de deurwaarder op het aangegeven adres geen brievenbus aantroef, en toen het exploit maar per post heeft verzonden.¹¹ De kantonrechter oordeelde dat wanneer er geen brievenbus is, verzending per post niet een voor de hand liggend alternatief is, waarbij echter nog kwam dat er in casu een alternatief betekeningadres was, dat door de eiseres niet was gebruikt.¹² Naar ik weet is in februari 1995 van de mogelijkheid van terpostbezorging gebruikgemaakt, toen circa 250.000 mensen uit grote delen van het Gelderse rivierengebied zijn geëvacueerd wegens de gevaarlijke hoogwaterstand van de Maas, Rijn, Waal en IJssel en niemand – deurwaarders noch postbezorgers – het betreffende gebied in mocht gaan.

Dat heeft voor zover na te gaan niet geleid tot jurisprudentie, mogelijk omdat niemand de feitelijke onmogelijkheid om te exploiteren betwistte, en de wetgever met ‘natuurrampen als overstromingen’ juist op die situatie het oog had. Die wetgever zal vast niet hebben gedacht aan mogelijke consequenties van een coronavirusuitbraak, maar het spreekt erg vanzelf dat wanneer als gevolg van die uitbraak (maatregelen worden getroffen die meebrengen dat) adressen waar geëxploiteerd dient te worden onbereikbaar worden, de terpostbezorging van het exploit een wettelijk toegestane en rechtsgeldige vorm van betekening inhoudt. Dat de postbode het betreffende gebied waarschijnlijk ook niet kan betreden, doet daarbij niet heel erg ter zake. Met de terpostbezorging is de betekening zoals gezegd immers voltooid. Mijn verwachting is overigens dat als alles weer ‘normaal’ is geworden de rechter bij een beslissing ten aanzien van de vraag of verstek kan worden verleend, of rechtsgeldig hoger beroep is ingesteld, of beslagen tijdig zijn (over)betekend, et cetera, van de exploitant in bepaalde gevallen zal verlangen dat deze een aanvullende betekeningshandeling verricht, als onvoldoende lijkt te zijn gewaarborgd dat het betreffende stuk de geëxploiteerde in of na de crisissituatie ook daadwerkelijk heeft bereikt.

DEURWAARDER

Maar hoe nu te handelen als de deurwaarder zozeer in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt dat zelfs de dichtstbijzijnde brievenbus niet meer kan worden bereikt? Allereerst dient bedacht te worden dat sinds (de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet per) 15 juli 2001 deurwaarders bevoegd zijn tot het verrichten van ambtshandelingen op het (gehele) grondgebied van Nederland,¹³ zodat in voorkomend geval wellicht een andere deurwaarder kan worden gevonden die nog wel toegang tot een brievenbus heeft. ►

Als zelfs dat echter in heel Nederland niet meer zou lukken, dan moet creatief een noodoplossing worden bedacht, waarbij de deurwaarder bijvoorbeeld thuis een exploit van betekening opmaakt, uiteraard met vermelding van een datum en eventueel het tijdstip, en daarin de betekening wens van de exploitant aan de geëxploiteerde en de onmogelijkheden om tot daadwerkelijke betekening conform een van in de wet aangegeven mogelijkheden verbaliseert, welke actie gevolgd zou moeten worden door (herhaalde) betekening met instandhouding van het oorspronkelijke exploit/proces-verbaal binnen bekwame tijd nadat de omstandigheden zijn genormaliseerd. Naar grote waarschijnlijkheid zullen dergelijke creatieve oplossingen op begrip van de rechterlijke macht kunnen rekenen.

Bij het vorenstaande is nog niet besproken hoe te handelen in geval van openbare betekening, of in het geval de geëxploiteerde in het buitenland woont. Indien de woonplaats en het werkelijk verblijf van de geëxploiteerde niet bekend zijn en het exploit een te voeren of aanhangige procedure betreft, dient te worden betekend aan het parket van de ambtenaar bij het Openbaar Ministerie waar de zaak moet dienen of dient, aldus artikel 54 lid 2 Rv, waarna een uittreksel zo spoedig mogelijk bekend wordt gemaakt in de *Staatscourant*, onder vermelding van de naam en het kantooradres van de deurwaarder/advocaat van wie afschrift van het exploit kan worden verkregen. Lukt ook betekening aan het parket niet meer, dan zou ook hier terpostbezorging soelaas kunnen bieden. Bekendmaking in de *Staatscourant* zal vooralsnog waarschijnlijk het probleem niet zijn, nu deze sinds 1 juli 2009 uitsluitend nog in digitale vorm verschijnt. Maar mocht de deurwaarder ook daar op onmogelijkheden stuiten, dan is de bekendmaking nog steeds 'zo spoedig mogelijk' als met bekwame spoed actie wordt onderno-

men nadat de omstandigheden weer zijn genormaliseerd.

Buitenlandse betekeningslijken geen probleem te zijn in geval van toepasselijkheid van de EU-Betekenningsverordening, omdat als een termijn loopt ingevolge artikel 9 lid 2 van die verordening en artikel 56 lid 4 Rv de datum van verzending van het exploit door de deurwaarder aan de ontvangende instantie in het buitenland als de datum van betekening wordt aangemerkt. In andere gevallen – als het Haags Betekenningsverdrag 1965 van toepassing is, in geval van betekening buiten verdrag of ordening en in geval van interregionale betekening (Aruba, Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden) – is er telkens een betekenningsadres in Nederland,¹⁴ en na het achterlaten van een afschrift van het exploit aan dit adres wordt de betekening, los van uitvoeringshandelingen in het buitenland, als voltooid beschouwd. Is de betekening aan het adres in Nederland door de omstandigheden niet mogelijk, dan zou ook hier voor terpostbezorging in de zin van artikel 47 lid 1 Rv kunnen worden gekozen.

VERZOEKSCRIFTEN

Verzoekschriften moeten 'ter griffie' worden ingediend.¹⁵ Indiening ter griffie kan op verschillende manieren plaatsvinden: door feitelijke afgifte gedurende de openingstijden van de griffie, door toezending per post aan het adres of de postbus van het gerecht,¹⁶ door deponering in de brievenbus van de griffie (indien de griffie over een brievenbus beschikt) en door middel van verzending per fax.¹⁷ Daarnaast kan indiening elektronisch geschieden indien die mogelijkheid is opgenomen in het procesreglement van het desbetreffende gerecht (artikel 33, lid 1 Rv). Het voorgaande lijkt nogal wat mogelijkheden op te leveren in tijden van crisis, ook als gerechtsgebouwen worden gesloten en/of de griffies dan wel centrale balies fysiek niet

meer toegankelijk zijn. Toezending per post is dan wellicht geen goed idee als ook de daadwerkelijke bezorging van die post onder druk komt te staan of als de betreffende griffie geen goede registratie van de binnenkomst van de post aanhoudt, nu niet het moment van verzending, maar het moment van ontvangst maatgevend is. De fax – hoewel elders in het zakelijk verkeer volledig uitgestorven – lijkt nog steeds soelaas te bieden, en alle gerechten hebben op rechtspraak.nl nog faxnummers vermeld staan. Helaas biedt geen van de procesreglementen de mogelijkheid van indiening van verzoekschriften per e-mail. Alleen de Rechtbank Limburg heeft in juli 2015 op rechtspraak.nl een Protocol e-mailverkeer gepubliceerd, op basis waarvan indiening van een verzoekschrift per e-mail mogelijk is, waarmee evenwel de noodzaak van het (later) 'fysiek' indienen van schriftelijke stukken niet vervalt.¹⁸

Maar naar alle waarschijnlijkheid wil de rechtspraak helemaal niet geconfronteerd worden met talloze faxen, temeer nu enkele reglementen expliciet vermelden dat de fax alleen voor berichten is bedoeld. Het zou daarom goed zijn als elk gerecht snel een – zo men wil – tijdelijk e-mailadres met eventueel een noodprotocol publiceert, via welk adres rechtsgeldig verzoekschriften respectievelijk beroepschriften en beroepschriften in cassatie kunnen worden ingediend.

INDIENING PROCESSTUKKEN

In dagvaardingsprocedures dienen voorafgaand aan een roldatum (bij de rechtbanken is dat woensdag 10.00 uur, bij de gerechtshoven dinsdag 10.00 uur) processtukken te worden ingediend door de partij die voor de betreffende proceshandeling peremptoir staat. Afgezien van enkele zaken bij de rechtbanken Gelderland en Midden-Nederland, waar per 1 oktober 2019 de verplichting tot digitaal procederen is ver-

vallen, maar nog een kleine uitloop van (oude) KEI-zaken plaatsvindt, moeten die processtukken fysiek worden ingediend, dus niet per fax of e-mail, maar bezorgd aan de centrale balie van het betreffende gerecht dan wel per gewone of aangetekende post. Bezorgen (door een bode of koerier) heeft daarbij in de praktijk nog steeds de voorkeur, omdat bij postbezorging niet altijd zeker is dat het betreffende stuk de griffie vóór de roldatum ook daadwerkelijk heeft bereikt, en professionele rechtsbijstandverleners geen risico's willen lopen. Wat nu echter als de centrale balie niet meer bereikt kan worden? Op het nieuwsbericht van de rechtspraak van zondag 15 maart 2020 wordt vermeld dat de gerechtsgebouwen en centrale balies vanaf dinsdag 17 maart 2020 niet meer vrij toegankelijk zijn, maar dat maandagmiddag 16 maart 2020 meer informatie volgt over hoe de centrale balie bereikt kan worden voor bijvoorbeeld 'het instellen van hoger beroep of het verzoek tot het registreren van gezamenlijk ouderlijk gezag of het verkrijgen van apostille of legalisatie', maar kennelijk niet over 'gewone' proceshandelingen in lopende dagvaardingsprocedures. Het is zeer wenselijk dat de rechtspraak daarover snel en duidelijk communiceert, maar wellicht beter is het als alle rolhandelingen – behoudens in als zodanig aangeduide 'urgente zaken' – worden bevroren c.q. uitgesteld met een termijn van bijvoorbeeld vier weken, om afhankelijk van de situatie dan te bezien of er aanleiding bestaat voor verder uitstel dan wel om de draad weer op te pakken.

SAMENVATTING

Bij de betekening van exploit, waaronder het exploit van dagvaarding, zal de obscure mogelijkheid van terpostbezorging van artikel 47 lid 1 Rv de komende tijd wellicht soelaas kunnen bieden. Wordt ook dat onmogelijk, dan zal naar creatieve oplossingen, zoals een 'kantoor-

exploit', moeten worden gezocht. De indiening van verzoekschriften (waaronder beroepschriften) ter griffie kan op problemen gaan stuiten. De rechtspraak wordt opgeroepen bij gesloten gerechtsgebouwen een voorziening te treffen waarlangs de stukken – zolang dat mogelijk is – wél fysiek kunnen worden ingediend en daarover duidelijk te communiceren. Verder wordt opgeroepen al dan niet met een noodprotocol e-mailadressen open te stellen, waarlangs verzoekschriften (en in ieder geval beroepschriften) rechtsgeldig kunnen worden ingediend. Voorts wordt de rechtspraak opgeroepen om snel duidelijk te maken waar en op welke wijze met gesloten gerechtsgebouwen processtukken in lopende rolzaken kunnen worden in-

gediend. Beter is wellicht om in alle rolzaken (behoudens urgente zaken) – in afwachting van betere tijden – een standaarduitstel te verlenen. Tot slot: onderneem in geval van twijfel in ieder geval enige vorm van actie, hopelijk zullen eventuele formele gebreken achteraf met de mantel van begrip worden bedekt. ■

Willem Heemskerk is sinds 1992 advocaat bij Pels Rijcken en specialist burgerlijk procesrecht. In 2018 werd hij door de Vereniging van incasso- en procesadvocaten uitgeroepen tot beste procesadvocaat van Nederland. Voor het bronnenmateriaal in dit artikel is Heemskerk geholpen door student-medewerker Jitske Mink.

NOTEN

- 1 Wet van 29 maart 1828, *Stb.* 1828, 14, in werking getreden op 1 oktober 1838.
- 2 Voorheen werd aangenomen dat de artikelen 1-4 Rv (oud), hoewel alleen of in de eerste plaats voor dagvaardingen geschreven, ook op andere exploitbetrekking hadden.
- 3 Maar bijvoorbeeld niet in het geval iemand ervoor kiest om een brief die dient tot stuiting van de verjaring ex artikel 3:317 BW zekerheidshalve per exploit te laten betekenen.
- 4 Artikel 125 lid 1 Rv.
- 5 Artikel 339 Rv, in verband gelezen met artikel 343 Rv.
- 6 Zie W.H. Heemskerk in zijn noot onder HR 30 december 1977, *NJ* 1978/576.
- 7 Wet van 3 juli 1985, houdende wijzigingen van de bepalingen die betrekking hebben op de betekening van exploit in burgerlijke zaken, *Stb.* 1985, 384.
- 8 Groene Serie Burgerlijke Rechtsvordering (A. Knigge & M. Zilinsky), aant. 4 op artikel 47.
- 9 *Kamerstukken II* 1982/83, 18 052, nrs. 1-3, p. 9.
- 10 Hof Den Haag 8 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1359, *Prg.* 2014/171, m.nt. P.J.M. Ros, r.o. 8.
- 11 Ktr. Amsterdam 14 februari 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:1280. In precies gelijke zin: Ktr. Zwolle-Lelystad 18 februari 2010, ECLI:NL:RBZLY:2010:BL6110.
- 12 Het Gerechtshof Den Haag vond dat in de zojuist genoemde uitspraak uit 2014 echter weer niet relevant, omdat 'er geen rechtsregel (is), die inhoudt dat bij onmogelijkheid van betekening op de voet van artikel 46 of artikel 47 lid 1, eerste volzin, Rv, de deurwaarder pas tot ter post bestelling mag overgaan nadat hij eerst nogmaals heeft getracht overeenkomstig een van die artikelen of artikel 63 Rv te betekenen'.
- 13 Artikel 3 lid 1 Gerechtsdeurwaarderswet.
- 14 Zie uitvoerig W. Hugenholtz/W.H. Heemskerk, *Hoofdlijnen van Nederlands burgerlijk procesrecht*, Dordrecht: Convoy Uitgevers 2018, nr. 55, p. 72-74.
- 15 Zie artikel 278 lid 1 Rv voor de eerste aanleg, artikel 359 Rv voor het hoger beroep en artikel 426a lid 1 Rv voor de cassatieprocedure.
- 16 Indiening ter griffie is voltooid op het moment waarop de postzending is de postbus is gekomen. Zie HR 10 juni 1994, *NJ* 1995/284, m.nt. H.J. Snijders.
- 17 Indiening is tijdig geschied indien een per fax verzonden verzoekschrift vóór 24.00 uur van de laatste dag van een termijn ter griffie is ontvangen, dat wil zeggen is begonnen binnen te komen. Zie HR 27 november 1992, *NJ* 1993/569, m.nt. H.J. Snijders, HR 16 februari 1996, *NJ* 1997/55, m.nt. H.J. Snijders en HR 14 november 2003, *NJ* 2004/537.
- 18 Zie ook Rb. Limburg 30 juni 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:782, r.o. 4.4.

KANSRIJKE ZAAK KOSTEN EEN STRUIKELBLOK?

Liesker Procesfinanciering draagt de **proceskosten**, van lopende en nieuwe procedures. Wij krijgen alleen (terug)betaald als er ook een opbrengst is.

Uw cliënt procedeert daardoor financieel risicoloos, terwijl u verzekerd bent van betaling van uw factuur.

Liesker Procesfinanciering is marktleider in Nederland, met een bewezen uitstekend track record.

Burgemeester de Manlaan 2, 4837 BN Breda

T +31 (0)76 530 36 00

F +31 (0)76 530 36 09

E info@liesker.com

liesker.com

Spandaw
Consultancy
Group

Barteld Spandaw

Masters in Investigation

Spandaw Consultancy Group is een recherchebureau dat zich richt op Onderzoek, Integriteit en Security Risk Management

www.spandawbedrijfsrecherche.nl
050 204 64 45

essent

SENIOR LEGAL COUNSEL CORPORATE LAW

Ben jij een Senior legal counsel of advocaat met 7 tot 10 jaar ervaring binnen een internationale omgeving? Hebben M&A- trajecten geen geheimen voor jou? Solliciteer dan als Senior legal counsel met focus op vennootschapsrecht.

Binnen het team Legal, Compliance & Data protection is ruimte ontstaan voor een Senior legal counsel met focus op vennootschapsrecht en met ruime ervaring in M&A trajecten.

De komende jaren ligt de uitdaging voornamelijk bij de energietransitie en alle innovatieve projecten die daarmee gemoeid zijn, waarbij we jouw bijdrage als Senior legal counsel volop nodig hebben. Je rapporteert rechtstreeks aan de Director Legal, Compliance & Data Protection NL.

Je gaat werken in een team van 12 legal counsels en werkt veelal samen in multidisciplinaire teams met collega's van M&A, Tax, Finance en HR. De onderlinge omgang op de afdeling is zakelijk, ongedwongen en plezierig. De medewerkers zijn gedreven en betrokken en er wordt hard gewerkt.

Jij bent Essent

Met jouw kennis en overtuigingskracht steek je anderen aan om iedere dag de beste resultaten te leveren. Je beschikt over de volgende competenties en capaciteiten:

- Een juridische vakspecialist met 7 tot 10 jaar ervaring als advocaat bij een advocatenkantoor of als senior legal counsel bij een internationaal bedrijf

- Een afgeronde opleiding Nederlands Recht (WO)
- Ruime ervaring in de juridische begeleiding van M&A trajecten, het vennootschapsrecht, de juridisch structurering van samenwerkingsverbanden alsmede van fusies, splitsingen en intra-company financieringen;
- Kennis van fiscaal recht en jaarrekeningenrecht is een pré
- Een uitstekende beheersing van de Nederlandse en Engelse taal in woord en geschrift
- Op korte termijn beschikbaar

De competenties en capaciteiten waarover je verder beschikt zijn een stevige persoonlijkheid, communicatief zeer vaardig, zelfstandig en pro-actief. En je kunt goed onderhandelen. Je bent pragmatisch, resultaat- en kwaliteitsgericht en je beschikt over de nodige organisatiesensitiviteit en projectleidersvaardigheden.

Wij bieden jou op basis van 40 uur (32 uur is ook mogelijk):

- Een baan bij een leidend Europees energiebedrijf dat altijd in beweging is.
- Een bruto maandsalaris tussen € 5.666,00 en € 7.083,00, nauwkeurig afgestemd op jouw niveau
- Een eindejaarsuitkering om onze waardering nog meer uit te spreken
- 30 vakantiedagen
- Alle faciliteiten om goed te werken. Zowel thuis als op kantoor
- Een inspirerende kantooromgeving op een toplocatie in Den Bosch. We raden je zeker aan om met het openbaar vervoer te komen. Het Centraal Station is op loopafstand. Een breed scala aan ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden.

Meer info & solliciteren? Kijk op <https://www.werkenbijessent.nl/vacatures/vacature-senior-bedrijfsjurist-vennootschapsrecht> of neem contact op met Patricia Fredrikz via patricia.fredrikz@essent.nl

TER ZITTING

Het papier vs. de straat

DOOR / LARS KUIPERS

Het papieren dossier of de realiteit van de straat – de ogen openhouden kan een wereld van verschil maken voor je cliënt.

Het was een ravage op de Stadionweg in Amsterdam-Zuid op 29 september 2017. Bij het linksaf slaan was tram 5 in botsing gekomen met een taxi. De drie inzittenden raakten zwaargewond. Eigenlijk had de tram niet af moeten slaan; eerder was de route omgelegd voor een storing, maar de wissel was niet teruggezet. Tramchauffeur B., die daar niet op bedacht was, greep te laat naar de noodrem.

Tweeënhalf jaar later moet B. voorkomen. Op de tenlastelegging staat primair: artikel 6 Wegenverkeerswet, veroorzaken van een ongeval met zwaar lichamelijk letsel of dodelijke afloop.

Die tenlastelegging zette advocaat Maarten Witlox aan het denken. Hoe zat het ook alweer met de verkeersregels? Een tram heeft toch voorrang? Witlox ging zelf kijken op de Stadionweg. Daar zag hij een knipperlicht aan een paal, wat was dat?

Hij belde het GVB en kreeg te horen dat het ging om een tramwaarschuwingsinstallatie, ofwel twi. Dat veranderde de zaak. Een rood knipperlicht had de taxichauffeur toch moeten zien? 'Wat weet u nog van die dag?' vraagt de rechter aan B. 'Ik was een beetje in verwarring,' zegt B. 'Ik was de eerste tram na de storing. Het was druk op de haltes en ook in de tram. Na de halte op de Stadionweg begon ik weer te rijden en toen zag ik dat de wissel verkeerd lag en dat de wissellamp verkeerd stond. Wat daarna gebeurde, is een beetje een zwarte vlek.'

'De regel is dat je geen handelingen met passagiers verricht als je aan het rijden bent,' zegt de rechter. 'Op camerabeelden is te zien dat u mensen hebt geholpen met inchecken.'

Bijzonder is de opstelling van de slachtoffers. Zij willen niet dat B. wordt vervolgd, maar zijn boos op het GVB. De officier van justitie oordeelt minder mild. Artikel 6 WVV laat hij vallen, maar het lichtere artikel 5 – gevaarlijk rijgedrag – moet er toch in zitten. Tot een paar seconden voor het ongeval was B. met passagiers bezig, het was goed te zien dat de wissel naar links stond en hij reed te hard. De officier eist een boete van 1.500 euro.

'Op het moment dat hij linksaf sloeg,' zegt advocaat Witlox, 'deed mijn cliënt al het mogelijke om een aanrijding te voorkomen. Dat hij te laat was, lag niet aan zijn snelheid. Zo gauw je linksaf slaat, zit je meteen op die taxi.' Hij wil vrijspraak, of anders schuldigverklaring zonder straf.

De rechtbank volgt het OM en veroordeelt de chauffeur tot 1.500 euro boete.

Uitspraak: ECLI:NL:RBAMS:2020:1268.

 Meer weten? Lees de uitgebreide versie op advocatenblad.nl, rubriek Ter Zitting.

AGENDA

Vanwege de corona-uitbraak zijn alle grote evenementen de komende tijd afgelast.

Drie events die de komende periode zouden plaatsvinden maar die zijn afgelast of uitgesteld.

VIA PROCESRECHTDINER

Op 18 maart zou het VIA Nationale Procesrecht diner plaatsvinden in Utrecht. Naast verschillende sprekers zou die avond de Beste Procesadvocaat en de Meest Talentvolle Procesadvocaat van 2020 bekend worden gemaakt. Het diner en de verkiezing zijn verschoven naar 6 oktober 2020.

Datum: 6 oktober 2020.

Locatie: Grand Hotel Karel V te Utrecht.

Meer info: viacongres.nl.

MOVIES THAT MATTER FESTIVAL

Van 20 tot 28 maart zou het Movies that Matter Festival in Den Haag plaatsvinden. Een internationaal festival over mensenrechten en een duurzame samenleving met speelfilms, documentaires, debat, muziek en meer. Vanwege de corona-uitbraak is het festival afgelast. Er volgt geen nieuwe datum. De volgende editie vindt plaats van 19 tot en met 28 maart 2021.

Datum: 19 maart 2021.

Locatie: Den Haag.

Meer info: moviesthatmatter.nl/english_index/nieuws_en/news/1623/movies-that-matter-festival-2020%3A-cancelled.

LEXPO'20

Dit jaar wordt in Amsterdam de vijfde editie van 'legal innovation event Lexpo' gehouden. Tijdens dit tweedaags congres (voertaal Engels) staan vier thema's centraal: Legal Ops, Legaltech, Cyber Security – the human factor en The legal workforce. Met een reeks aan gastsprekers, voornamelijk uit het buitenland. Het event is vanwege corona verplaatst van april naar september.

Datum: 14 en 15 september.

Locatie: Amsterdam.

Meer info: lexpo.com.

 Meer agendanieuws vindt u op advocatenblad.nl/agenda.

SEEBREGTS: 'MOORD DERK WIERSUM GEEN VOOROPGEZET PLAN'

DOOR / FRANCISCA MEBIUS

'Veel wijst erop dat er geen vooropgezet plan was om Derk Wiersum te vermoorden.' Dat zei advocaat André Seebregts (Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten, Rotterdam) begin maart in de zwaar-beveiligde bunker in Amsterdam in de zaak tegen verdachte Anouar T. (26).

T., een neef van Ridouan Taghi die terechtstaat in het Maringo-proces, wordt verdacht van het medeplegen van de moord op Wiersum. Op 4 maart vond de eerste inleidende zitting tegen deze verdachte plaats. Volgens advocaat Seebregts heeft een getuige verklaard dat Wiersum de ochtend van de moord (18 september) 'een woordenwisseling had met een donkere man'. De advocaat zou vervolgens 'uit de auto zijn gestapt, de confrontatie hebben opgezocht en daarna zijn neergeschoten door deze donkere man'. Seebregts denkt dat de donkere man Wiersum bedreigde of intimideerde, waarna Wiersum achter hem aanliep. Seebregts stelde dat dit duidt op iets anders dan een vooropgezet plan. 'De

getuigenis lijkt er eerder op te wijzen dat Wiersum in een opwelling werd gedood.' Ook het feit dat de gebruikte Opel Combo en de Volkswagen Transporter niet meteen in brand zijn gestoken na de moord duidt er volgens Seebregts op dat er geen plan was. 'Dat is gebruikelijk na een liquidatie.'

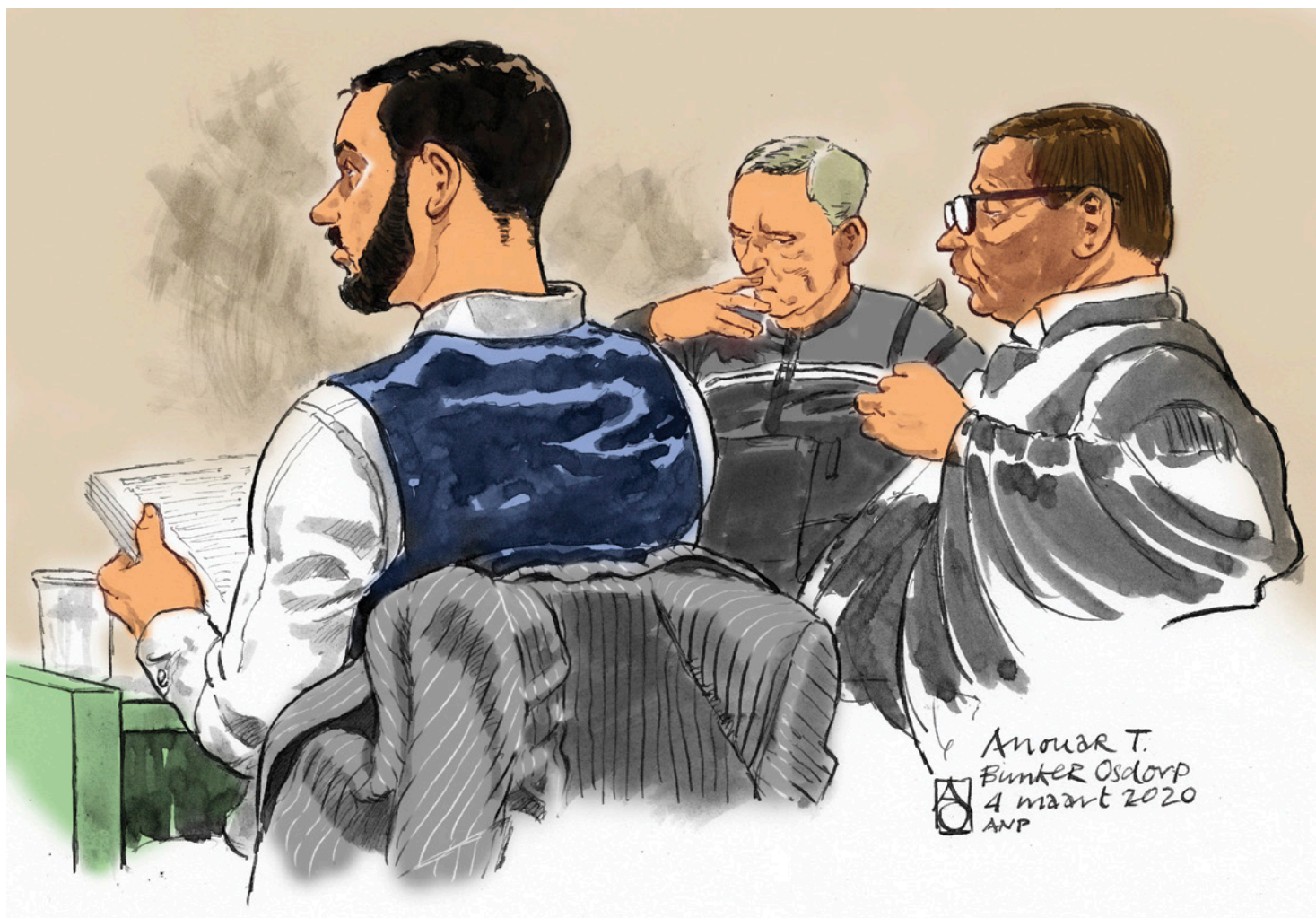
ONDERZOEK

Het OM is ervan overtuigd dat T. medeplichtig is aan de moord. Hij zou een aansturende en coördinerende rol hebben gehad in het voorbereiden van de moord. T. werd volgens het OM in een ander onderzoek in Utrecht afgeluisterd in zijn huis. Na een uitzending van *Opsporing Verzocht* over de moord op Wiersum zei hij dat hij 'een tijdje uit de lucht zou

gaan' en de 'zaken zou overdragen aan zijn broer'. Kort na de moord vertrok hij naar Marokko, aldus het OM. De recherche gaat ervan uit dat T. een groep leidde die gestolen auto's hield in een loods in Utrecht. Daar zouden ze klaar worden gemaakt voor liquidaties. Volgens het OM komen de voor de moord gebruikte auto's uit deze loods.

VOORARREST

De verdachte ontkent betrokkenheid bij de moord. Hij nam, gekleed in driedelig pak, tijdens de zitting uitgebreid het woord. In een 'door hem zelf geschreven pleitnota' ging T. in op de verdenkingen en hekelde hij de manier van aanhouding door de politie. Zo zou hij zijn gefolterd en mishandeld. 'Dat is verboden,' aldus

de verdachte die daarbij uitgebreid verwees naar internationale en nationale wetgeving en uitspraken. Ook zouden er allerlei misstanden plaatsvinden in de PI in Grave waar hij in voorarrest zit.

Volgens de tweede advocaat van T., Daniëlle Troost (kantoorgenoot van Seebregts), bevat het dossier geen enkele aanwijzing dat cliënt had moeten weten waarvoor de voertuigen uit de loods gebruikt zouden worden. T. is eerder in Duitsland veroordeeld voor onder meer een plofkraak. Troost: 'Dat onze cliënt lid zou zijn geweest van "de Audi-bende" die gestolen auto's regelde voor onder meer plofkraak, wil niet zeggen dat hij auto's zou hebben geleverd voor de moord op Derk Wiersum.'

De advocaten vragen dan ook om het

voorarrest op te heffen. De Rechtbank Amsterdam ging hier niet in mee.

ANDERE RECHTBANK

Aan het begin van de zitting vroeg de verdachte nog om behandeling van zijn zaak door een andere rechtbank dan de Rechtbank Amsterdam. Volgens Seebregts behoorde Wiersum 'tot de zakelijke kennissenkring van de rechters van de Rechtbank Amsterdam'.

'De Amsterdamse rechtbank en gerechtshof brachten op de dag van de moord op Wiersum op 18 september een persbericht uit waarin zij stelden "diep geschokt" te zijn door de moord op Wiersum,' aldus Seebregts. 'Diezelfde dag vond een bijeenkomst plaats op de Rechtbank Amsterdam. De rechtbank is te dicht bij de zaak betrokken.'

Ook dit verzoek werd afgewezen. De rechter liet weten dat over deze vraag al is nagedacht 'voordat deze rechtbankcombinatie werd gemaakt'. 'Alle leden van alle rechtbanken zijn diep geschokt door de moord. Wiersum nam bij de Rechtbank Amsterdam geen meer bijzondere rol in dan andere advocaten.'

VERDACHTEN

Tijdens de zitting stond alleen Anouar T. terecht. Tijdens een eerdere inleidende zitting half januari stond Giërmo B. (36) terecht. Ook hij wordt vervolgd voor het medeplegen van moord. Wanneer de volgende zittingen plaatsvinden, is nog niet bekend. Ook de eerste inleidende zitting voor de derde verdachte is nog niet gepland.

SAMENWERKEN BIJ SIMMONS & SIMMONS

DOOR / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / JEAN-PIERRE JANS

Bij het van oorsprong Engelse Simmons & Simmons is ‘collaboration’, zowel onderling als met cliënten, het thema in hun marketingcampagne. Een dag op kantoor in Amsterdam geeft inzicht in de samenwerking.

Een banner in de hal en op alfabet uitgestalde badges verraden dat er deze middag begin maart iets staat te gebeuren bij Simmons & Simmons op de Zuidas. Het kantoor ontvangt ruim honderd vrouwelijke juristen tijdens een Legal Women-event.

Het *Advocatenblad* is de hele dag welkom, maar kan niet vrij over de gangen zwerven. Je weet nooit welke cliënten de journalist tegen het lijf loopt of welke informatie hij onderweg oppikt. *Operational manager* Rose Wiewel (41) neemt de tijd voor een gesprek over hoe zij samenwerking binnen het kantoor ziet. Ze heeft het druk: ‘We hebben net onze internationale partnerconferentie naar november verplaatst, vanwege het coronavirus.’ Wiewel is drie jaar kantoordirecteur, na een aantal internationale functies, waaronder in de Londense City. ‘Een Engelse advocaat gaf me twee tips toen ik hier begon: *whatever you do, don’t piss*

off the partners. En: *you can’t change everything in one day*. Vergeleken met de corporate wereld waarin ik werkte, zijn advocaten nog meer inhoudelijk gedreven en cliëntgericht. Daardoor ontbreekt het soms aan aandacht voor persoonlijke ontwikkeling. Persoonlijk leiderschap begint met de vraag: ‘Wie ben ik, waar ben ik goed in?’, je kwetsbaar durven opstellen.’ Wiewel wil ermee gezegd hebben dat het kantoor bewust bezig is met deze meer softere thema’s, zoals ook diversiteit. ‘Hoe kan het dat er weinig vrouwelijke partners doorstromen? Als je als vrouw nadenkt over de toekomst, kun je je niet goed identificeren met de groep mannen boven je.’ Dus wordt de partnergroep gecoacht op diversiteit, volgden ze kantoorbreed een ‘unconscious bias’-training en vulde iedereen een MBTI-persoonlijkheidstest in. Het daaruit volgende programma geeft inzicht in ieders manier van communiceren, van beslissingen nemen.

Wiewel: ‘We zijn geen praatgroep, dus we verwachten echt dat iedereen iets verandert in de opstelling naar collega’s. Hoe? Door zonder aannames een gesprek in te gaan, een vraag te stellen zonder al een mening te hebben. Er gebeurt veel op het gebied van diversiteit, maar het duurt langer dan je wilt voordat je resultaat ziet,’ geeft Wiewel toe. Van de twintig partners zijn er twee vrouw. ‘Maar zowel cliënten als studenten die hier over de vloer komen, vinden ons toegankelijk, divers qua persoonlijkheden, ondernemend.’

Dat onderschrijft hoogleraar internationale arbitrage Niek Peters (39) op zijn tweede werkdag bij het kantoor. De nieuwe partner litigation en arbitrage maakt een gedreven indruk. Is hij ook voor de goede samenwerking naar Simmons gekomen? ‘Zeker. Je gaat praten en dan is er een klik, die zit in de mensen. Ik werd aange trokken door de manier waarop het kantoor doorpakte, en kreeg direct het gevoel dat ik welkom was. Voor het verder vormgeven van onze internationale arbitragepraktijk zit hier een team met getalenteerde advocaten, dat is voor mij heel belangrijk.’ Tijdens de lunch zit het bedrijfsrestaurant vol, maar er zijn weinig strakke pakken. Zitten de advocaten in de vele tentjes op de Zuidas en luncht hier het overige personeel?

Simmons & Simmons

- Wie: tachtig advocaten, fiscalisten en notarissen, van wie twintig partners.
- Hoe: 1896 ontstaan in Londen. In Nederland sinds overname Nolst Trenité (2002).
- Waar: Amsterdam.

Legal Women

**‘De winnende factor
is de sociale kant.
We staan op gelijke
voet met onze cliënten’**

Zeker niet, vertellen de advocaten van het team financial markets. Lachend wijst Marline Hillen (28) naar collega Aron Berket (28), die uitlegt: ‘Ik kom altijd strak in pak, maar dat hoeft echt niet.’ Partner Rezah Stegeman (43), in overhemd met pullover: ‘Op een dag zonder externe afspraken kom ik graag casual.’ Tijdens het eten van een *noodles*-salade met steak vertellen ze over hun werk voor grote banken, beleggers en pensioenfondsen. ‘Mergers en acquisitions klinken mooier, maar in onze zaken zijn grotere financiële belangen in het spel. Een pensioenfonds staat zo voor een derivatenportefeuille van 30 miljard.’

Technisch-juridisch kan in hun vakgebied geen opdrachtgever om hen heen, weten ze zelfbewust. Hillen: ‘Maar de winnende factor is de sociale kant. We staan op gelijke voet met onze cliënten, ze bellen ons gemakkelijk.’ Borrelen met cliënten, samen sporten, ze staan altijd aan. Stegeman: ‘Ja, zeker als partner moet dat wel, ook in vakanties. Mijn gezin

weet niet beter.’ Berket: ‘Aan de andere kant, Nederlandse klanten waar je langer voor werkt ken je zo goed, die kun je ook best eens zeggen dat het niet uitkomt als ze bellen.’ Stegeman: ‘Wij doen als middelgroot kantoor op het hoogste niveau mee. Een inhousejurist die ons nodig heeft, wordt zelf op zijn huid gezeten door zijn interne opdrachtgevers, daar wil je graag snel op reageren.’ Andrea Chao (34), expert bouw- en aanbestedingsrecht, viel als student al voor het kantoor, tijdens een businesscourse. ‘Die van Simmons naar Londen sprong er echt uit. Zowel de advocaten als studenten, dat was zo’n leuke groep, met een paar heb ik nog steeds contact.’ Door een vacaturestop kon ze er niet gelijk terecht, maar na zes jaar stapte ze alsnog over. Het kantoor bood een duidelijk traject richting partnerschap. ‘Ja, partner worden is zeker het doel. Alle juristen die in dit vakgebied impact hebben, zijn hoogleraar en/of partner bij een advocatenkantoor, niet zelden allebei.’

Trots vertelt ze over de projecten waar ze bij betrokken is, waaronder een groot windmolenpark en aanbestedingen bij de wederopbouw van Sint Maarten. Haar pleidooi voor samenwerking geldt ook voor haar opdrachtgevers. ‘Door de bouwbeperkingen vanwege de stikstofuitstoot spoor ik opdrachtgevers in de bouw aan meer te gaan samenwerken met de aannemers die ze inschakelen. Betrek hen er al bij in de ontwerpfase. Daardoor gebruik je de kennis die aannemers hebben veel beter.’ Als teamleider heeft Chao veel aan de kantoorbrede persoonlijkheidstests. ‘Zo weet je ook of je team in balans is en waardoor mensen zich gewaardeerd voelen.’ Aan het eind van de middag komen de vrouwelijke advocaten en juristen binnendruppelen voor het Legal Women-event. Chao voert er het woord namens het ontvangende kantoor. Haar thema? ‘Voor goede samenwerking en meer diversiteit moet je je kwetsbaar op durven stellen.’

Is BrandMR een welkome voet tussen de deur van de gevestigde advocatuur? Of bedreigen dit soort verdienmodellen de onafhankelijke positie van de advocaat? Voor- en tegenstanders over *alternative business structures*.

OPEN MARKT VS. KERNWAARDEN

DOOR / STIJN DUNK & KEES PIJNAPPELS ILLUSTRATIE / FLORIS TILANUS

Een steen in de vijver van de advocatuur. Zo kan het nieuwe verdienmodel BrandMR gerust genoemd worden. Niet alleen de doelgroep en de prijszetting van BrandMR zijn anders, ook het eigenaarschap wijkt af van wat gebruikelijk is. En toegestaan wordt, door de NOvA. Vergroot deze innovatie de toegang tot het recht of bedreigt die de kernwaarden van de advocatuur? Krijgt de nieuwkomer groen licht en wordt zo de poort opengezet voor meer bedrijfsformules?

De feiten. In oktober 2019 lanceert schaderegelingskantoor SRK het consumentenmerk BrandMR. Via BrandMR gaan advocaten in loondienst van SRK ook rechtsbijstand verlenen aan niet-verzekerden, tegen vaste tarieven. De nieuwe dienst richt zich op de groep middeninkomens die niet in aanmerking komt voor gefinancierde rechtsbijstand, onverzekerd is en die de uurtarieven van reguliere advocaten niet kan of wil betalen. SRK claimt hiermee een grote groep 'rechtmijders' te bereiken.

De constructie van BrandMR botst met de Verordening op de advocatuur (Voda). Die stelt dat advocaten die

werken voor een verzekeraar alleen verzekerde cliënten mogen bijstaan. Net zoals inhouse-advocaten (Cohen-advocaten) van Shell alleen voor de oliemaatschappij werken. De regels gelden als waarborg voor de onafhankelijkheid. Wanneer de werkgever van een advocaat zelf geen advocaat is en puur een winstoogmerk heeft – zo is de redenering – dan kunnen door commerciële druk bepaalde kernwaarden in de verdrukking te komen.

Het overtreden van de regels is voor de Haagse orde – SRK is gevestigd in Den Haag – reden te sommeren de website van BrandMR offline te halen. Daarop dient SRK bij toezichthouder ACM een verzoek in om op te treden, omdat de bewuste Voda-bepalingen (artt. 5.9 en 5.11) in strijd zouden zijn met mededingingswetgeving. In februari dit jaar wijst de ACM dit verzoek voorlopig af en geeft ze de NOvA bedenktijd een standpunt in te nemen. De NOvA zegt de kwestie in 'breder perspectief' te bekijken en betreft daarbij ook andere 'alternative business structures'. De algemene raad van de NOvA komt dit voorjaar met een voorstel richting

college van afgevaardigden. SRK vindt dat te lang duren en heeft zich inmiddels tot de civiele rechter gewend.

KASTEELMUREN

Voorstander van BrandMR is hoogleraar toegepaste economie Barbara Baarsma. 'Hopelijk lukt het ze de kasteelmuren te slechten die de NOvA en de beroepsgroep hebben opgetrokken om de concurrentie buiten te houden.' Baarsma, tevens directeur Rabobank Amsterdam, deed onderzoek naar marktwerking en toegankelijkheid in de juridische sector en concludeerde dat die veel te wensen over laten. 'De NOvA doet flink aan zelfregulering door het formuleren van strenge kwaliteitseisen en structuurregels, zoals die rond het eigenaarschap. Dat gebeurt niet louter uit publiek belang maar soms ook uit welbegrepen eigenbelang. Hoe minder nieuwe toetreders, hoe beter de bestaande advocatenkantoren de poet onderling kunnen delen.' Tegenover dit private belang moet volgens Baarsma het publieke belang meer gewicht krijgen. Zoals het openen van de advocatenmarkt voor ►

kwetsbare doelgroepen zoals de middeninkomens waar BrandMR zich op richt. 'Daar is een marktmeester zoals de ACM voor nodig,' meent Baarsma. 'Die moet de belangenafweging van de NOvA toetsen, want een monopolie van de advocatuur zorgt voor een beperkte keuzevrijheid, weinig vernieuwing en hogere kosten van de toegang tot het recht.' Erik Brouwer van SEO Economisch Onderzoek vindt BrandMR een positieve ontwikkeling. Brouwer is bijzonder hoogleraar innovatie en mededinging, een leerstoel aan Tilburg University gefinancierd door de ACM. 'Het is goed als het hekwerk rond de advocatenmarkt lager wordt. Het middensegment waar BrandMR zich op richt, beslaat geen vijftig procent van de rechtzoekenden zoals zij claimen, zo'n enorm gat in de markt is niet realistisch. Maar het is wel een substantiële groep potentiële klanten.' Mocht de NOvA besluiten om de deur dicht te houden voor deze vernieuwing, dan verwacht Brouwer actie van de ACM of de minister. 'Een van beide komt dan waarschijnlijk in beweging.'

Dat is precies wat minister Dekker voor Rechtsbescherming eind februari in de Tweede Kamer zei, gevraagd naar de stand van zaken rondom BrandMR. 'Mocht de orde het toch willen houden zoals het is, dan zal ik vanuit het belang van goede juridische beroepen en een goede toegang tot het recht voor alle doelgroepen, ook voor middengroepen, kijken of dat nog wel echt bij de tijd is.'

DISRUPTIE

Niet alleen economen en politici zien de meerwaarde van nieuwe aanbieders, ook binnen de advocatuur bestaat steun voor BrandMR. Oud-advocaat Willem Hengeveld, auteur van *De advocatuur als onderneming*, is voorvechter van vernieuwing binnen de sector. 'Disruptie is voor mij een positief begrip. Er wordt nu door menig kantoor te veel gekeken naar de eigen verdiensten op korte termijn en te weinig naar de wensen van de

cliënt en de winst van innovatie *in the long run*.' Hengeveld snapt dat BrandMR een graantje wil meepikken van de zogeheten *midmarket*. 'Cliënten hikken op tegen de tarieven, daar ligt een kans.'

De Dordtse advocaat Arthur Ammerlaan (De Koning Advocaten) moet niets hebben van BrandMR. Ammerlaan uitte al zijn zorg in een opinie-stuk in *Het Financieele Dagblad*. Zijn eerste bezwaar is formeel: 'BrandMR handelt in strijd met de regels van de advocatuur, dat is een duidelijke zaak. Dan moeten de plaatselijke deken en de NOvA ook handhaven en optreden. Anders is het hek van de dam.' Een aanpassing van de regelgeving ziet Ammerlaan niet zitten. 'Het huidige systeem is zorgvuldig en op goede gronden ontworpen. Advocaten nemen een bijzondere positie in binnen het rechtsbestel. Daar moet je specifieke waarborgen en verplichtingen aan koppelen. Een advocaat moet onafhankelijk kunnen opereren, zonder verlengstuk te worden van zijn bestuur. BrandMR is geen praktijkrechtspersoon in de zin van de Voda. De

deken kan en moet optreden tegen de advocaten van SRK, maar kan dat niet tegen het bestuur van de betreffende rechtspersoon. Als de deken bij SRK langskomt, kan het bestuur waarin geen advocaten zitten zeggen: wat komt u hier doen?'

Ammerlaan zetelde twaalf jaar in achtereenvolgens de Dordrechtse en Rotterdamse raad van de orde. Daardoor zegt hij extra goed te beseffen hoe belangrijk de kernwaarden van de advocatuur zijn. 'Daar moet je niet aan gaan morrelen. Een econoom kan makkelijk zeggen dat advocaten een te beschermde positie hebben. Maar dat is goed te verdedigen. Zodra je dit loslaat, krijg je een situatie als bij Shell. Daar mocht een groep in-house-advocaten van de rechter geen beroep doen op het verschonings-

recht omdat ze te afhankelijk zouden zijn van hun werkgever.'

ONAFHANKELIJK

Het belang van onafhankelijkheid wordt unaniem onderschreven. 'Het is zeker een aandachtspunt,' zegt Hengeveld. 'De aandeelhouder van BrandMR kan tegen een advocaat zeggen: je hebt per klant in principe een financieel plafond, daar kun je wel een keer overheen gaan, maar niet driemaal per jaar. Dan heb je een probleem.' Advocaten kunnen in principe trouw blijven aan hun kernwaarden, zegt ACM-hoogleraar Brouwer. 'Zeker als ze, zoals bij BrandMR, een statuut hebben ondertekend. Dat is ook een soort keurmerk.'

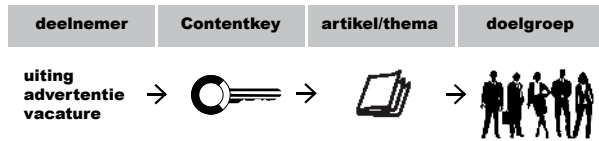
BrandMR heeft niet alleen een statuut, maar ook een raad van advies, ingesteld om de onafhankelijkheid te bewaken. De Rotterdamse advocaat en oud-deken Nardy Desloover vormt

'Hopelijk lukt het ze de kasteelmuren te slechten die de beroepsgroep heeft opgetrokken om de concurrentie buiten te houden'

samen met de Bossche advocaat Roel van den Dungen deze raad van advies. Desloover denkt dat hij en Van den Dungen onder meer steekproefsgewijs gaan beoordelen of de onafhankelijkheid gewaarborgd is. Grote zorgen heeft hij daarover niet. 'Ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat advocaten van SRK zich anders opstellen dan andere advocaten. Ze zijn als geen ander doordrongen van het belang en betekenis van de kernwaarden. Die weten, misschien wel tot vervelens toe, hoezeer onafhankelijkheid een issue is.'

Een bedrijf dat zijn advocaten te veel laat dansen naar de pijpen van de commercie schiet volgens Brouwer bovendien in zijn eigen voet. 'Als je de kernwaarden steeds schendt, wreekt zich dat. Dan lever je uiteindelijk ►

Contentkey , communiceer vakinhoudelijk

Bel Capital Media Services BV
024 - 360 66 83 of mail@capitalmediaservices.nl

ADVOCATEN VAN ORANJE

Wij zoeken advocaten!

Sterk en leuk team (nu 9 M/V) wil uitbreiden met zelfstandige advocaten fiscaal recht, familierecht, bestuursrecht, strafrecht, IE /ICT en overige niches.

info@advocatenvanoranje.nl | Joan Muyskenweg 22
Tel: 020-210 90 09 | 1096 CJ Amsterdam

www.advocatenvanoranje.nl

VESTIUS a d v o c a t e n

Vestius Advocaten is een snelgroeiend niche kantoor in Amsterdam dat zich geheel richt op ondernemingsrecht en arbeidsrecht. De advocaten van Vestius zijn specialist op één van deze gebieden. Het Ondernemingsrechtteam van Vestius richt zich op M&A, venture capital, corporate litigation en contractenrecht.

Wegens aanhoudende groei en de ambitie om haar Ondernemingsrechtteam te verstevigen, heeft Vestius de volgende vacatures:

- **ADVOCAAT-MEDEWERKER ONDERNEMINGSRECHT**
- **ERVAREN ADVOCAAT-MEDEWERKER ONDERNEMINGSRECHT MET PARTNERAMBITIES**
- **ADVOCAAT CONTRACTENRECHT**

HET AANBOD

Je werkt in een informele setting met gezellige kantoorgenoten aan interessante zaken. Met een goede work-life balance en genoeg ruimte om je te ontwikkelen. Een parttime dienstverband behoort tot de mogelijkheden.

INTERESSE? Wil je meer weten over deze vacatures? Kijk dan op onze website www.vestius.com/vacatures

Eenvoudig stukken en brieven generen met behulp van sjablonen

E-mailberichten vanuit Outlook met één klik opslaan in uw dossier
Alle bestanden gemakkelijk terugvinden in uw dossiermap

Gebruik hiervoor de module Documentenbeheer van Urios!

Bel voor een vrijblijvende afspraak 072 512 22 05
of vraag de gratis demo aan op Urios.nl

Urios Standaard | Dossiers | Partijen | Stopwatch | Toevoegingen | Insolventies | Mediation | Meertalig declareren en herinneren

Urios Plus | E-facturering | iDEAL-knop | Export naar boekhouding | Managementrapporten | Documenten | Outlook-koppeling | Agenda

WAT ZIE JIJ BLEEK, CONFRÈRE!
JA, IK MOEST AL MIJN STUKKEN NOG OPSTELLEN...
MAAR HOE KOM JIJ ZO BRUIN?
IK ZIT HIER AL EVEN... MET BEHULP VAN
URIOS WAS IK VEEL SNIJLER KLAAR!

urios
eenvoud bespaart tijd

Koningsweg 4 | 1811 LM Alkmaar | tel 072 512 22 05 | info@urios.nl | www.urios.nl

8 APRIL Circuit Zandvoort
NiRV jaarcongres

WORKSHOPS
LECTURES
NETWERKEN
DINER

UITGESTELD

Het NiRV Jaarcongres 2020
wordt tot nader bericht uitgesteld.
Blijf gezond.

MR.
in opleidingen

**BEHAAL JE PO-PUNTEN, ZOWEL
ONLINE ALS KLASSIKAAL, VANUIT
EEN PRAGMATISCHE INVALSCHOEK.**

Krijg tips and tricks en pas de opgedane kennis direct toe in de praktijk. Onze klassikale cursussen worden lokaal georganiseerd en zijn voordeliger geprijsd dan webinars.

Ga voor ons actuele aanbod naar
WWW.MRINOPLEIDINGEN.NL

BdH

Boulevard Heuvelink Advocaten & Mediators

ADVOCaat GEZOCHT

Boulevard Heuvelink Advocaten & Mediators zoekt een advocaat, die zich op basis van kostendeling wil aansluiten bij onze maatschap. Wij voeren een gespecialiseerde praktijk, waarbij wij cliënten bijstaan op zowel gesubsidieerde als op betalende basis. Op dit moment zijn de advocaten binnen ons kantoor werkzaam op het gebied van vreemdelingen- en asielrecht, BOPZ, sociaal zekerheidsrecht, personen- en familierecht, strafrecht, algemeen civiel recht, arbeidsrecht en huurrecht. De werksfeer is informeel en collegiaal. Bovendien is het mogelijk om flexibel of thuis te werken.

INTERESSE?

Reacties graag zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór 15 april 2020 naar:

Boulevard Heuvelink Advocaten
t.a.v. mevrouw mr. A.C. Pool

E: info@bdhadvocaten.nl - I: www.bdhadvocaten.nl

T: 026 - 445 3552

talentbook: uw zakelijke toekomst

Ontdek wat voor u echt belangrijk is
en kies zelf!

Vraag uw talentbook aan op vitaevalley.nl
20 pagina's met uw:

- talenten
- drijfveren
- ideale richting
- scores (bewust en onbewust)
- zelfbeeld
- mentaliteit
- groeipotentieel

Nu voor € 9,- met de kortingscode #AB#
www.vitaevalley.nl

 VITAE VALLEY

een lagere kwaliteit en dat merkt de consument. Dit wordt via reviews en mond-tot-mondkritieken afgestraft.’ Baarsma betwijfelt of dat risico alleen bestaat bij aanbieders met een andere organisatiestructuur: ‘Ik zie niet in waarom BrandMR en andere nieuwe aanbieders de onafhankelijkheid niet kunnen borgen. Het enkele feit dat een onderneming niet door advocaten geleid wordt, kan geen doorslaggevend argument zijn om daaraan te twijfelen.’

Daar komt bij dat ook op kantoren met advocaten aan het roer het rendementsdenken een flinke stempel kan drukken. ‘In bepaalde reguliere kantoren is er veel commerciële presie op advocaten,’ stelt Brouwer. ‘Je hoeft alleen maar in de jaarverslagen te kijken naar de flinke partnerinkomens. Dat komt ergens vandaan.’

CONCURRENTIE

Kan deze nieuwe concurrentie tot verdringing leiden, zeker zodra verzekeraars het voorbeeld van SRK volgen?

Bij rechtsbijstandsverzekeraar DAS wordt het debat rond BrandMR ‘met spanning’ gevolgd, aldus CEO Hanneke Jukema. ‘Het is een interessante ontwikkeling. Als het initiatief slaagt, zullen wij kijken of we onze dienstverlening moeten aanpassen. Als de buitenwereld verandert, moet je nou eenmaal meebewegen.’ DAS

‘Andere ervaring, andere expertise, een andere blik, dat is ongelooflijk belangrijk voor de organisatie’

biedt rechtshulp aan zowel verzekerden als niet-verzekerden. Voor de eerste groep heeft het bedrijf circa vijftig advocaten in loondienst. Net zoals bij BrandMR kunnen niet-verzekerde consumenten online een rechtshulp pakket kopen, tegen een vastgestelde prijs. Zij worden dan bijgestaan door juristen. Als het nodig is om te procederen, schakelt DAS

een zogeheten netwerkadvocaat in. Het bedrijf werkt daartoe samen met diverse advocatenkantoren. Jukema: ‘Dat systeem werkt prima. Het gaat er ons om een passende oplossing te bieden. Dat kan door een niet-verzekerde cliënt over te dragen aan een van onze netwerkadvocaten.’

‘Toelating van BrandMR zal ongetwijfeld een effect hebben, maar uiteindelijk is concurrentie geen vies woord,’ denkt advocaat Nardy Desloover. ‘Als mensen keuzemogelijkheden hebben, kijken ze naar kwaliteit, tarieven en andere dienstverlenende elementen. Als de praktijk zodanig is dat de Brandmeesters van deze wereld dat beter doen, dan is dat maar zo. *Who cares?*’ Ook Desloover wijst op de behoefte bij de middeninkomens aan een betaalbare raadsman. ‘Voor een particulier is elk uurtarief boven de tweehonderdvijftig euro eigenlijk wanstaltig, tenzij je tien mille per maand verdient.’

KAPERS

BrandMR is een specifieke casus; de discussie over *alternative business structures* gaat verder. Die behelst ook de vraag of en in hoeverre een advocatenkantoor geleid kan worden door een niet-advocaat. En hoever de samenwerking met andere beroepsgroepen mag gaan en of er *private equity* moet worden toegelaten.

Mocht de advocatenmarkt geopend worden voor aanbieders waar niet-advocaten de scepter zwaaien, dan liggen er enkele grote kapers voor de kust. Zoals rechtsbijstandsverzekeraars en accountantskantoren. Voor hen lijkt het lucratief om hun dienstenpakket uit te breiden of te intensiveren met advocatenwerk. ‘Ik denk dat accountantskantoren daar zeker interesse in hebben,’ constateert Brouwer, die lange tijd bij PricewaterhouseCoopers (PwC) werkte. ‘Als je als ondernemer naar je accountant gaat,’ weet Hengeveld, ‘is het verrekte

handig als een deur verder een advocaat zit die kan helpen met een overname. Ook willen accountants graag het stempel betrouwbaar op hun dossiers kunnen zetten. Daar vind ik niks mis mee.’

Frederieke Leeftang, managing partner van Deloitte Legal, onderschrijft dat. Leeftang liet zich na 27 jaar uitschrijven toen ze bij Deloitte Legal aan de slag ging. ‘Het voelde heel raar. Met één muisklik word je van het tableau geschrappt en dat is het dan. Terwijl datgene wat ik nu doe niet echt anders is dan daarvoor. Mijn expertise is dezelfde, mijn positie ten opzichte van een klant ook. Ik ben nog altijd onafhankelijk.’

Leeftang, zelf mededingingsadvocaat, noemt de huidige regels beperkend. ‘Ze verhinderen innovatie, vooruitgang, andere businessmodellen. Het is nooit goed krampachtig vast te houden aan een situatie die niet meer aansluit bij de wens van de markt. Dat hebben we ook gezien in andere markten. Je moet een balans zoeken tussen datgene wat belangrijk is voor het advocatenvak, de deontologische regels en de nieuwe werkelijkheid. Dat ik nu in een samenwerkingsverband zit met accountants, betekent niet dat ik opeens niet aan die regels kan voldoen. Voor mij gelden nog strengere independence-regels. Voorkomen van belangenverstremming staat véél hoger in het vaandel.’

Deloitte zou graag eigen advocaten in loondienst willen inzetten, zegt Leeftang. ‘Onze klanten willen soms dat we procederen. Dat mogen we niet. Dat is ook de reden dat we overwegen binnen de huidige regels, dus op afstand, een advocatenkantoor op te richten. Het is heel raar dat we dat niet gewoon binnen de Deloitte-organisatie kunnen doen. Er is geen enkel argument te bedenken om dat niet te doen. Ik heb het tenminste nog nooit gehoord. Dat geldt ook voor de kwestie-SRK. Wat is het verschil tussen het hebben van een verzekering en het niet-hebben van een verzekering? Leg mij dat maar eens uit.’ ►

Angelsaksische toestanden

In hoeverre importeren we samen met de *alternative business structures* 'Angelsaksische toestanden' in de Nederlandse advocatuur? Een blik over de grens leert dat in Groot-Brittannië, Canada, Australië en mogelijk de Verenigde Staten andere eigendomsverhoudingen worden toegestaan binnen de advocatuur. Al in 2007 liberaliseerde Groot-Brittannië de juridische markt via de Legal Services Act. Sinds dat jaar mogen niet-advocaten mede-eigenaar worden van kantoren en is externe financiering toegestaan. Dit soort constructies staat onder toezicht van de onafhankelijke Solicitors Regulation Authority (SRA). Mede daardoor werd de aanvankelijke vrees voor morele uitwassen door commerciële investeerders niet bewaarheid. In 2014 bleek uit consumentenonderzoek dat de *alternative business structures* in de Britse advocatenmarkt een grote plek veroverd. De 'Big Four' accountantskantoren hebben nog niet de reputatie van de gevestigde grote advocatenkantoren. In 2018 realiseerde de advocatentak van PwC een omzet van zeventig miljoen pond, waarmee het net buiten de top vijftig van Britse advocatenkantoren viel. Wel hebben de Big Four de financiële slagkracht om te investeren in structuur en technologie. Om op termijn wellicht serieuzer te kunnen concurreren.

In de Verenigde Staten wordt het debat rond *alternative business structures* aangewakkerd door de *access to justice*-beweging. Het mogelijk maken van eigenaarschap door niet-advocaten wordt gezien als een manier om lage inkomens toegang tot het recht te bieden. Met name in de staten Utah, Arizona en Californië wordt concreet over liberalisering gesproken.

Leeflang juicht het toe dat de NOvA zich over de regels buigt. 'Het is heel goed en moedig dat de NOvA nu denkt over een aanpassing. Het beste wat je in zo'n geval kunt doen, is zelf met een oplossing komen. Ik hoop wel dat die oplossing ver genoeg gaat. Dat de algemene raad zich realiseert dat het uiteindelijk niet in het voordeel is van de advocatuur om vast te houden aan het traditionele en beschermende karakter.'

De managing partner van Deloitte Legal zegt best te begrijpen dat meer concurrentie met name voor kleine kantoren beangstigend kan zijn. 'In deze discussie heb je natuurlijk te maken met de belangen van alle advocaten, ook de eenpitters en de sociaal advocaten. Die zijn buitengewoon belangrijk. Maar ik kan me ook voorstellen dat de NOvA de huidige tweespalt ziet in de markt, de Zuidas-kantoren waar het merendeel van de advocaten nog nooit in de rechtszaal heeft gestaan of het verschoningsrecht heeft gebruikt en die op een totaal andere manier het vak bedrijven dan sociaal advocaten. Bovenal blijft *access to justice* het belangrijkste.'

Niet alleen potentieel nieuwe marktpartijen, ook bestaande advocatenkantoren lopen nu soms ook tegen de regelgeving aan. Dat merkte het Amsterdamse De Brauw Blackstone

Westbroek eind vorig jaar. De Brauw wilde financieel manager Dorothee van Vredenburg als partner benoemen. 'Wij vonden het verstandig om deze ervaren, niet-juridische bestuurder op te nemen als partner,' vertelt managing partner Marnix Leijten. 'Volgens de Voda kon dat niet binnen de eigendomsstructuur. We zagen en zien echter niet hoe haar benoeming de kernwaarde onafhankelijkheid in gevaar kan brengen.' Van Vredenburg is nu 'executive partner', geen aandeelhouder. Leijten vindt dat ook niet-advocaten mede-eigenaar moeten kunnen worden. Op voorwaarde dat de kernwaarden niet in het geding komen. 'Voor ons is het relevant om extra expertise te kunnen aantrekken. Andere ervaring, andere expertise, een andere blik, dat is ongelooflijk belangrijk voor de organisatie.'

HEMA

In discussies over *alternative business structures* komt al snel de HEMA-advocaat om de hoek kijken. Die bij wijze van spreken tussen de rookworsten zijn diensten aanbiedt. 'Dat is niet bij voorbaat fout of ordinaar,' vindt Baarsma. 'Een HEMA-advocaat kan zomaar prima eerstelijns hulp bieden.' Hengeveld ziet een HEMA-advocaat niet snel ontstaan. 'De HEMA heeft het al geprobeerd met

notarissen en verzekeringen, maar dat was geen succes. De klant wil een tastbaar iemand die niet te ver bij hem vandaan werkt. Verder roomt de HEMA de winst af, die wil een advocaat liever voor zichzelf. Het is de vraag of je zo voldoende klanten en advocaten aan je kunt binden.' Veranderingen lijken onontkoombaar, maar kleine stappen liggen meer voor de hand dan een grote sprong voorwaarts. 'Ik denk niet dat alle stuwten open moeten,' zegt Desloover. 'Ik vind dat je terughoudend moet zijn met *alternative business structures*. Degenen die in de praktijk daadwerkelijk aan de touwtjes trekken, dienen advocatuurlijke genen te hebben. Het is belangrijk afwegingen te maken vanuit de kernwaarden, niet primair gestuurd door commerciële motieven.' De Brauw heeft evenmin behoefte aan ingrijpend andere structuren. 'De huidige partnerstructuur biedt ons alle ruimte,' meldt Leijten. En ook voor Jukema van DAS heeft aanpassing van de Voda geen prioriteit: 'Onze huidige structuur en werkwijze voldoen prima.' Wat Baarsma betreft, wordt er wel een grote stap gezet. 'De Engelse econoom John Hicks zei ooit: De mooiste bate van een monopolie is een rustig leven. Het wordt tijd dat die rust in de advocatuur verder wordt verstoord.' ■

VACATURE
**Advocaat-medewerker
corporate litigation**

Ben jij op zoek naar een nieuwe uitdaging als advocaat-medewerker, en heb jij een gedegen kennis van het burgerlijk procesrecht, het verbintenissenrecht en het ondernemingsrecht? Dan zoeken wij jou!

Ter versterking van ons corporate litigation-team zijn wij op zoek naar een advocaat-medewerker.

Wie zijn wij:

Windt Le Grand Leeuwenburgh is een onafhankelijk advocatenkantoor met een ondernemingsrechtelijke praktijk, gevestigd aan de Coolingsingel in Rotterdam. Met een internationale mindset zijn wij gericht op het bijstaan van het grootzakelijk bedrijfsleven met advisering, bij transacties en met het oplossen van fundamentele conflicten. Onze advocaten behoren tot de beste professionals op hun vakgebied.

Wij zoeken:

- een gevorderde medewerker;
- met gedegen kennis van burgerlijk procesrecht, het verbintenissenrecht en het ondernemingsrecht;
- met een sterk analytische vermogen;
- een volwaardige gesprekspartner voor de cliënt in complexe en grensoverschrijdende dossiers;
- iemand die uitstekende processtukken schrijft;
- en graag in teamverband werkt.

Wat bieden wij:

Wij bieden jou uitdagend werk in een plezierige werkomgeving, met aandacht voor jouw professionele ontwikkeling tegen een aantrekkelijk beloningspakket.

Interesse?

Ben je geïnteresseerd in deze vacature, maar wil je graag meer informatie ontvangen? Neem dan contact op met Ruben Leeuwenburgh via 010-2617 500 of r.leeuwenburgh@windtlegal.com.

Om direct te solliciteren stuur je je sollicitatie (motivatiebrief en cv) naar werken@windtlegal.com.

ADVANCE

**Uw toevoegingen
direct uitbetaald**

**Werkwijze om uw
groei te financieren**

Voor meer informatie
kijk op www.advance.nl
of bel: 0226 45 11 25
Advance (voorheen Cardec)

voordelen:

- 85% bij aanvang van uw toevoegingszaak binnen 24 uur op uw rekening
- 15% (+ btw) volgt na uitbetaling door de RvR
- Alle reeds lopende toevoegingszaken in één keer inbrengen
- Zelf bepalen of en op welk tijdstip u een toevoegingszaak ter bevoorschotting aanbiedt
- Extra uren inzake bewerkelijke zaken kunnen worden bevoorschot
- Meer financiële ruimte en meer werk kapitaal

Prachtige vakantievilla's aan het Gardameer

VACATURE(S) BRANTJES ADVOCATEN

BRANTJES ADVOCATEN

Brantjes Advocaten is een commercieel kantoor in Amsterdam dat zich specialiseert in corporate/commercial contracting & litigation, arbeidsrecht en sportrecht.

Wij zijn op zoek naar advocaten om ons team te versterken bij het adviseren van en procederen voor onze cliënten. Wij geloven in groei, ambitie en teamwork, en willen dan ook uitbreiden binnen onze verschillende specialismen.

Wat wij belangrijk vinden, is dat je goed bent in je vak, dat je ambitieus bent en binnen ons team past. Wij bieden jou de ruimte om je te ontwikkelen in de richting die je graag op wilt. Bij voorkeur heb je ca. 2 tot 7 jaar ervaring als advocaat in (een of meerdere van) de genoemde rechtsgebieden.

Voor de sollicitatie ontvangen wij graag per e-mail jouw CV, motivatiebrief, cijferlijsten van de universiteit en eventuele referenties.

GEZIEN

EENZIJDIG OPGELOST

Op 1 mei verschijnt *Opgelost!* (Sduitgevers, 2020), waarin auteur Chiquita Welmerink haar methode van conflictoplossing uiteenzet.

De voormalig advocaat is eigenaar van een opleidingsinstituut waarin ze mensen opleidt tot transformatief mediator en lifecoach.

Het boek is gebaseerd op de gedachte dat conflictoplossing niet begint bij de ander maar bij jezelf. Volgens Welmerink wijzen we in de huidige maatschappij te vaak met een beschuldigende vinger naar een

ander. Voordeel van haar methode noemt ze dat je de medewerking van een ander niet nodig hebt. 'Dat is buitengewoon prettig, bevrijdend en tegelijkertijd verbindend.' Welmerink laat het overigens niet bij een boekpresentatie alleen. Tenzij corona roet in het eten gooit, staat er ook een theatercollege op het programma.

ONTERECHT BESLAG

Wanneer de vordering van de conservatoir beslaglegger uiteindelijk door de rechter wordt afgewezen, is het beslag ten onrechte gelegd.

Daarmee is de kous bepaald niet af, stelt juridisch docent Gijs Molkenboer in *Aansprakelijkheid na ten onrechte gelegd conservatoir beslag* (Paris, 2020).

De beslaglegger moet dan in beginsel de eventuele schade van de beslagene vergoeden. Het feit dat er rechterlijk verlof is verleend voor het leggen van het conservatoir beslag doet daar niet aan af. Het bijzondere karakter van deze 'risicoaansprakelijkheid' na ten onrechte gelegd conservatoir beslag roept belangrijke vragen op. Wat als bijvoorbeeld de vordering van de beslaglegger niet op inhoudelijke gronden is afgewezen, maar om andere redenen is gesneuveld? Wanneer vangt de verjaringstermijn van de vordering tot schadevergoeding aan? Rechtvaardigt het karakter van de aansprakelijkheid toepassing van de 'omkeringsregel' in de schadevergoedingsprocedure? Kunnen derden tot vergoeding van de schade worden gedwongen? Deze en andere vragen komen in het boek aan bod. Ter vergelijking kijkt de auteur ook nog even over de grens naar de werkwijze bij de buurlanden.

STREAMING COMEDY

De boog kan niet altijd gespannen zijn, zeker niet in deze onzekere tijden. Even een sitcom meepikken op Netflix helpt om de zinnen te verzetten.

Voor wie alle seizoenen van *Friends* al heeft gezien: vanaf 1 april is op Netflix de cultklassieker *Community* te vinden. Waarom wordt dat in dit blad vermeld? Omdat *Community*, dat tussen 2009 en 2014 op de Amerikaanse tv te zien was, draait om de geschorste advocaat Jeff Winger die de boel heeft bedot en terug moet naar de collegebanken. Om indruk te maken op de dames

start Jeff een studiegroepje, lees community. Jeff is ijdel, sarcastisch en egocentrisch, karaktertrekken die uiteraard netjes worden uitvergroot. Eigenlijk houdt hij alleen van zijn moeder. En respect kan hij alleen opbrengen voor de scheidingsadvocaat van zijn ouders. 'Die verliet de rechtbank in een mooi pak en een hemelsblauwe Mercedes SLK.'

COLUMN

DOOR / TRUDEKE SILLEVIS SMITT

FINANCIËLE TUCHT

Deel 16 van de Financieel Juridische Reeks is gewijd aan *Tuchtrecht in de financiële sector* (Paris, 2020), geschreven door F. 't Hart en A. Loonen.

Zij brengen het tuchtrecht voor de financiële sector in kaart. Naast beschrijvende bijdragen bevat de bundel ook opiniërende bijdragen. De auteurs vragen zich onder meer af of het tuchtrecht wel een geschikte vorm van regulering is voor medewerkers van financiële ondernemingen. Specialisten uit de wetenschap, de (tucht)rechtspraak, de advocatuur en de financiële sector schetsen de contouren waartegen het gedrag van individuen getoetst wordt of zou moeten worden. Daarbij zijn niet alleen wettelijke voorschriften de norm voor deze beroepsgroep, maar kunnen ook 'zachtere' regels of omgangsvormen van toepassing zijn die specifiek zijn voor deze beroepsgroep. Net zoals in de advocatuur.

Mr. X helpt cliënt ten koste van een ander

Wat doe je als je weet dat je cliënt een vorige werkgever heeft opgelicht en hij met een samenwerkingspartner bij je komt met de vraag: wil jij de contracten opstellen?

Mr. X kende cliënt H al jaren. Hij had hem bijgestaan toen de man straf- en civielrechtelijk werd aangesproken omdat hij als algemeen directeur van een bv ten onrechte allerlei kosten bij zijn werkgever in rekening had gebracht. H kreeg daarvoor een taakstraf wegens verduistering en oplichting en betaalde een stevige schadevergoeding.

Toen H met de aandeelhouder van een bv aan kwam zetten omdat beide partijen met elkaar wilden samenwerken, liet mr. X zich in algemene bewoordingen verzekeren dat iedereen alles van elkaar wist en ging hij aan de slag. Hij stelde (mede) in opdracht van de aandeelhouder een samenwerkingsovereenkomst op. Hij zorgde ervoor dat de bestuurder van de bv door H werd vervangen. Vervolgens voerde hij allerlei opdrachten van H uit, zonder de bv of de (indirect) aandeelhouder daarin te kennen. Zo stelde hij uitsluitend op verzoek van H een koopovereenkomst op, waarbij de aandeelhouder de helft van zijn aandelen voor 1 euro aan de bv van H zou verkopen. Van die bv was mr. X inmiddels zelf benoemd tot vervangend bestuurder. Intussen gingen alle declaraties naar de bv, ook voor kwesties waar de bv niets aan had.

Toen de indirect aandeelhouder een sms'je kreeg waarin H's criminele verleden werd gesuggereerd, was het snel gedaan. In september 2017 werd H ontslagen. Niet lang daarna volgde het faillissement.

De raad van discipline in Den Bosch legde naar aanleiding van klachten van de curator respectievelijk de direct en indirect aandeelhouder schorsingen op van een week voorwaardelijk en twee weken onvoorwaardelijk. Maar dat vindt het hof van discipline in appel te weinig. Mr. X had zich er expliciet van moeten vergewissen dat de onderneming het strafrechtelijk verleden van H kende en bewust de risico's aanvaardde, uiteraard zonder de geheimhoudingsplicht jegens H te schenden.

Ook had mr. X in de uitvoering van de opdracht de belangen van (de eigenaren van) de onderneming onvoldoende voor ogen gehad. Hij was volledig afgegaan op H. Door bestuurder te worden van diens bv had hij bovendien zijn onafhankelijkheid prijs gegeven. Dieptepunt was wel die aandelenkoopovereenkomst, vond de tuchtrechter. De onderneming was ten onrechte nergens over geïnformeerd maar kreeg wel de rekeningen gepresenteerd.

Schending van de partijdigheid, de onafhankelijkheid en de (financiële) integriteit, en mr. X leek dat niet te begrijpen. De klacht van de aandeelhouders werd een schorsing van zes weken waarvan vier voorwaardelijk; die van de curator drie weken waarvan twee voorwaardelijk.

👉 Op de website [Advocatenblad.nl](https://www.advocatenblad.nl) verschijnt elke woensdag een nieuwe tuchtrechtcolumn van Trudeke Silleviss Smitt.

OP DE BRES VOOR MEER DIVERSITEIT

Marc Wintgens (AKD) en Hendrik Jan Biemond (Allen & Overy) zijn onlangs aangesteld als Diversity & Inclusion-partners bij hun kantoor. Want met die diversiteit zit het nog steeds niet goed. 'We lopen achter de feiten aan.'

DOOR / HEDY JAK

Het Benelux-kantoor AKD gaat meer inzetten op diversiteit en richt zich daarbij met name op het vergroten van het aantal vrouwelijke partners. Momenteel zijn twaalf van de 83 partners vrouw en dat is onvoldoende, stelt partner en bestuurslid Marc Wintgens (59). 'Bij ons groeien er te weinig vrouwen door en daar moeten we iets aan doen. We lopen achter de feiten aan. Het is belangrijk dat onze eigen mensen zich kunnen ontwikkelen.' Ook spelen specifieke verzoeken van klanten een grote rol om ervoor te zorgen dat vrouwelijke medewerkers blijven. 'Zij vragen in toenemende mate om diverse teams en in die behoefte willen wij voorzien, omdat ook wij daar in geloven,' zegt Wintgens. 'Diversiteit is een breed begrip en alles tegelijk aanpakken werkt niet. Vandaar een beleid met de focus

op vrouwen. We moeten het echt beter doen.'

ANDERE BENADERING

Wanneer advocaten bij AKD beginnen, is de man-vrouwverdeling zo goed als gelijk. Maar in het senior-traject, waarin medewerkers tussen de dertig en veertig jaar oud zijn, is een relatief grote uitstroom van vrouwen. De reden is moeilijk te achterhalen, zegt Wintgens. 'Uit individuele gesprekken komt er geen eenduidig beeld naar voren waarom vrouwen afhaken. We merken wel dat vrouwen geneigd zijn te denken dat ze nog niet klaar zijn om een volgende stap te maken. Bij mannen zien we vaker een houding van "kom maar op". Misschien moeten we vrouwen op een andere manier benaderen.' Op de vraag of de uitstroom wellicht te maken heeft met het krijgen van

Marc Wintgens

Hendrik Jan Biemond

kinderen en hoe dat te combineren met een veeleisend werktraject, reageert Wintgens instemmend. Hij zegt open te staan voor praktische oplossingen – denk aan flexibele werktijden en langer verlof – om het seniortraject te kunnen voltooien. ‘Dat kan betekenen dat je in het traject iets gas terugneemt. Dat geldt wat mij betreft zowel voor mannen als voor vrouwen. Regelingen zoals flexibel werken, een langer verlof of tijdelijk andere targets kunnen daarbij helpen. Op een later moment kan de carrière weer worden opgepakt. Het is vooral belangrijk met elkaar het gesprek hierover te hebben.’

CULTUUR DOORBREKEN

Ook Allen & Overy worstelt met de man-vrouwverdeling in de partnergroep, vertelt D&I-partner Hendrik Jan Biemond (50). ‘Wel zien we nu een kentering door uitgebreide mogelijkheden voor flexibel werken.’ Het Amsterdamse kantoor wordt voor het eerst geleid door een vrouw. Van de partners is 36 procent vrouw en 33 procent van de praktijkgroepsvoorzitters is vrouw. ‘Maar we moeten

vooral niet denken dat we er daarmee zijn,’ benadrukt Biemond. ‘De lgbt+-diversiteit is binnen A&O een relatief nieuw gespreksonderwerp. Tot twee jaar geleden deden we alsof het geen issue was. “We behandelen iedereen gelijk”, was het mantra. Ondertussen constateren we dat er relatief weinig mensen uit de lgbt+-community bij ons werken. Daar moeten we iets mee en dat staat bij al onze Europese kantoren op de agenda.’ Allen & Overy heeft internationaal vijf nieuwe partners benoemd op het gebied van Diversity & Inclusion. Biemond is aangesteld voor de kantoren in Europa. Doel is om binnen vijf jaar een meer inclusief kantoor te zijn. ‘Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Een cultuurverandering betekent ook dingen die je doet, heroverwegen. Hoe inclusief is het jaarlijkse ski-uitje eigenlijk? Tot nu toe werden onze diversiteitsprogramma’s opgezet vanuit afzonderlijke onderdelen, bijvoorbeeld gender-, biculturele en lgbt+-diversiteit. We realiseren ons nu dat je dat niet los van elkaar kunt zien. Er geldt geen *one size fits all*-oplossing. We kijken per land. In ons kantoor in Parijs zien we bijvoorbeeld dat in alle geledingen mensen met een biculturele achtergrond werken. Dat is goed nieuws, maar het zijn wel allemaal mensen uit dezelfde sociale elite. In andere kantoren is dat precies andersom; daar zijn wel alle sociaal-economische klassen vertegenwoordigd, maar werken vooral witte mensen.’

KRASSEN IN HET GLAZEN PLAFOND

Wintgens wilde als bestuurslid graag de rol van Head of Diversity & Inclusion vervullen. ‘Ik vind het, eigenlijk al jaren, jammer om vrouwen te zien vertrekken en wil daar iets aan doen. Dit is niet van de ene op de

andere dag veranderd. Het is niet een kwestie van drie vrouwen tot partner benoemen en dan zijn we er. Of een standaardpakket aanbieden waar ze het mee moeten doen, er is niet één middel dat werkt. Toch gaan we volop inzetten op een omslag.’ Om te beginnen, is er binnen het kantoor een diversiteitsteam van zes medewerkers opgesteld. Zij gaan binnenkort bij de vier Nederlandse vestigingen en de vestiging in Brussel en Luxemburg langs om informatieve lunches over het nieuwe beleid te houden en diversiteit prominent onder de aandacht te brengen. ‘Ons doel is vooral input te verzamelen van onze medewerkers over de vraag hoe we ons kantoor meer divers kunnen maken.’

‘Iedere keer dat we over diversiteit spreken, is dat een extra kras in het glazen plafond’

Daarnaast is er een programma opgesteld met cursussen over diversiteit en leiderschap. Junioren nemen daar verplicht deel aan. Overige medewerkers en partners kunnen vrijwillig een cursusprogramma volgen. ‘Daarnaast moeten we ons gaan focussen op het individu: wat heeft iemand nodig om hier te blijven werken?’ Biemond ziet het als zijn belangrijkste taak om verandering teweeg te brengen door het gesprek gaande te houden. ‘Iedere keer dat we over diversiteit spreken, is dat een extra kras in het glazen plafond. Om een concreet voorbeeld te noemen: iedere keer als we ons over een sollicitant afvragen of hij/zij wel bij het team past, moeten we bedenken dat hij/zij misschien de meest geschikte kandidaat is, juist omdat hij/zij niet past. We moeten de verschillen tussen mensen omarmen.’

De oude Wet Bopz is in januari vervangen door twee nieuwe wetten: de Wet verplichte ggz voor de psychiatrie en de Wet zorg en dwang voor dementerenden en verstandelijk gehandicapten. Ggz-advocaten blijken sceptisch.

VERVANGERS WET BOPZ 'WE MOETEN HET EEN KANS GEVEN'

DOOR / MARCO DE VRIES

Ze is in een week hard achteruit gegaan, ziet de therapeut. Ze eet niet meer, ziet er onverzorgd uit en klaagt dat ze dood wil. Terwijl zijn cliënt in de wachtkamer wacht, belt de behandelaar snel met het stadhuis. Ze heeft al eerder een poging gedaan. Het is menens. Net voor ze wordt afgevoerd, krijgt ze nog een telefoon in haar hand gedrukt. Het is de medewerker van de burgemeester. 'We moeten u helaas laten opnemen. Wilt u een advocaat?' De vrouw smijt de hoorn op de haak. Ze wil hier niets mee te maken hebben. 'Zo gaat dat dus volgens de nieuwe regels,' zegt advocaat Hein Vogel (1958) van het Rotterdamse kantoor Meesters aan de Maas. 'Het lijkt heel netjes. De patiënt heeft de keuze. Maar op dat moment kan hij geen goede keuze maken.' Vogel deed sinds januari al een handvol piket- en gewone zaken volgens met de nieuwe Wet verplichte ggz. Als voorzitter van de Vereniging van Psychiatrisch Patiëntenrecht Advocaten Nederland (vPAN) hoort hij van collega's hetzelfde. 'Verwarde personen willen geen advocaat. Ze willen niets. Ze willen gewoon thuis blijven. Dus zeggen ze

nee, en wordt de piketadvocaat er pas later bij gehaald. Wanneer de cliënt na crisisopname weer een beetje rustig is. Dat is te laat.'

Het is volgens Vogel typerend voor de nieuwe regels waarmee problemen in de psychiatrie en geriatrie moeten worden opgelost. Zelfstandigheid en zelfbeschikking klinken mooi, maar komen in de praktijk komt het nogal eens neer op platte bezuiniging ten koste van kwetsbare mensen. 'Op papier ziet het er goed uit, maar het werkt niet. We hebben dat aangekaart en nu komt er als het goed is toch standaard een advocaat.'

DWANGZORG

Psychiaters en behandelaars waarschuwen al een tijd voor meer rompslomp en bureaucratie, maar de rechten van de patiënt lijken met de nieuwe regels beter gewaarborgd. De patiënt mag vaker zelf meepraten over wat er moet gebeuren en hoe. Hij mag een eigen zorgplan opstellen. Daarnaast mag dwangzorg vanaf nu ook in de thuissituatie toegepast worden, al weet nog niemand of en hoe dat in de praktijk gaat werken. 'Ik vind het spannend hoe die ver-

plichte zorg er thuis uit komt te zien,' zegt Claartje van Keulen (37) van het Amsterdamse kantoor Kieft & Van Keulen. Ze vertelt over een dementerende cliënte die ervan overtuigd was dat koningin Máxima haar huis had geschonken. Haar man mocht geen huur meer betalen en dus dreigde het stel op straat te belanden. 'Ze moest helaas worden opgenomen, en met de nieuwe wet zie ik niet gelijk een alternatief. Thuis dwangmedicatie? Een prik in de bil? En wie gaat dat doen? Of iemand opsluiten in zijn eigen woning, waar iemand zich juist veilig voelt? Ik vind dat heftig. En wat als je als verpleegkundige bij een doorzoeking onder het bed een kilo cocaïne aantreft? Ga je dan de politie bellen? Je hebt wel een vertrouwensrelatie.'

Volgens Vogel zullen de nieuwe mogelijkheden voorlopig nog niet uitgeteerd worden. 'Er zitten veel haken en ogen aan. Er zal voorzichtig mee geëxperimenteerd gaan worden. Als advocaat ben ik huiverig. Camera's in huis ophangen? Een enkelband? Dwangmedicatie zou misschien vrij snel kunnen, als de cliënt zo toch thuis kan blijven. Maar geen ►

Claartje van Keulen

enkele verpleegkundige heeft zin om met de knuppel in de hand zorg af te dwingen.'

De advocaat signaleert ook dat de behandelaars onder het nieuwe regime vaak standaard alle mogelijke dwangmiddelen aanvragen, als voorzorg voor nieuwe complicaties. 'Er is een menukaart waarop alles standaard aangevinkt wordt. Ook

'Op papier ziet het er goed uit, maar het werkt niet'

totaal onnodige dingen. De rechter gaat daar soms te makkelijk in mee. Dus de advocaat heeft een taak om elke inbreuk op de vrijheid en privacy van zijn cliënt punt voor punt te betwisten.'

BIOSCOOPMOORDEN

De verwarde man beheerst regelmatig het nieuws. De moord op Els Borst, de schietpartij in de Utrechtse tram vorig jaar, twee wandelaars doodgestoken op de Brunssummerheide door een psychotische student. Achteraf blijken signalen van familie en burea vaak niet opgepakt. De nieuwe regels moeten dat veranderen. Ook de familie van Ergün S. had vorig jaar aan de bel getrokken. Er kwam een zitting over een dwangopname, waar hij niet verscheen. De rechter ging bij hem thuis langs voor een tweede poging, maar hij was er niet. De zaak werd aangehouden en Ergün zwierf in verwarde toestand

door Groningen, op zoek naar zijn ex en zijn dochtertje. Onder invloed van middelen liep hij oktober vorig jaar een bioscoop binnen en stak daar twee schoonmakers dood. In februari stond hij *pro forma* voor de rechter. 'Buitengewoon triest,' zegt zijn advocaat Sam Lodder (41) van LANS Advocaten in Capelle aan den IJssel. 'Maar de regels lijken wel goed te zijn toegepast. Het lag in deze zaak niet aan het systeem. Het ging allemaal te snel en onder de nieuwe regels zou dit waarschijnlijk niet anders gelopen zijn.'

Na drie maanden voorarrest is de verdachte weer uit zijn psychose. 'Hij is goed aanspreekbaar,' zegt Lodder. 'Hij begrijpt niet wat hij gedaan heeft en heeft vreselijk veel spijt. Hij wil dat ook aan de nabestaanden kenbaar maken. Maar die staan daar nog niet open voor.'

Lodder doet al jaren ggz-zaken. Verreweg de meeste cliënten zijn hooguit een gevaar voor zichzelf of veroorzaken overlast. De nieuwe wet heeft de term 'gevaar' als voorwaarde voor dwangzorg zelfs vervangen voor het neutralere 'ernstig nadeel'. Toch laat na elk incident met een verwarde man de discussie weer op. Is het ambulante beleid niet doorgesloten? Moeten deze mensen niet terug naar de gesloten inrichting, ver weg ergens in de bossen? Lodder: 'De hele wereld is nu tegen mijn cliënt, want hij wordt verdacht van een ernstig misdrijf. Als je ziet wat dat doet met hem, wanneer die hele zittingszaal vol zit, allemaal pers, nabestaanden. Dan zie ik daar toch ook een heel kwetsbaar iemand staan. Ik zie hem niet als slachtoffer, maar ook niet echt als dader. Meer iemand die ernstig ziek is en hulp en bijstand nodig heeft.' Net als elke advocaat vertolkt ook de ggz-advocaat het standpunt

van zijn cliënt, ook al heeft die een psychische stoornis of een verstandelijke beperking. 'Als mijn cliënt niet opgenomen wil worden of geen medicatie wil, dan ben ik verplicht dat namens hem te bepleiten,' zegt Van Keulen. 'Als iemand psychotisch is, laat ik hem volledig in zijn waarde. Als iemand vertelt dat hij stemmen hoort of dingen ziet, ga ik geen discussie aan. Ik blijf rustig, want zij zijn angstig. Ik wil dat ze me vertrouwen. Iemand is op zijn kwetsbaarst, dan mogen ze best weten dat wij – vaak als enige – onvoorwaardelijk achter hen staan.'

'Ik had een cliënt die kabouters zag,' vertelt Vogel: 'Als je zegt: wat een onzin, dan is er geen communicatie mogelijk. Je kunt ze wel confronteren met de visie van de behandelaar. In dit geval kon mevrouw zich goed redden en ze had ook een netwerk. Het viel mee, dus was een opname niet nodig.'

Vogel is ook weleens door een cliënt in het gezicht geslagen. 'Dat hoort erbij. In het nieuwe systeem krijg je bij de piketmelding geen stukken meer toegestuurd en weet je dus niets als je er langsgaat voor een gesprek. Bij twijfel maak ik eerst een praatje aan de deur, voor ik naar binnen ga.' Zittingen zijn soms op de rechtbank maar vaak op locatie, omdat de

Hein Vogel

patiënt niet in staat is om te verschijnen. Zo'n zitting op locatie is informeel, zonder toga. De rechter met griffier en de advocaat namens de cliënt nemen het medisch verslag door. Dat kan in een isoleercel zijn, maar ook op de bank bij de patiënt thuis. Zo'n zitting duurt niet lang. Doorgaans doet de rechter uitspraak binnen twintig minuten. 'Er zijn collega's die bij een zitting thuis wachten voor de deur om samen met de rechter en griffier naar binnen te gaan,' zegt Van Keulen. 'Er komt dan vaak ook politie bij. Nadeel is dat de cliënt jou dan al snel als onderdeel van het systeem ziet. Je kunt je werk als advocaat zo eigenlijk niet goed doen. Daarom ga ik er altijd van tevoren langs, om een band op te bouwen. Ik ben niet bang en het is tot nu toe altijd goed gegaan. Als ik in het dossier heel nare dingen lees, dan vraag ik mijn collega mee.'

VERGOEDING

Ggz-zaken zijn bijna altijd op toevoeging. Naar de vergoedingen wordt nog nader gekeken. De eerste indrukken zijn volgens de advocaten positief. Alleen de vergoeding voor het opstellen van een alternatief zorgplan, een van de sterke punten van de nieuwe regels, is laag. Lodder is betrokken bij een aantal

Sam Lodder

'Extra geld noodzakelijk'

Ten opzichte van de Bopz hebben advocaten er onder de Wvggz meer taken en verantwoordelijkheden bij gekregen. Desondanks liet het ministerie van Justitie en Veiligheid in eerste instantie weten niets aan de vergoedingen te gaan doen, zegt Theda Boersema, lid van de algemene raad bij de Nederlandse orde van advocaten (NOvA). 'Een jaar voor de inwerkingtreding van de Wvggz op 1 januari 2020 heeft de NOvA hier meerdere malen op verschillende manieren aandacht voor gevraagd. Pas ná de inwerkingtreding van de wet ligt er een impactanalyse waaruit inderdaad blijkt dat van de advocaat meer wordt verwacht en de vergoeding dus omhoog moet. Nog steeds is er echter niets geregeld. Er schijnt druk gezocht te worden naar geld, terwijl het hier over rechtsbescherming gaat van de meest kwetsbare cliënten. Linksom of rechtsom moet dat geld er komen, sterker nog, het had er vanaf januari 2020 al moeten zijn.' De Wvggz is volgens Boersema helaas niet de enige wet waar geen rekening is gehouden met de impact op het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. 'Daarom pleit de NOvA ervoor om in de beleidsvormende fase te toetsen op de rechtsbijstandseffecten.'

zorgmachtigingen onder de nieuwe wet. De patiënt mag dan binnen twee weken zelf een alternatief zorgplan opstellen. 'Hoe gaat zich dat ontwikkelen? Wie gaat ze helpen met het opstellen van een goed zorgplan? Veel cliënten kunnen dat zelf niet overzien. Maar een advocaat kent ook niet de volledige zorgkaart in Nederland.' Voor het voorbereiden van zo'n alternatief zorgplan staan nu maar vier punten van 120 euro. 'Mijn vaste cliënten vragen mij om mee te denken over een zorgplan. Die mensen wijs je niet de deur, maar daar gaat wel veel tijd inzitten,' beaamt Van Keulen. 'Bij een cliënt kwam er zo'n goed plan uit dat de psychiater zijn aanvraag voor een zorgmachtiging heeft ingetrokken. 'Het heeft dus zeker zin. Maar de vergoeding is hetzelfde gebleven, terwijl de hoeveelheid werk is toegenomen.' Volgens Vogel is dit punt aangekaart. 'Er komt een rapport en ik heb wel goede hoop dat het wordt aangepast. De nieuwe wet vraagt meer inzet van de advocaat, dus moet de vergoeding ook omhoog. Misschien komt er in de loop van dit jaar een herijking.' Een ander sterk punt van de nieuwe wetten is volgens Van Keulen dat meer mensen een melding kunnen doen bij de burgemeester. Die moet dan een verkennend onderzoek laten uitvoeren, waarna de officier

van justitie een zorgmachtiging kan voorbereiden. 'Tot nu toe werden meldingen van familie of burens vaak niet opgepakt. Nu komen verwarde mensen sneller in beeld en er kan er sneller geholpen worden. Maar daar kan ook misbruik van gemaakt worden. Een melding over een buurman waar je ruzie mee hebt? Of over je ex na een vechtscheiding?' Vogel is gematigd positief over de nieuwe wetgeving, maar het is volgens hem een illusie om te denken

'Als iemand psychotisch is, laat ik hem volledig in zijn waarde'

dat er nooit meer iets fout zal gaan. 'Het gros van de psychiatrische patiënten komt nooit in aanraking met het strafrecht, ook al worden ze gedwongen opgenomen. De overlap is heel gering. En dan is het nog meestal in de overlasterfeer. De zaken die het nieuws halen vormen de uitzondering.' 'We worstelen nu met heel veel dingen die erin staan,' vindt Sam Lodder. 'Het is na twee maanden veel te vroeg om te concluderen dat het niks is. We moeten het wel een kans geven.' ■

COMPLEET EN VERDIEPEND

De nieuwe handboeken van Boom juridisch

**Aansprakelijkheidsrecht
(3e druk)**

Cees van Dam

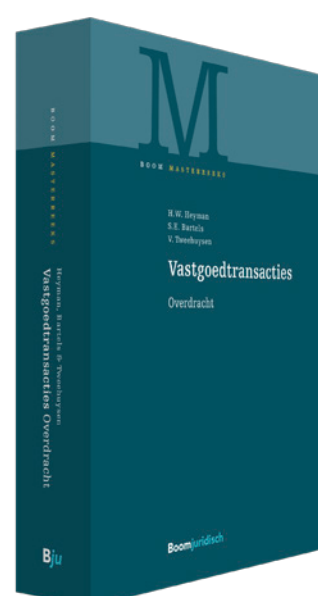
**Commercieel
contractenrecht**

Rieme-Jan Tjittes

Huurrecht (7e druk)

Mr. A.R. de Jonge

**Vastgoedtransacties -
Overdracht**

H.W. Heyman, S.E. Bartels
en V. Tweehuysen

**Bestel vandaag nog uw exemplaar op
www.boomjuridisch.nl**

BUITENLANDSE BALIE

CORONA BIJ
BUITENLANDSE
BALIES

Waar nationale balies alert lijken te reageren op de coronacrisis, toont de reflex van de overkoepelende IBA wat trager.

Alsof de wereld niet in de ban is van vliegverboden en zelfopgelegde afzondering, adverteert de International Bar Association (IBA) dinsdag 17 maart op Twitter vrolijk voor de jaarlijkse IBA *Competition Mid-Year Conference*, op 4 en 5 juni in het Grand Hôtel in Stockholm. Gelieve in te schrijven voor 24 april. Is de koepel van nationale balies blind voor het coronavirus?

Dat niet, op de IBA-website prijkt juist een lange lijst van IBA-conferenties die vanwege corona zijn afgelast. Van Marokko tot Duitsland, van Colombia tot India, wereldwijd is de stekker getrokken uit internationale bijeenkomsten voor advocaten. Ook in Nederland zijn eind maart twee conferenties gecancelled: een bijeenkomst over investeringen in Amsterdam en de jaarlijkse meeting van het comité voor oorlogsmisdaden in Den Haag.

VRIJWILLIGERS

19 maart is er een IBA-*webinar* over crisismanagement van kantoren rondom de coronacrisis. Welke strategie moet je hanteren bij het tackelen van interne issues, zoals de veiligheid van je personeel? Hoe kun je je klanten het beste bijstaan? De American Bar Association (ABA) wachtte deze lessen niet af en formeerde een taskforce van vrijwillige advocaten en rechters die 'gewone Amerikanen' bijstaat rond de juridische gevolgen van de crisis.

DE DEALMAKER

Zonnige acquisitie

DOOR / FRANCISCA MEBIUS

De Duitse exploitant van zonne- en windparken Blue Elephant Energy AG (BEE) heeft twee zonneparken (146 MW) in de provincie Groningen aangekocht. Hein Tonnaer, partner bij Clifford Chance, adviseerde met zijn team bij de acquisitie en financiering.

Met onze projectengroep doen wij veel op het gebied van windenergie, maar de zonnehoek was enkele jaren geleden nog vrij nieuw terrein,' zegt Tonnaer (45). 'Dat maakt dit project interessant.'

Tonnaer kwam in 2017 in contact met BEE, binnen Europa een belangrijke speler in de zonne-energiesector. 'Ze waren nog niet actief in Nederland. Zonne-energie heeft de toekomst en met subsidie is het goed financieerbaar. We zien dat investeerders in een steeds eerdere fase willen investeren en meer risico's nemen.'

De aankoop van de twee zonne-energieparken in Groningen was het vijfde project dat Tonnaer samen met Liesbeth Bouter voor BEE heeft begeleid. Ook de vorige projecten gingen om overnames en financiering van zonne-energieparken van Chint Solar Nederland B.V. 'Het voordeel daarvan is dat deze twee partijen met elkaar kunnen lezen en schrijven. Dat maakt het voor ons prettige projecten om aan te werken.'

De zonneparken in Groningen zijn nog in aanbouw en moeten eind 2020 in bedrijf zijn. Er kwam volgens Tonnaer veel kijken bij de deal die in totaal zo'n drie maanden in beslag heeft genomen. 'Het ging niet alleen om overnamecontracten, *due diligence*, bedrijfsstructurering en financiering, maar ook om vergunningen, netwerkaansluitingen en stroomafname. Het park moet op tijd worden afgebouwd binnen het budget en daarbij kwam de bouw van een substation. Bij dit soort deals

krijg je te maken met juridische, commerciële en technische uitdagingen. Dat vraagt om een ervaren team. Ons jonge team heeft dat en kent de ingewikkelde materie die voor de energiemarkt geldt. Daardoor kunnen wij het hele spel bedienen.' De onderhandelingen verliepen volgens Tonnaer voorspoedig. 'Dat is mede te danken aan het feit dat BEE en Chint, die werd geadviseerd door DLA Piper, elkaar goed kennen. Een geoliede machine, waardoor wij de focus konden leggen op de nieuwe aspecten, zoals netwerkaansluiting en stroomafnamecontracten.' BEE heeft om de bouw te bekostigen een lening bij Landesbank Baden-Württemberg afgesloten. Norton Rose Fulbright trad daarbij op als raadsman. 'Zo'n financiering maakt een project extra spannend. Een bank wil alle risico's uitsluiten. Alles moet kloppen en er gaat dan ook extra aandacht uit naar contracten en termijnen.'

Kleos, praktijkmanagement software voor de advocaat die wil groeien

Realiseer **meer declarabele uren**
als advocatenkantoor.

Sla mailcorrespondentie
automatisch op in
cliëntdossiers dankzij
de Outlook-koppeling.

Meer weten over de mogelijkheden die Kleos
u kan bieden? Wij ontzorgen u bij het overzetten
van dossiers en cliëntgegevens. Neem contact op
via jeffrey.dekker@wolterskluwer.com of bel
06 57 58 46 32

JUBILEUM 2020

BETROKKEN EN SOCIAAL

DOOR / FRANCISCA MEBIUS

Gelijk Advocaten in Den Bosch bestaat vijftien jaar. 'Dat we hebben overleefd in de sociale advocatuur is knap.'

Een betrokken kantoor met een sociaal hart. Zo noemt advocaat Robert van Boxmeer (44) Gelijk Advocaten dat is voortgekomen uit de Stichting Rechtsbijstand Asiel/Legal Aid 's-Hertogenbosch (SRAH). 'We begonnen met vijf juristen van wie er twee, waaronder ikzelf en Riëtta van Empel-Bouman, al aan de advocatenopleiding waren begonnen. De andere drie, onder wie huidige kantoorgenoten Ilse van Kuilenburg en Yvonne Verkouter, hebben de advocatenopleiding met een buitenpatroon gevolgd tijdens de oprichting van het kantoor. Bij de start voerden we een algemene praktijk met nadruk op vreemdelingen- en asielrecht. Een drukke en hectische tijd.'

In de loop der jaren is het kantoor zich meer gaan specialiseren in het regulier vreemdelingenrecht en internationaal personen- en familierecht. 'Een algemene praktijk bleek niet te handhaven. Het was te tijdrovend om op alle rechtsgebieden kwaliteit te blijven leveren. Het kantoor is door de specialisatieslag professioneler geworden zonder de betrokkenheid bij de klanten te verliezen. In die periode heeft Bart Toemen zich bij Gelijk Advocaten gevoegd.'

Het contact met klanten en het goed mogelijk begeleiden in een juridische procedure is volgens de advocaat het meest interessant aan het beroep. 'Vreemdelingenrecht is voor klanten emotioneel beladen. Het gaat om het

Team Gelijk Advocaten, v.l.n.r.: Ellis van Pinxteren, Yvonne Verkouter, Bart Toemen, Robert van Boxmeer, Riëtta van Empel-Bouman, Ilse van Kuilenburg en Jeanette Smallegang

opbouwen van een nieuw leven of werk in een ander land of om de hereniging met gezinsleden. Er spelen vrijwel altijd ernstige persoonlijke omstandigheden.'

Een goed advocaat is volgens Van Boxmeer betrouwbaar en zorgvuldig. Daarnaast bezit hij goede communicatieve vaardigheden, doorzettingsvermogen en een sterk analytisch vermogen om snel de sterke en zwakke kanten van een zaak te doorzien. 'Een advocaat dient elke zaak zo goed mogelijk te doen. Een zaak verliezen is vervelend, maar als je er alles aan hebt gedaan, kun je er vrede mee hebben.'

BEZUINIGINGEN

Het kantoor, dat voor zo'n zeventig procent op toevoeging werkt, maakt zich zorgen over de bezuinigingen op de sociale advocatuur. 'Het tast de toegang tot het recht aan. Minister Dekker breekt een heel mooi, sociaal systeem af. Met alleen zaken op basis

van toevoegingen is een kantoor niet meer draaiende te houden.' Van Boxmeer ziet de plannen van de minister zoals de voorgestelde rechtshulppakketten, als een gro-

'Minister Dekker breekt een heel mooi, sociaal systeem af'

te bedreiging voor de advocatuur. Toch kijkt hij positief naar de toekomst. 'De advocaat heeft in de combinatie van vertrouwenspersoon en belangenbehartiger nog voldoende toegevoegde waarde.' Ondanks de bedreigingen wordt het jubileum wel gevierd. 'We gaan in juni een dagje weg met elkaar. Waar naartoe is nog een verrassing. Het koperen jubileum hebben we in Boedapest gevierd, dus nu houden we het wat kleiner.'

LAWYERS FOR LAWYERS

‘Het ICC geeft ons valse hoop’

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Een klacht tegen president Yoweri Museveni van Oeganda ligt al ruim een jaar bij het International Criminal Court op de plank. Advocaat Fred Mukasa kwam naar Den Haag om uit te zoeken waarom er niks mee gebeurde maar zijn missie lekte uit. Nu durft hij niet meer terug naar Oeganda.

In het weekend van 26 en 27 november 2016 richtten Oegandese veiligheidstroepen op bevel van president Yoweri Museveni een bloedbad aan in het paleis van koning Charles Mumbere in Kasese, in het mineraalrijke westen van Oeganda. De koning zou tegenstanders van Museveni hebben gesteund. Tenminste honderd mensen, onder wie kinderen en zwangere vrouwen, kwamen daarbij om.

Na de moordpartij werden nog eens honderden mensen, inclusief zes kinderen en koning Mumbere zelf, vastgezet op beschuldiging van hoogverraad, terrorisme en moord. ‘Ze zaten in gevangnissen door het hele land, zonder contact met hun familie,’ vertelt advocaat Fred Mukasa (49), die optreedt voor de families. ‘Door de beschuldiging van hoogverraad konden ze niet vrijkomen op borgtocht. Sommigen zijn gemarteld, anderen gestorven omdat ze geen medische hulp kregen.’ Amnesty International, Human Rights Watch en andere ngo’s eisten een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen in Kasese. Dat bleef uit. Daarop deed Mukasa aangifte tegen president Museveni bij het International Criminal Court (ICC) in Den Haag. Hij kreeg daarbij hulp van Kizza Besigye, een politieke opponent van Museveni. ‘Als politicus is hij enigszins beschermd. Wij advocaten zijn dat niet, dus om veiligheidsredenen spraken we af anoniem te blijven.’

DEKMANTEL

Begin 2019 stuurde Mukasa een stapel bewijsmateriaal naar het ICC in Den Haag. Daarna bleef het stil, zegt Mukasa. ‘Geen telefoontje, geen vooronderzoek, niks. Ik dacht: nemen ze ons wel serieus? Doen we iets verkeerd? Dus besloot ik om in Den Haag met de aanklager te gaan praten.’

Op 4 en 5 februari werd daar het congres Innovating Justice georganiseerd, waarvoor zijn echtgenote was uitgenodigd. Het leek een perfecte dekmantel. Maar op het congres ontmoette hij een vrouw die zich voorstelde als Mirjam Blaak Sow, ambassadeur van Oeganda bij de EU en de Benelux. ‘In Oeganda staat ze bekend als slippendrager van Museveni. Ze zei: ik heb gehoord dat je bent gaan praten bij het ICC. Je bemoeit je met zaken waar je

niet bij betrokken wilt raken. En het zal consequenties voor je hebben.’

Desgevraagd ontkent Blaak Sow stellig dat ze Mukasa zou hebben bedreigd, sterker: ze noemt hem een leugenaar. Volgens haar is de zaak kansloos: het bewijsmateriaal voldoet niet aan de eis van het ICC dat mensenrechtenschendingen ‘langdurig en systematisch’ zijn geschonden. Inderdaad heeft ze de zaak met de ICC-aanklager besproken en dat is doodnormaal, zegt de ambassadrice aan de telefoon vanuit Oeganda. ‘Anders kan de aanklager toch niet bepalen of er überhaupt een zaak is?’

Göran Sluiter, professor Internationaal Strafrecht aan de UvA vindt dat helemaal niet normaal. ‘Het is in strijd met de gedragscode van de aanklager bij het ICC. Daarin staat dat informatie alleen gedeeld mag worden met toestemming van de aangever.’ De aanklager van het ICC was onbereikbaar voor commentaar.

BELASTINGAANSLAG

Mukasa durfde niet meteen terug naar Oeganda.

‘Mijn vrouw ging wel terug. Ze vertelde dat gewapende mannen ons huis waren binnengevallen. Agenten in burger zijn op mijn kantoor geweest en hebben computers en dossiers meegenomen. De meeste van lhbtcliënten, die ik ook bijsta.’

Ook kreeg hij ineens een belastingaanslag van bijna zesduizend euro, een naar Oegandese begrippen astronomisch hoog bedrag. ‘Er klopt niets van maar zo konden ze mijn rekening blokkeren. Als ik het aanvecht bij de rechter zou ik zeker winnen. Maar het is in Oeganda al lastig om een zaak voor de rechter te krijgen. Vanuit hier is het onmogelijk.’

Nu heeft hij, tegen zijn zin, asiel aangevraagd. Vanuit aanmeldcentrum Ter Apel vertelt hij aan de telefoon hoe dat is. De eerste nachten deelde hij een kamer met mannen die stonken en marihuana rookten. Inmiddels is hij overgeplaatst. Het ergste is niet eens dat hij zich nu opoffert om zijn collega’s te beschermen. Maar hij voelt zich verraden door het ICC. ‘Ik huil ’s nachts, ik voel me gefrustreerd. Het ICC gaf ons hoop, we dachten er gerechtigheid te vinden. Het bleek valse hoop.’

Aantjes Zevenberg
ADVOCATEN

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@aanjeszevenberg.nl

Mr. J.C. Zevenberg
zevenberg@aanjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@aanjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.aantjeszevenberg.nl

Procederen in Oostenrijk?

Wijnkamp Advocatuur/Advokatur GmbH

Nederlandstalig advocatenkantoor gevestigd in Oostenrijk.

Meerdere advocaten
Meerdere specialismen
Communicatie in de Nederlandse taal
Specialisatie: Bergsportrecht | Skirecht | Letselschade | Strafrecht

A-6460 Imst, Sirapuit 7 Oostenrijk
T: +43 (0) 5412/64640 F: +43 (0) 5412/64640-15
M: office@wijnkamp-advocatuur.com W: www.wijnkamp-advocatuur.com

Van der Maas & Verhoog
Advocaten ■ Belastingkundigen

Jij hebt behoefte aan frisse lucht

Dat komt goed uit, want wij hebben behoefte aan een advocaat die ons helpt om onze vestiging in Stadskanaal verder uit te bouwen.

We zoeken een ondernemende advocaat die gaat voor vrijheid en zelfstandigheid. Een solist én teamspeler, want teamwerk is belangrijk bij Van der Maas & Verhoog Advocaten. Ons team laat zich beschrijven als deskundig, nuchter, betrokken, integer en scherp.

Pas jij bij ons? Heb je of wil je roots in de regio? Wij zorgen dat alles voor je klaar staat. Je hoeft alleen het licht maar aan te doen.

vandermaas-verhoog.nl | (0)50 537 50 10 | info@vandermaas-verhoog.nl

Is uw oude verzekeringskantoor u ontgroeid?

Weet jij wie ik daar moet hebben? Ik was bij het kastje, nu bij de muur...

Ik weet het ook niet meer, vandaag alweer een ander aan de lijn...

Wat een papierwinkel, vroeger hielpen ze mij nog...

Maar hoe weet ik nu nog of ik goed verzekerd ben?

Groeide uw verzekeringskantoor zo groot, dat goede service voor u verleden tijd is? Of wilt u uw polissen toetsen aan de eisen van de moderne tijd? Ron Borgdorff is meer dan 25 jaar het vertrouwde adres voor advocaten, notarissen en vrijgevestigde juristen. **Ouderwetse service, altijd bereikbaar en mét persoonlijke aandacht.**

RON BORGdorFF

VAN BOETZELAERLAAN 24H • 3828 NS HOOGLAND • TEL. 033-20 35 000 • INFO@RONBORGdorFF.NL • WWW.RONBORGdorFF.NL

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA: • BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID
• CYBERRISKS- EN DATALEKKEN • ARBEIDSONGESCHIKTHEID • VERZUIM • INVENTARIS

Confrères en collega's, laat dit acquisitiekanon niet langer links liggen

Ik heb pas sinds een jaar een abonnement bij Advocaatscore. Best vreemd, als je bedenkt dat ik al veel langer online actief ben. De bloggende Meester Leonie, die alleen maar digitaal werkt en meer dan 40.000 volgers heeft op social media, zou toch zeker allang werken met online reviews? Nee dus. Ik was er altijd een beetje huiverig voor. Want wat als er een slechte tussen komt te staan? Kan een cliënt met een onmogelijke zaak wel begrijpen dat die vrijspraak er sowieso niet in zat? Plus: ik heb eigenlijk niet eens tijd om me hiermee bezig te houden. En met welk nut? Ik zit niet bepaald om werk verleggen...

Toch ben ik sinds een jaar overstag gegaan. Advocaatscore vroeg me waarom, en uiteraard wil ik de redenen daarvoor graag met u delen.

- Meester Leonie

1. Onze cliënten vragen om reviews. Letterlijk.

"In het verleden heeft u Piet bijgestaan en hij was erg tevreden." Offline wordt er al sinds jaar en dag gewerkt met reviews. Niet voor niets komen heel veel cliënten 'via-via' bij ons, namelijk nadat ze in hun kringetje navraag hebben gedaan. Een online review is niets meer en niets minder dan digitale mond-tot-mondreclame. Harde cijfers: uit onderzoek blijkt dat 70 - 80% van de mensen die online een dienst aanschaffen, reviews bekijken voordat ze tot de aanschaf over gaan. Dus ook onze cliënten.

2. Mijn website komt hoger in Google.

Simpel gezegd: Google vindt het fijn als een website actueel en uniek is. Een website met teksten die nergens anders te lezen zijn en een continue stroom heeft aan nieuwe content. Door reviews te plaatsen voldoet u aan beide criteria. Resultaat: Google beloont u hiervoor. Mijn kantoor en website bestaan nu anderhalf jaar, en wanneer je 'strafrechtadvocaat Eindhoven' intypt kom ik bovenaan te staan. Best een fijn neveneffect!

3. Ik wil niet achter lopen bij andere kantoren.

Stel, ik zou nog langer wachten en pas over 2 jaar beginnen met het

verzamelen van reviews. Andere kantoren hebben dan een voor-sprong op mij voor zover het gaat om concrete aantallen. Als potentiële cliënten het aantal reviews op mijn site dan vergelijken met die van concurrenten, zouden ze eerder voor een andere advocaat kunnen kiezen. En zie die achterstand dan nog maar eens in te halen...

4. Het gaat om mijn eigenschappen als advocaat, niet om de uitkomst van de zaak.

Bij Advocaatscore beoordeelt de cliënt zijn advocaat op communicatie, advies, deskundigheid en betrokkenheid. Hoewel een zaak dus niet zoals gewenst in een vrijspraak is geëindigd, kan op deze punten nog steeds gescoord worden. Het systeem wordt intern opgeleverd. Je kunt dus achter gesloten deuren wachten tot je een X aantal reviews hebt verzameld. Als je al 10 reviews hebt ontvangen en je een gemiddelde hebt opgebouwd is het niet meer zo spannend om online te gaan. Je bepaalt zelf wanneer je de reviews publiceert.

5. De tijd per review staat in schril contrast met de toename in omzet.

Het kost me precies 30 seconden om een cliënt uit te nodigen een review te schrijven. Bij voorkeur stuur ik de link door via WhatsApp of e-mail, om vervolgens vaak 1 minuut later de review al binnen te krijgen. En tja, als

ik dan bedenken hoeveel telefoontjes ik sindsdien heb gekregen met de mededeling "Ik las op uw website dit en dit over u", dan zijn dat die 30 seconden meer dan waard. Extra omzet is nooit weg, toch? Dus! Confrères en collega's, laat dit acquisitiekanon niet langer links liggen. Maak gebruik van het feit dat ook uw cliënten online research doen naar hun advocaat en word net als ik fan van Advocaatscore.

Happy reviewing!

Meer weten?
Advocaatscore.nl of 088 - 833 88 83

Juridische kwesties
die zijn weggezaakt

Het bewijsaanbod en de criteria

DOOR / KLAAS AANTJES

Waarom moet een bewijsaanbod (in hoger beroep) voldoen?

Heel vaak wordt, veelal aan het slot van een processtuk, volstaan met een in algemene bewoordingen vervat aanbod, in de trant van: *'Eiser biedt aan al zijn stellingen door alle wettelijke middelen, in het bijzonder door middel van getuigen, te bewijzen'*. Is dat voldoende? Niet echt (of beter gezegd: echt niet). De Hoge Raad¹ heeft in niet mis te verstane bewoordingen aangegeven waaraan een aanbod tot (getuigen) bewijs, zeker in hoger beroep, moet voldoen, wil het ter zake dienend zijn. De scheidslijn tussen enerzijds het aanmerken van een bewijsaanbod als niet ter zake dienend, en anderzijds een verboden prognose omtrent de waardering van de getuigenverklaringen is niet altijd eenvoudig te trekken. Een aanbod is niet ter zake dienend voor zover de te bewijzen aangeboden feiten en omstandigheden, indien bewezen geacht, niet van invloed zijn op de te nemen beslissing.

Indien de rechter evenwel aan een bewijsaanbod voorbijgaat op basis van zijn inschatting dat wat de getuigen zullen verklaren van onvoldoende

gewicht zal zijn om de gestelde feiten en omstandigheden bewezen te achten, is er sprake van een verboden prognose.

STELPLICHT

En natuurlijk staat voorop: aan bewijslast gaat stelplicht vooraf². Onnoemelijk veel zaken worden afgedaan met de standaardmotivering dat het hof niet aan het bewijsaanbod toekomt, omdat een partij niet aan haar stelplicht heeft voldaan. Het gaat immers in iedere concrete zaak om de feiten. Als die goed voor het voetlicht worden gebracht, doet de kwalificatie er minder toe; de rechter is immers gehouden ambtshalve de rechtsgronden aan te vullen³.

Wil je bewijs leveren door middel van geschrift, breng dit dan ook in het geding. Aanbieden zulks te doen is zinloos; van een partij die zich beroept op stukken waarover zij beschikt, mag worden verlangd dat zij die uit zichzelf in het geding brengt en dat de rechter haar daartoe niet in de gelegenheid hoeft te stellen⁴. Vergeet daarbij uiteraard niet te vermelden *waarom* een stuk relevant is. De we-

derpartij moet zich immers naar behoren kunnen verweren en behoeft er geen genoegen mee te nemen dat in een processtuk de inhoud van de bijlagen 'als hier herhaald en ingelast moet worden beschouwd' (of zoiets). Anders verwordt je processtuk tot een grabbelton waaruit naar believen argumenten zouden moeten worden geput en daar is een rechter uiteraard niet toe gehouden⁵.

Beperk het bewijsaanbod niet tot het slot van het processtuk, maar doe dat telkens op de plaats waar je de (voor de uitkomst van de procedure relevante) feiten stelt en geef daarbij concreet aan hoe dit bewijs te leveren en maak dit een geïntegreerd onderdeel van het betoog. Dat is niet altijd gemakkelijk, maar dwingt je om goed na te denken over wat je mogelijk moet bewijzen en of en zo ja hoe je dat bewijs dan concreet kunt leveren.

Klaas Aantjes is cassatieadvocaat bij AantjesZevenberg Advocaten te Rijswijk.

NOTEN

- 1 HR 9 juli 2004, NJ 2005/270 m.nt. DA, Export Planten/Roozen. Vaste rechtspraak. Zie bijvoorbeeld HR 9 oktober 2015, NJ 2015/426.
- 2 Art. 149 Rv.
- 3 Art. 24 Rv; deze regel geldt trouwens ook voor de Hoge Raad!
- 4 HR 9 maart 2012, NJ 2012/174; dit geldt uiteraard ook voor andere gegevensdragers.
- 5 Vgl. de zeer instructieve conclusie van A-G Hammerstein voor HR 31 oktober 2014, NJ 2014/485.

Uitspraken Raad van State iets beter gemotiveerd

DOOR / ERIK SCHEERS

Het ongemotiveerd afdoen van zaken door de Raad van State en de Hoge Raad heeft de nodige discussie veroorzaakt. Asieladvocaat Erik Scheers is blij dat de Afdeling sinds de jaarwisseling iets anders opereert, maar nog niet tevreden.

De Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State (de Afdeling) en de Hoge Raad maken veelvuldig gebruik van de mogelijkheid zaken zonder motivering af te doen. Zij hebben van de wetgever dit recht in bepaalde zaken¹ gekregen onder de voorwaarde dat die zaken niet tot cassatie of vernietiging van de bestreden uitspraak kunnen leiden én de rechtseenheid en rechtsontwikkeling (en bij de Afdeling ook nog de rechtsbescherming) niet in het geding zijn. Beide instanties maken veelvuldig, in veruit de meeste zaken, gebruik van de mogelijkheid zaken ongemotiveerd af te doen, waarvoor redenen als coördineerbaarheid van zaken, efficiëntie en capaciteitsproblemen/werklast worden gegeven.² Het ongemotiveerd afdoen van zaken heeft tot veel kritiek geleid, niet alleen vanuit de advocatuur, maar ook vanuit de wetenschap en rechterlijke

macht zelf.³ Het is namelijk niet altijd inzichtelijk waarom deze hogerberoepsinstanties voor een ongemotiveerde afdoening kiezen, temeer als bepaalde principiële vragen zijn voorgelegd waarop het antwoord niet eerder is gegeven. Dit scheidt onduidelijkheid, met name omdat een ongemotiveerde bevestiging van een uitspraak van de rechtbank nog niets hoeft te zeggen over de juistheid van die uitspraak van de rechtbank. Niet alleen partijen, maar ook de rechterlijke macht, worden dus met betrekking tot wat de hogerberoepsinstantie er nu echt (inhoudelijk) van vindt in het ongewisse gelaten. De motiveringsplicht, die ook volgt uit het EVRM en het Handvest, is er ook niet voor niets. In de woorden van het EHRM: *‘The obligation for domestic courts to provide reasons for their judgments and decisions serves to enable the parties to understand the judicial*

*decision that has been given; which is a vital safeguard against arbitrariness. In addition, it serves the purpose of demonstrating to the parties that they have been heard, thereby contributing to a more willing acceptance of the decision on their part’*⁴ en *‘In the judicial sphere, those principles serve to foister public confidence in an objective and transparent justice system, one of the foundations of a democratic society.’*⁵ Vanuit meerdere kanten is betoogd dat, met name daar waar vragen zijn voorgelegd over de uitleg van het EU-recht en die uitleg onduidelijk is, het niet-motiveren van uitspraken in strijd is met de Europeesrechtelijke motiveringsplicht die volgt uit artikel 6 EVRM en het EU Handvest. Het EHRM heeft evenals het Hof van Justitie al eerder geoordeeld dat het niet-motiveren van uitspraken in strijd is met deze Europeesrechtelijke motiveringsplicht.⁶ Dit geldt volgens het EHRM echter niet altijd;

Toelichting Raad van State

De Afdeling bestuursrechtspraak motiveert sinds 1 januari, als dat kan, met korte standaardzinnen waarom zij een uitspraak met toepassing van artikel 91, tweede lid, van de Vreemdelingenwet 2000 afdoet. Die toelichtende zinnen volgen op de bestaande standaardoverweging. Tot dusver zijn vier uitspraken openbaar gemaakt waarin de Afdeling bestuursrechtspraak gebruikmaakt van zo'n nadere toelichtende zin.

De uitspraken met zaaknummers 201908292/1, 202000049/1 en 202000049/2 en 201909349/1 zijn voorbeelden van algemene toelichtende zinnen die zowel voor het hoger beroep van de vreemdeling als de staatssecretaris kunnen worden gebruikt. De uitspraak met zaaknummer 201901369/1 geldt specifiek voor het hoger beroep van de staatssecretaris. Binnenkort zal ook in een vijfde categorie, eveneens voor het hoger beroep van de staatssecretaris, een uitspraak worden gedaan.

Met deze twee aanvullingen zijn er in totaal zes manieren waarop de Afdeling bestuursrechtspraak haar uitspraken motiveert in vreemdelingenzaken, variërend van de overzichtsuitspraak tot de verkort gemotiveerde uitspraak op grond van artikel 91, tweede lid, van de Vreemdelingenwet. De nieuwe werkwijze geldt voor heel 2020, tenzij er in de loop van dit jaar aanmerkelijk meer nieuwe vreemdelingenzaken binnenkomen dan de afgelopen jaren. Dit jaar zullen onafhankelijke wetenschappers onderzoeken of de nieuwe werkwijze oplevert wat de Afdeling bestuursrechtspraak daarvan verwacht. De resultaten van dat onderzoek zullen in het eerste kwartaal van 2021 worden gepubliceerd.

als het voor partijen duidelijk is of zou moeten zijn hoe het EU-recht moet worden uitgelegd⁷, dan kan ook Europeesrechtelijk worden volstaan met een 'verkorte' motivering.⁸ Naar aanleiding van deze kritiek heeft de Afdeling de handschoen opgepakt, door met verschillende professionals in het vreemdelingenrecht, advocaten, rechters, de IND en wetenschappers, van gedachten te wisselen over deze afdoening en mogelijke verbeteringen daarin. Deze overleggen hebben geleid tot een nieuwe werkwijze van de Afdeling, waarover de Afdeling op haar website een nieuwsbericht⁹ heeft gepubliceerd. De Afdeling gaat met ingang van 1 januari 2020 vaker in zaken waarbij er iets schort aan de uitspraak van de rechtbank uitspraken doen met een beknopte motivering. Verder gaat de Afdeling waar mogelijk met standaardzinnen motiveren waarom een uitspraak met toepassing van artikel 91 lid 2 van de Vreemdelingenwet wordt afgedaan. Dit kan bijvoorbeeld door te verwijzen naar een uitspraak waarin de rechtsvraag al eerder is beantwoord, door op te merken dat een

zelfstandig en dragend oordeel van de rechtbank niet is bestreden of aan te geven dat het hoger beroep nauwelijks kritiek bevat op het oordeel van de rechtbank. Deze uitspraken worden dan iets beter gemotiveerd. Deze nieuwe werkwijze is een belangrijke stap in de goede richting van vaker en beter motiveren. Naar mijn mening zal deze nieuwe werkwijze echter pas echte meerwaarde hebben als deze niet alleen leidt tot vaker en beter motiveren in zaken waarin toch al duidelijk is of zou moeten zijn

waarom het hoger beroep niet kan slagen. Ook en met name de zaken waarin het voor partijen – en ook de rechtbank – anders niet duidelijk is hoe de Afdeling de zaak inhoudelijk heeft beoordeeld, zullen moeten worden gemotiveerd. Pas dan zal naar mijn idee de onvrede verstommen en het vertrouwen in de rechtstaat worden hersteld.

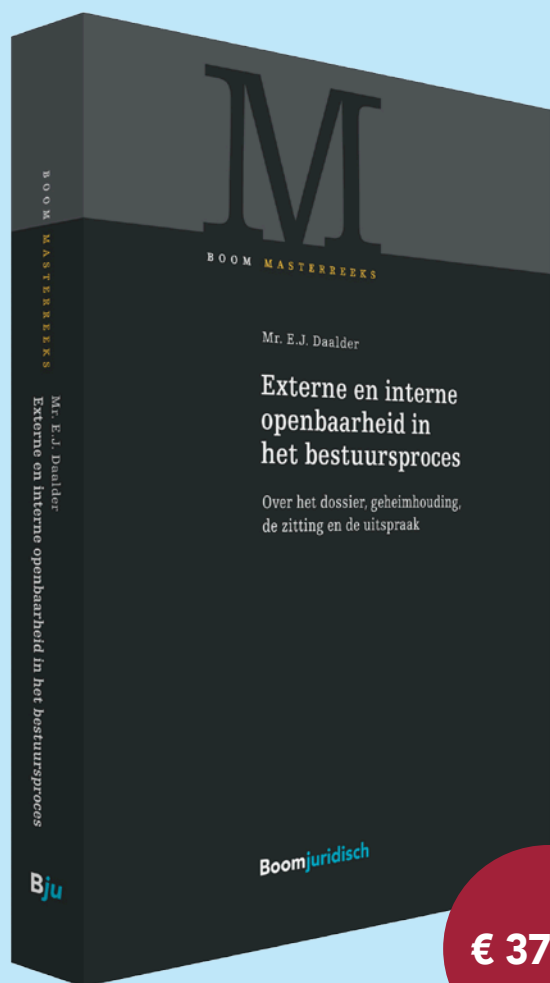
Advocaat **Erik Scheers** is specialist vreemdelingenrecht in Den Haag.

NOTEN

- 1 De Afdeling met artikel 91 lid 2 van de Vreemdelingenwet in vreemdelingenzaken en de Hoge Raad met artikel 80a en 81 Wet RO in strafzaken en fiscale zaken.
- 2 Zie de overzichtsuitspraken van de Afdeling van 3 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1060 en ECLI:NL:RVS:2019:1061, alsmede het nieuwsbericht daarover <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@114707/overzichtsuitspraak/>.
- 3 Zie het nieuwsbericht op mijn website <https://scheersadvocatuur.nl/motivering-uitspraken-raad-van-state-to-be-continued/>.
- 4 EHRM 11 april 2019, 50053/16, *Harisch v. Germany*.
- 5 EHRM 24 april 2018, 55385/14, *Baydar*.
- 6 Zie onder meer de EHRM arresten van 5 maart 2015, 17120/09, *Dhahbi* en van 21 juli 2015, 38369/09, *Shipani* en het Hof van Justitie in het arrest van 28 juli 2016, C-379/15, *Association France Nature Environnement*.
- 7 Bijvoorbeeld als de advocaat-generaal of de rechtbank in de bestreden uitspraak al is ingegaan op de toepassing van het EU-recht.
- 8 Zie onder meer de EHRM-arresten van 24 april 2018, *Baydar*, en van 11 april 2019, 50053/16, *Somorjai*.
- 9 <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@119547/abrvs-wisselt-van-gedachten/>.

Externe en interne openbaarheid in het bestuursproces

Over het dossier, geheimhouding, de zitting en de uitspraak

€ 37,00*

In dit boek worden de externe en interne openbaarheid van het bestuursproces besproken aan de hand van de wetgeschiedenis en de rechtspraak van de verschillende hoogste bestuursrechters.

Daarmee wordt voor het eerst de openbaarheid van de procedure vanuit verschillende relevante aspecten behandeld.

Mr. E.J. Daalder
978-94-6290-706-5
1e druk, 88 pagina's

Bestel vandaag nog uw exemplaar
op www.boomjuridisch.nl

Corona
g the Industry

62

Coronavirus
Volg het laatste
nieuws op
[advocatenorde.nl/
coronavirus](https://advocatenorde.nl/coronavirus)

63

Strafrecht
Aanpassing van
wrakingsregeling
overbodig

66

Kwaliteit
Kiezen voor
kwaliteit(stoetsen)

Wetgevingsadvies

De NOvA telt zestien adviescommissies wetgeving, verdeeld over bijna alle disciplines van het recht die aan de algemene raad advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Recent verschenen adviezen over:

Wetsvoorstel inzake kwaliteit incassodienstverlening

Algemene raad, 12 maart 2020

Verlenging Wet biometrie vreemdelingenketen

Adviescommissie vreemdelingenrecht, 3 maart 2020

Vertragende factoren in het strafprocesrecht

Algemene raad, 28 februari 2020

Besluit elektronisch procederen

Adviescommissie burgerlijk procesrecht, 13 februari 2020

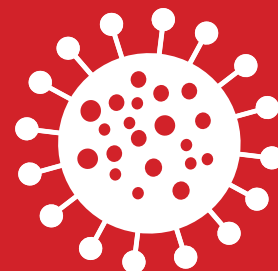
Wijziging Boek 2 Burgerlijk Wetboek (BW): verruiming mogelijkheden verbieden van rechtspersonen

Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht, 6 februari 2020

Juridische databank

Download alle wetgevingsadviezen in de juridische databank via advocatenorde.nl/juridische-databank.

Coronavirus: updates voor de advocatuur

De ontwikkelingen rondom het coronavirus gaan razendsnel en hebben ook ingrijpende gevolgen voor de rechtspleging en de advocatuur. Het crisisteam van de NOvA staat voortdurend in contact met het ministerie van Justitie en Veiligheid, de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de Raad voor Rechtsbijstand over maatregelen met betrekking tot de rechtspleging en de consequenties hiervan voor advocaten.

Op advocatenorde.nl/coronavirus houdt de NOvA de advocatuur voortdurend op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Hier vindt u ook de veelgestelde vragen over het coronavirus in relatie tot de advocatuur. Staat uw vraag hier niet bij, neem dan contact op met het Informatiepunt voor advocaten via informatiepunt@advocatenorde.nl.

Regelmatig ontvangt u het Ordebericht per mail, met daarin een update van de meest recente ontwikkelingen.

Nederlandse orde van advocaten

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. Het katern 'Van de NOvA' wordt verzorgd door de afdeling communicatie van de NOvA.

Samenstelling algemene raad

Nederlandse orde van advocaten

- Johan Rijlaarsdam (heeft werkzaamheden als algemeen deken per 13 januari 2020 neergelegd)
- Frans Knüppe (waarnemend deken; neemt per 13 januari 2020 de taken van Johan Rijlaarsdam waar)
- Bernard de Leest
- Theda Boersema
- Petra van Kampen
- Susan Kaak

Bureau van de NOvA

Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Redactie

Afdeling communicatie NOvA

Eindredacteur

Paul van Wijngaarden

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail communicatie@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Informatiepunt voor advocaten

informatiepunt@advocatenorde.nl
Tel. 070–335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse orde van advocaten

Facebook

Nederlandse orde van advocaten

Instagram

@Advocatenorde

► Strafrecht

Aanpassing wrakingsregeling is feitelijk onnodig

Op 4 maart jl. vond in de Tweede Kamer een algemeen overleg plaats over diverse strafrechtelijke onderwerpen. Op de agenda stond onder meer een brief van de ministers voor Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid over 'vertragende factoren in het strafproces'.

DOOR / ESTHER VAN DEN BOSCH

De bewindslieden kondigden hierin een aantal maatregelen aan om tot een versnelling in strafzaken te komen. Daarbij richten zij hun pijlen vooral op het wrakingsinstrument, terwijl andere factoren sterk onderbelicht blijven. Denk aan de gebrekkige digitalisering, het te laat of niet aanvoeren van gedetineerde verdachten waardoor een zaak niet kan worden behandeld, een pas ter zitting doen van verzoeken tot wijziging van de tenlastelegging of het vergeten van het oproepen van een tolk bij een zitting. Het lijkt erop dat deze mogelijke oorzaken van vertragingen in het strafproces worden afgedaan als 'part of the game'.

Daarentegen zet het kabinet vol in op aanpassing van de wrakingsregeling, met als argument dat deze kwetsbaarheden zou bevatten. De voorgenomen aanpassingen houden kort gezegd in dat versnelde afhandeling door een enkelvoudige kamer mogelijk moet worden, zowel bij kennelijk niet-ontvankelijke als kennelijk ongegronde verzoeken. Daarnaast moet het wettelijk mogelijk worden gemaakt dat de rechtbank, na te zijn gewraakt, nog beslissingen kan nemen die geen uitstel dulden.

De NOvA heeft in een brief aan de Tweede Kamer* gereageerd op deze plannen. Het instrument wraking is een belangrijke strafprocessuele waarborg, waarmee de verdediging twijfels over de onpartijdigheid van de rechter aan de orde kan stellen. Uit het feit dat het aantal wrakingsverzoeken relatief gering is, blijkt dat er groot vertrouwen is in de onpartijdigheid van de rechter in Nederland.

In 2018 werden op een totaal van 1,52 miljoen aangebrachte zaken 750 wrakingsverzoeken ingediend, verdeeld over alle rechtsbieden (straf-, bestuurs- en civiel recht). In 20 van de 750 gevallen werd het wrakingsverzoek gehonoreerd. Het aantal wrakingsverzoeken is in de jaren 2015-2017 steeds gedaald; 2018 liet voor het eerst weer een stijging zien. Te verwachten valt dat de twee arresten van de Hoge Raad van september 2018, waarin een duidelijk kader wordt gesteld, het aantal wrakingsverzoeken weer zullen doen afnemen.

Een cijfermatige onderbouwing van het veronderstelde probleem, zowel ten aanzien van het veronderstelde oneigenlijke karakter van de inzet van het instrument wraking als de daadwerkelijke vertraging die een dergelijk verzoek oplevert in het (straf)proces, is niet gegeven. Voor een maatregel die een belangrijke rechtswaardborg inperkt, mag dat wel worden verwacht.

Vanuit de Kamer is hierop tijdens het algemeen overleg doorgevraagd. Daarbij is de vraag gesteld of er, mede gelet op de uitspraken van de Hoge Raad, op dit moment wel wetgeving nodig is. De minister voor Rechtsbescherming liet weten voorlopig voet bij stuk te houden. De NOvA blijft er bij de minister en de Kamer op aandringen eerst de plannen tot aanpassing van de wrakingsregeling met harde feiten te onderbouwen, voordat het kind met het badwater wordt weggegooid.

*Zie advocatenorde.nl/juridische-databank.

Esther van den Bosch is beleidsadviseur straf(proces)recht bij de NOvA

► Informatiepunt

Veelgestelde vragen

Bij het Informatiepunt kunnen advocaten terecht met al hun vragen over de regelgeving en dienstverlening van de NOvA. Dit keer aandacht voor de kwaliteitstoetsen, die op 1 maart jl. van start zijn gegaan.

V: Kan ik intervisiebijeenkomsten, waar ik vóór 1 maart 2020 aan heb deelgenomen, opvoeren voor de kwaliteitstoetsen?

A: Ten behoeve van een soepele implementatie hebben de lokale dekens op 4 maart 2020 besloten dat ook intervisiebijeenkomsten, die tussen 1 januari en 1 maart 2020 hebben plaatsgevonden én voldoen aan de eisen van de Verordening op de advocatuur, mogen meetellen.

V: Als ik optreed als gespreksleider of reviewer, maar zelf niet deelneem aan een vorm van gestructureerde feedback, voldoe ik dan aan de vereisten van de kwaliteitstoetsen?

A: Nee. U bent als advocaat verplicht ook zelf deel te nemen aan een van de drie vormen van gestructureerde feedback: intervisie, peerreview of gestructureerd intercollegiaal overleg.

V: Krijg ik opleidingspunten voor deelname aan de kwaliteitstoetsen?

A: U behaalt één niet-juridisch opleidingspunt voor ieder heel uur dat u heeft deelgenomen aan intervisie of

peerreview, met een maximum van vier punten per jaar. Voor deelname aan gestructureerd intercollegiaal overleg worden geen punten toegekend.

V: Wat houdt bij intervisie het vereiste 'werkzaam op dezelfde rechtsgebieden' in?

A: Bij het samenstellen van de groep is het goed dat gekeken wordt op welke rechtsgebieden de verschillende advocaten werkzaam zijn. Op die manier sluiten de te bespreken dilemma's zo goed mogelijk aan bij de praktijkvoering van alle deelnemers. Advocaten kunnen zelf bepalen welke indeling van rechtsgebieden zij hanteren en hoeven hierbij niet per se de indeling van het rechtsgebiedenregister aan te houden.

Meer vragen?

Bekijk alle veelgestelde vragen op advocatenorde.nl/faqs hier vindt u ook veelgestrande vragen over coronacrisis. Staat uw vraag hier niet bij? Het Informatiepunt voor advocaten is op werkdagen bereikbaar van 9.00 tot 17.30 uur op (070) 335 35 54 en informatiepunt@advocatenorde.nl.

► Wet- en regelgeving

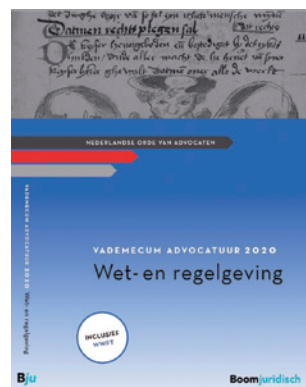
Vademecum 2020 beschikbaar

Het actuele vademecum advocatuur is weer in boekvorm verschenen. In de uitgave 2020 is de voornaamste en meest recente wet- en regelgeving opgenomen.

Zoals gebruikelijk vindt u in het vademecum de Advocatenwet, de Verordening en de Regeling op de advocatuur, reglementen, gedragsregels en beleidsregels. Nieuw in deze editie zijn de Beleidsregel deskundigen kwaliteitstoetsen, het Bestuursreglement algemene raad en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme.

Bestellen of digitaal

Het vademecum advocatuur 2020 is te bestellen bij uitgeverij Boom juridisch voor € 9,95. De actuele digitale versie staat op regelgeving.advocatenorde.nl.

PAO CURSUSSEN

AANBESTEDINGSRECHT

Masterclasses Aanbestedingsrecht **

donderdag 11 juni 2020

Motivering van de gunningsbeslissing

donderdag 17 september 2020

donderdag 26 november 2020

o.l.v. prof. mr. Chris Jansen en

mr. Sophie Prent

NOvA 2 PO/2 PWO | € 245 per masterclass

Actualiteiten aanbestedingsrecht **

dinsdag 23 juni 2020

prof. mr. Chris Jansen en

prof. mr. Elies Steyger

NOvA 4 PO/4 PWO | € 445

ARBEIDSRECHT

Arbeidsvoorwaarden van inkomende werknemers ** NIEUW

donderdag 14 mei 2020

dr. Bas Dieleman

NOvA 4 PO/4 VvPJ | € 395

Masterclass Rechtspositie Onderwijspersoneel ** NIEUW

donderdag 28 mei 2020

mr. Willem Lindeboom

NOvA 4 PO/MfN 4 | € 445

BESTUURS(PROCES)RECHT

Actualiteiten omgevingsrecht ***

dinsdag 23 juni 2020

mr. Jan van Oosten

NOvA 3 PO | € 335

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Masterclass rechtspersonenrecht in het onderwijs ** NIEUW

donderdag 16 april 2020

mr. Helen Overes en Thérèse Penders

NOvA 4 PO | € 395

Opstellen en beoordelen van contracten**

donderdag 4 juni 2020

mr. dr. Edwin van Wechem en

mr. Cyril Christiaans

NOvA 6 PO/KBvG 6/KNB 6 | € 550

FINANCIËEL TOEZICHTRECHT

Banking Union jurisprudence (Engelstalig) ** NIEUW

donderdag 4 juni 2020

dr. Karl Philipp Wojcik

NOvA 3 PO | Geen kosten

IT EN RECHT EN IE RECHT

AVG twee jaar later **

dinsdag 26 mei 2020

prof. mr. Arno Lodder, mr. Thomas

van Essen en dr. mr. Tijmen Wisman

NOvA 4 PO | € 395

Data en AI Law **

maandag 15 juni 2020

prof. mr. Albert Bomer en

prof. mr. Arno Lodder

NOvA 4 PO | € 395

ONDERWIJSRECHT

Masterclass rechtspersonenrecht in het onderwijs ** NIEUW

donderdag 16 april 2020

mr. Helen Overes en Thérèse Penders

NOvA 4 PO | € 395

Masterclass Rechtspositie Onderwijspersoneel ** NIEUW

donderdag 28 mei 2020

mr. Willem Lindeboom

NOvA 4 PO/ MfN 4 | € 445

Actualiteiten Onderwijsrecht **

donderdag 25 juni 2020

prof. dr. Renée van Schoonhoven

NOvA 4 PO | € 445

PENSIOENRECHT

Actualiteitenlezingen Pensioenrecht**

woensdag 24 juni 2020: *Toekomst*

pensioenstelsel

woensdag 30 september 2020: *Zorgplicht*

woensdag 2 december 2020: *PEPP*

o.l.v. prof. dr. Erik Lutjens

NOvA 2 PO/ VvPJ 2 | € 240 per lezing

STRAF(PROCES)RECHT

Penitentiair recht ** NIEUW

dinsdag 16 juni 2020

mr. dr. Sonja Meijer

NOvA 4 PO | € 395

PROFESSIELE VAARDIGHEDEN

Juridisch schrijven en argumenteren **

dinsdag 2 en 9 juni 2020

drs. Mascha Furth

NOvA 10 PO/KBvG 5/KNB 10 | € 950

Helder en overtuigend beschikkingen schrijven voor juristen ** NIEUW

dinsdag 23 juni 2020

drs. Mascha Furth

NOvA 5 PO/KBvG 2/KNB 5 | € 475

LEERGANGEN

AANBESTEDINGSRECHT VOOR JURISTEN

START 7 september 2020; PRIJS € 4.980,-

PUNTEN 38 PO NOvA

AANBESTEDINGSRECHT VOOR INKOPERS

START 9 september 2020 (datum o.v.)

PRIJS € 3.695,-

ARBEIDSRECHT RVR TOEVOEGING

START 26 maart 2020; PRIJS € 3.950,-

PUNTEN 42 PO NOvA

GOVERNANCE VAN SAMENWERKINGSVERBANDEN

START 23 maart 2020; PRIJS € 1.750,-

PUNTEN 16 PWO

GRONDSLAGEN VENNOOTSCHAPSEN ONDERNEMINGSRECHT

START 12 mei 2020; PRIJS € 2.175,-

PUNTEN 18 PO NOvA

MERGERS & ACQUISITIONS, LAW, FINANCE, SKILLS

START 2 april 2020; PRIJS € 5.750,-

PUNTEN 53 PO NOvA

PENSIOENRECHT

START 15 september 2020; PRIJS € 10.995,-

PUNTEN 62 PO NOvA

SPECIALISATIE STRAFRECHT

START 14 september 2020 (datum o.v.)

PRIJS € 4.700,-, PUNTEN 48 PO NOvA

STRAFRECHTELIJK BEWIJSRECHT VANUIT VERDEDIGINGSPERSPECTIEF RVR TOEVOEGING

START 14 april 2020; PRIJS € 2.300,-

PUNTEN 20 PO NOvA

VERBINTENISSENRECHT

START 12 mei 2020; PRIJS € 2.175,-

PUNTEN 18 PO NOvA

WETGEVINGSTECHNIEK VOOR GEMEENTEJURISTEN

START 14 mei 2020; PRIJS € 1.980,-

PUNTEN 15 PO NOvA

Wilt u meer informatie over onze activiteiten, kijk dan op onze site **vulaw.nl**

► Kwaliteit

Kiezen voor kwaliteit(stoetsen)

Met de wijziging van artikel 26 Advocatenwet en de inwerkingtreding van de in 2017 vastgestelde Wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen dienen alle advocaten vanaf 1 maart 2020 jaarlijks deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. Hiermee krijgt de kwaliteitsbevordering van de advocatuur een nieuwe impuls.

Advocaten kunnen ieder jaar kiezen aan welke vorm van kwaliteitstoetsen zij deelnemen: intervisie, peerreview of gestructureerd intercollegiaal overleg. Hiermee kunnen collega's of vakgenoten leren van elkaars ervaringen, successen, problemen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk.

Drie vormen

Bij gestructureerd intercollegiaal overleg bespreekt een groep advocaten binnen een kantoor of verschillende kantoren vraagstukken met betrekking tot de dagelijkse praktijkvoering. Intervisie is een gestructureerde en periodieke bespreking in een groep advocaten onder begeleiding van een deskundige gespreksleider (niet noodzakelijk zelf advocaat). Bij peerreview beoordeelt een advocaat-reviewer met een juridische blik de dossiers van een andere advocaat.

Register met gespreksleiders en reviewers

Als u voldoet aan de voorwaarden kunt u bij de NOvA een aanvraag indienen om als gespreksleider intervisie of (peer)reviewer bij de NOvA te worden geregistreerd. Bij een goedgekeurde aanvraag wordt u voor vijf jaar opgenomen in het register met gespreksleiders c.q. reviewers.

Meer informatie

Kijk voor meer informatie over alle vormen van kwaliteitstoetsen in het dossier kwaliteit op advocatenorde.nl. Hier vindt u ook de veelgestelde vragen en het register met gespreksleiders. Het aanvraagformulier om te worden geregistreerd als gespreksleider/reviewer vindt u in de Beleidsregel deskundigen kwaliteitstoetsen op regelgeving.advocatenorde.nl.

Ondertussen op het Binnenhof

Voor advocaten relevante Haagse debatten en wetten.

Rechtsbijstand voor asielzoekers

De voorgenomen maatregel van de regering om de rechtsbijstand voor asielzoekers in de eerste fase van de procedure te beperken, kreeg van begin af aan forse kritiek van de NOvA. Dit zou ervoor zorgen dat de kwaliteit en zorgvuldigheid van het asielbesluit afnemen en de rechtspositie van asielzoekers in de knel komt. Het leidt ook tot werklastverzwaring voor de advocatuur, rechtspraak en IND. De NOvA wil daarom dat de voorgenomen maatregel wordt ingetrokken en brengt die boodschap keer op keer onder de aandacht van partijen in de Eerste en Tweede Kamer. Niet alleen de oppositie laat zich steeds luider horen, ook regeringspartijen D66 en ChristenUnie steken hun kritiek niet meer onder stoelen of banken, zo bleek tijdens het algemeen overleg Vreemdelingen- en asielbeleid van 12 februari in de Tweede Kamer.

Staat van de rechtsstaat

Belangrijk in dit kader was het op 10 maart gevoerde debat 'Staat van de rechtsstaat' in de Eerste Kamer.

Daar diende GroenLinks-senator Veldhoen een motie in met de strekking dat er geen extra taken en bevoegdheden naar de IND gaan, totdat de problemen daar zijn opgelost. De motie kreeg vooralsnog een meerderheid van 42 van de 75 zetels, mede ondertekend door regeringspartijen CDA, D66 en CU. Omdat de stemmingen vanwege het coronavirus zijn verzet naar 31 maart, is de uitkomst nog onzeker. De uitslag van de stemmingen heeft in potentie belangrijke gevolgen voor het wel of niet doorgaan van het beperken van de rechtsbijstand aan asielzoekers.

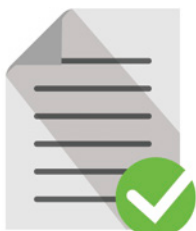
Gefinancierde rechtsbijstand

Op 15 april behandelt de Tweede Kamer de gefinancierde rechtsbijstand. De voortgang van de plannen van minister Dekker vormen daar het hoofdonderwerp. De NOvA blijft op dit dossier ijveren voor het behoud van een duurzaam stelsel voor de gefinancierde rechtsbijstand: een goede toegang tot het recht en een redelijke vergoeding voor de sociaal advocaten.

BA2020

Kwaliteits- en accreditatiekader vernieuwde beroepsopleiding vastgesteld

De algemene raad heeft het kwaliteits- en accreditatiekader voor de vernieuwde beroepsopleiding advocaten (BA2020) vastgesteld. Hierin staan voor alle onderwijsaanbieders die (een deel van) de beroepsopleiding verzorgen de kwaliteitseisen waaraan zij moeten voldoen en hoe dit wordt gecontroleerd.

Hiermee borgt de algemene raad het aanbod van een hoogwaardige beroepsopleiding voor advocaten. De eisen zijn voor alle aanbieders gelijk, of het nu gaat over de Uitvoeringsorganisatie (CPO/Dialogue) of geaccrediteerde aanbieders (in de huidige situatie de LFS en De Brauw). Daarnaast beschrijft het kader hoe eventuele nieuwe onderwijsaanbieders een

accreditatieverzoek kunnen doen voor het aanbieden van het decentrale deel van de beroepsopleiding. Het kwaliteits- en accreditatiekader is op aanvraag beschikbaar.

Dossier BA2020

De vernieuwde beroepsopleiding gaat in maart 2021 van start en kent een sterke focus op toegepaste kennis, praktische vaardigheden en ethiek. Kijk voor meer informatie in het dossier BA2020 op advocatenorde.nl.

GOEDE RECHTSBIJSTAND

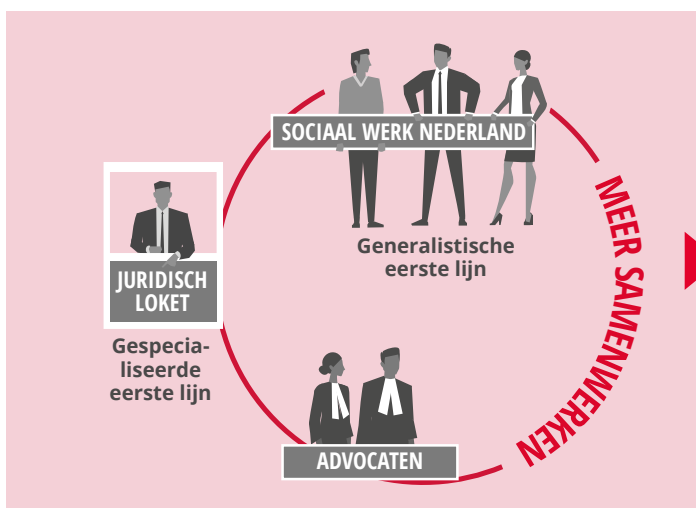
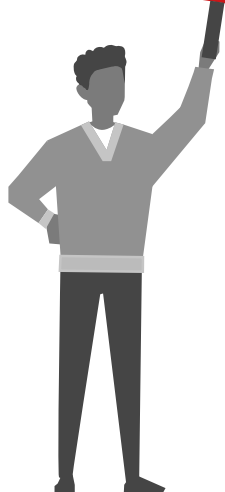
Verduurzaming van het huidige stelsel van rechtsbijstand | Snelle en efficiënte verwijzing van rechtzoekenden naar de juiste instantie | Vrije toegang tot de rechter ongeacht inkomen | Een eerlijke beloning voor sociaal advocaten | Alleen rechtsbijstand met heldere deskundigheidsvereisten en actief toezicht | Geen dure en onzekere stelselherziening waarvan de noodzaak nooit is aangetoond

1

**RECHT
ZOEKENDE**

SAMENWERKEN IN DE EERSTE LIJN

In samenwerking met de Raad voor Rechtsbijstand, het Juridisch Loket, Sociaal Werk Nederland en de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland

ADVOCATENPOOL

Toegankelijke vraagbaak voor eerste lijn

SIGNALERINGS- OVERLEG

Overleg eerste lijn en betrokken partijen

2 BELOON EN STIMULEER SPECIALISATIE EN KWALITEIT

Hoogstaande rechtshulp door gekwalificeerde sociaal advocaten

Meer kennis en kunde = Meer beloning

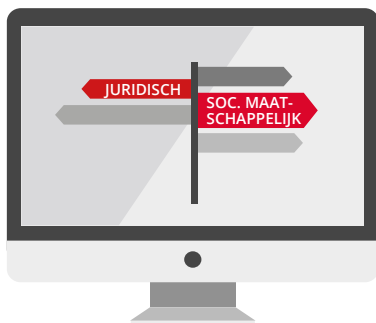
3 BEST PRACTICES

- Uitwisseling info en samenwerking
- Duidelijke handvatten voor rechtsbijstandsverleners

4 ONLINE WEGWIJZER

- Eén website met alle informatie voor rechtzoekenden
- Ook voor sociaal-maatschappelijke problematiek
- Ook voor degene die niet in aanmerking komt voor gefinancierde rechtsbijstand

5 UITVOEREN AANBEVELINGEN COMMISSIE VAN DER MEER

- Een redelijke beloning voor sociaal advocaten
- Aanpakken van achterstallig onderhoud aan het stelsel

Rechtsbijstand

Bijeenkomst NOvA en sociaal advocaten over rechtsbijstand

De NOvA is op 17 februari met (specialisatie)verenigingen en portefeuillehouders rechtsbijstand bijeengekomen om de ontwikkelingen binnen het dossier gefinancierde rechtsbijstand te bespreken.

Dit overleg stond deels in het teken van subsidies die de Raad voor Rechtsbijstand ter beschikking stelt voor pilots met 'vernieuwende ideeën' voor de rechtsbijstand. De NOvA heeft aangeboden een faciliterende rol te willen spelen bij het indienen van aanvragen vanuit de sociale advocatuur.

Rek eruit

Tijdens de bijeenkomst bleek dat bij een deel van de sociale advocatuur onvoldoende vertrouwen bestaat in het doel van pilots. De vrees bestaat dat met deelname een richting wordt ingeslagen die invulling van de contourennota Rechtsbijstand van november 2018 behelst. Tegen die contourennota is veel bezwaar gemaakt. Daarnaast bleek dat sprake is van 'collectieve uitputtingsverschijnselen' bij sociaal advocaten, die vooral bezig zijn om de praktijk draaiend te houden. Door de jarenlange onderbetaling is de rek eruit en is men onvoldoende in staat de energie te richten op andere werkzaamheden. Dit is een zorgelijke en somber stemmende constatering.

Pilot samenwerking in de eerste lijn

De NOvA voelt zich verantwoordelijk voor een duurzaam stelsel en levert daaraan graag een bijdrage. Zo heeft de NOvA zelf de pilot 'Samenwerken in de eerste lijn' geïnitieerd, in samenwerking met de VSAN, het Juridisch Loket en Sociaal Werk Nederland. Hierin wordt onderzocht hoe rechtsbijstandverleners in de eerste lijn en sociaal advocaten beter kunnen samenwerken zodat rechtzoekenden sneller de juiste oplossing voor hun probleem krijgen.

Online paddestoel en best practices

Daarnaast wordt het NOvA-initiatief voor een digitale wegwijzer uitgewerkt. Deze zogeheten online paddestoel moet ervoor zorgen dat iedereen met juridische dan wel maatschappelijke problemen de benodigde informatie kan vinden. De NOvA zal eveneens bezien in hoeverre samen met de (specialisatie)verenigingen best practices kunnen worden ontwikkeld. Al deze initiatieven dragen bij aan de verbetering en bestendiging van het huidige stelsel van rechtsbijstand.

Meer informatie

Kijk op advocatenorde.nl/dossier/gefinancierde-rechtsbijstand

Benoemingen

Examencommissie BA

Benoemd tot lid per 2 maart 2020:

- Dhr. mr. N.J.L.M. Tuijn

Geschillencommissie Advocatuur

Benoemd tot lid per 14 februari 2020:

- Mw. mr. H.M.J. (Henny) van den Hurk

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae, Maurice Mooibroek en Robert Sanders.

Maatregelappell plaatselijk deken

- HvD 25 maart 2019, zaak nr. 18030D, ECLI:NL:TAHVD:2019:34.
- Artikelen 56, 60ab en 60b Advocatenwet (Advw); Gedragsregel 1 lid 4.
- De plaatselijk deken is ontvankelijk in 'strafmaatappel'.

Tegen mr. X is aangifte gedaan door de zus van zijn voormalige stagiaire, met wie mr. X eerder tijdens zijn huwelijk een relatie had. Na aanhouding wegens verdenking van bedreiging, mishandeling en vernieling is mr. X in verzekering gesteld. Bij de aanhouding van mr. X is onder meer afliuisterapparatuur in beslag genomen en tegenover de politie heeft mr. X verklaard dat hij gedurende de hem opgelegde rijontzegging van twee maanden tweemaal met een ingevorderd rijbewijs heeft gereden. De rechtbank heeft de voorlopige hechtenis van mr. X geschorst op voorwaarde van elektronisch toezicht en hij is met een enkelband heengezonden.

Naar aanleiding van deze feiten heeft de deken bij de raad van discipline een verzoek ex artikel 60ab subsidiair artikel 60b Advw ingediend. De raad heeft bij wijze van spoedvoorziening bepaald dat mr. X zijn werkzaamheden zal verrichten onder het toezicht van een door de deken aan te wijzen advocaat, tot onherroepelijk op het door de deken in te dienen bezwaar is beslist, onder meer omdat mr. X, gelet op de omstandigheden waarin hij verkeert, geen strafzaken en familierechtzaken zal behandelen. Mr. X had tijdens de zitting van de raad zelf naar voren laten brengen dat hij zolang geen straf- en familierechtzaken meer zou behandelen.

Het dekenbezwaar ziet op het handelen van mr. X in privé dat het vertrouwen in de advocatuur en in zijn eigen beroepsuitoefening schaadt (gedragsregel 1 lid 4) en strijdig is met de integriteit van artikel 10a lid 1 sub d Advw. Tevens is hij zijn toezegging om voorlopig geen straf- en familiezaken meer te doen niet nagekomen. Mr. X wordt voorwaardelijk geschorst voor twaalf weken met een proeftijd van twee jaar. Na de beslissing van de raad is mr. X nogmaals in verzekering gesteld wegens een geëscaleerde echtelijke ruzie.

De deken gaat in hoger beroep omdat hij de voorwaardelijk opgelegde maatregel te licht vindt. Mr. X stelt zich primair op het standpunt dat de deken niet-ontvankelijk is in het hoger beroep omdat het dekenbezwaar gegrond

is verklaard en het hoger beroep zich uitsluitend richt tegen (de hoogte van) de opgelegde maatregel. De (plaatselijke) deken heeft volgens mr. X dan net als een 'gewone klager' niet de bevoegdheid om hoger beroep in te stellen.

Het hof is van oordeel dat de deken ontvankelijk is in het hoger beroep. Artikel 56 lid 1 sub b Advw bepaalt dat 'de deken' hoger beroep kan instellen van de beslissingen van de raad van discipline. Het tweede lid regelt de bevoegdheid van de deken van de algemene raad om hoger beroep in te stellen. Naar het oordeel van het hof wordt met 'de deken' in artikel 56 lid 1 sub b Advw dan ook de plaatselijke deken bedoeld. Voorts gelden de restricties om hoger beroep in te stellen die voor de klager in sub a van het eerste lid worden genoemd, anders dan mr. X heeft betoogd, niet voor de plaatselijke deken. De rechtvaardiging voor dit onderscheid is gelegen in zijn rol van de deken als toezichthouder en klachtbehandelaar als bedoeld in artikel 45a en 46c e.v. Advw.

De deken voert aan dat de aan mr. X verweten gedragingen, gelet op enerzijds de aard en anderzijds de duur daarvan, zo ernstig zijn dat niet volstaan kan worden met het opleggen van slechts een voorwaardelijke maatregel. Het hof stelt vast dat mr. X met zijn gedrag in privé het vertrouwen in de advocatuur en in zijn eigen beroepsuitoefening heeft geschaad en dat hij zijn toezegging niet is nagekomen. Ook staat vast dat dit gedrag zag op escalaties van mr. X jegens zijn voormalige stagiaire en jegens zijn toenmalige echtgenote. Deze gedragingen hebben ertoe geleid dat mr. X in verzekering is gesteld en later inbewaringstelling en gevangenhouding zijn bevolen en hij nadien tweemaal opnieuw in verzekering is gesteld. Ernstig is dat deze gedragingen hebben plaatsgevonden niet lang nadat hij voor een andere kwestie onherroepelijk tuchtrechtelijk was veroordeeld en hem een voorwaardelijke schorsing van een week was opgelegd en hij zich dus in de proeftijd andermaal schuldig heeft gemaakt aan onbetamelijk gedrag.

Daarnaast heeft mr. X een aanmerkelijke snelheids-overtreding begaan waarvoor hij zich strafrechtelijk nog moet verantwoorden. Het hof is met de deken van oordeel dat niet kan worden volstaan met een volledig voorwaardelijke schorsing. Het hof bepaalt dat van de twaalf weken schorsing vier weken onvoorwaardelijk en acht weken voorwaardelijk zullen worden opgelegd.

Geheimhoudingsplicht jegens overleden zoon

- HvD 3 mei 2019, zaak nr. 180238, ECLI:NL:TAHVD:2019:22.
- Artikel 10a en 11a lid 1 Advw; Gedragsregel 3 (nieuw).
- Advocaat weigert met beroep op geheimhoudingsplicht jegens hun overleden zoon mogelijk relevante informatie te gebruiken in een voorlopig getuigenverhoor voor klagers.

Mr. X heeft de belangen van de zoon van klagers in diens strafzaak behartigd. Kort voor zijn overlijden heeft de zoon in een gesprek met mr. X op zijn kantoor informatie met hem gedeeld. Nadien heeft hij klagers bijgestaan in civiele en strafzaken. Klagers hebben mr. X verzocht om namens hen een voorlopig getuigenverhoor te starten om vast te stellen wie de aansprakelijke personen voor de onterechte procedures jegens hun zoon zijn geweest, voorafgaand aan een bodemprocedure tot schadevergoeding.

Mr. X heeft de deken om advies gevraagd over zijn van de zoon van klagers verkregen informatie en toestemming gevraagd om die informatie te mogen gebruiken in het voorlopig getuigenverhoor. De deken heeft negatief geadviseerd en mr. X heeft met een beroep op zijn geheimhoudingsplicht jegens de zoon de verkregen informatie niet aan klagers verstrekt en de opdracht tot indiening van het verzoekschrift voor een voorlopig getuigenverhoor teruggegeven.

Klagers dienen hierop de klacht in dat mr. X met een beroep op zijn geheimhoudingsplicht jegens hun overleden zoon weigert om van hun zoon verkregen en mogelijk relevante informatie te gebruiken in het voorlopig getuigenverhoor. Nadat de raad van discipline de klacht ongegrond heeft verklaard, gaan klagers in hoger beroep.

Mr. X heeft aangevoerd dat hij de advocaat van de zoon was en daarom gebonden blijft aan zijn geheimhoudingsplicht met betrekking tot de informatie die de zoon aan hem in zijn hoedanigheid van zijn advocaat heeft medegedeeld. De zoon heeft hem gevraagd deze informatie niet te delen met anderen, met niemand, ook niet met zijn ouders.

Het hof oordeelt dat mr. X de belangen van zijn cliënten dient te behartigen op de best mogelijke manier. Hij is gehouden de regels van de Advocatenwet na te leven in zijn verhouding tot zowel klagers/de ouders als tot de zoon die eveneens zijn cliënt was. De vraag is dus of mr. X de juiste belangenafweging heeft gemaakt door zijn geheimhoudingsplicht ten opzichte van de zoon in de gegeven omstandigheden niet te doorbreken.

Aan de geheimhoudingsplicht komt geen einde wanneer een cliënt komt te overlijden (vergelijk HvD 28 januari 2013, ECLI:NL:TAHVD:2013:180). Het hof neemt tot uitgangspunt dat de plicht tot geheimhouding behoort tot de kernwaarden van de advocatuur en dat doorbreking daarvan door de advocaat slechts in zeer uitzonderlijke gevallen aan de orde kan komen. Daarbij valt te denken aan een directe dreiging van ernstig, toekomstig gevaar voor de advocaat zelf of een betrokkene dat zonder het doorbreken van het beroepsgeheim niet kan worden afgewend. Het hof benadrukt dat het een advocaat betaamt om ingeval hij doorbreking van de geheimhoudingsplicht overweegt, hij daarover voorafgaand met de deken overleg dient te plegen en diens advies in te winnen.

Niet gesteld of gebleken is dat van een dergelijke situatie in de gegeven omstandigheden sprake is zodat hierin geen grond is gelegen om te oordelen dat mr. X bevoegd is zijn geheimhoudingsplicht te doorbreken. Het delen van de informatie die mr. X in zijn hoedanigheid van advocaat van de zoon heeft gekregen met klagers, de ouders, in het belang van voornoemde getuigenverhoren is niet een uitzonderlijk geval waarin doorbreking van de geheimhoudingsplicht gerechtvaardigd is. Dit wordt nog versterkt door het feit dat onweersproken vaststaat dat de zoon mr. X nadrukkelijk heeft verboden de informatie te delen met anderen, daaronder begrepen zijn ouders. Zoals het een goed advocaat betaamt, heeft mr. X overleg gevoerd met de deken en heeft hij het advies van de deken om de geheimhoudingsplicht niet te doorbreken opgevolgd.

Het hof komt dan ook tot de conclusie dat het mr. X niet tuchtrechtelijk kan worden verweten dat hij zijn geheimhoudingsplicht jegens de zoon niet doorbreekt ten gunste van klagers.

Transfers

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenblad.nl.

Naar ander kantoor

Aalders, mw. mr. M.E.: Eckhardt Rens Advocaten te 's-Gravenhage

Amar, mr. Y.:

BenninkAmar te Amsterdam

Bakirhan, mw. mr. C.:

SRK Rechtsbijstand B.V. te 's-Gravenhage

Baouch, mw. mr. S.:

Taylor Wessing N.V. te Amsterdam

Baren, mw. mr. L.J. van:

Van Traa Advocaten N.V. te Rotterdam

Bavinck, mw. mr. E.A.:

NautaDutilh N.V. te Amsterdam

Bedoucha, mw. mr. A.:

Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam

Benard, mw. mr. W.H.:

Dordt|Recht Advocaten te Dordrecht

Bennink, mw. mr.

N.D.L.: Köster

Advocaten N.V. te

Haarlem

Berg, mr. A.A. van

den: Bos Van der Burg Advocaten te Zoetermeer

Bergsma, mr. S.L.H.:

De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam

Berkel, mr. M.:

Beelaard Breetveld Advocaten te

's-Gravenhage

Bissessur, mw. mr.

D.A.B.: Houthoff te

Londen

Blom, mr. M.A.:

Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam

Bocu, mr. S.: Stichting

Achmea Rechtsbijstand

- Vestiging Apeldoorn

te Apeldoorn

Boertje, mw. mr.

B.E.: UdinkSchepel

Advocaten te

's-Gravenhage

Bok, mw. mr. J.E.M. de:

Houthoff te Londen

Boots, mw. mr. S.A.G.:

Penrose te Amsterdam

Bosch, mw. mr. S.C.

ten: Brinkhof te

Amsterdam

Bosker, mr. T.R.:

NautaDutilh N.V. te Rotterdam

Bozkurt, mw. mr. L.:

Maverick Advocaten N.V. te Amsterdam

Brinkman, mw. mr.

H.J.: Juram Incasso

Advocaten te Capelle aan den IJssel

Broere, mw. mr.

M.J.M.R.: Loyens

& Loeff N.V. te

Amsterdam

Broers, mw. mr. A.M.C.:

Claassen Advocaten te Eindhoven

Brugman, mw. mr. G.J.:

Eversheds Sutherland (Netherlands) B.V. te Amsterdam

Burgwal, mw. mr.

E. van de: Keistad

Advocaten te

Amersfoort

Caelers, mw. mr.

S.H.R.: Gemeente

Advocaten Rotterdam

te Rotterdam

Cordemeijer, mw.

mr. V.J.W.T.: Clifford

Chance LLP te

Amsterdam

Das, mw. mr. E.M.:

Stibbe N.V. te

Amsterdam

Dieks, mr. W.: WVO

Advocaten te Loenen gld

Dijk, mr. W.Th. van:

Yur Advocaten B.V. te

Rotterdam

Dijkstra, mw. mr. V.E.J.:

Houthoff Coöperatief

U.A. te Amsterdam

Doornbos, mw.

mr. F.K.: SRK

Rechtsbijstand B.V. te

's-Gravenhage

Dubach, mw. mr.

E.J.M.: Pot Jonker

Advocaten N.V. te

Haarlem

Eckhardt, mr.

M.G.: Eckhardt

Rens Advocaten te

's-Gravenhage

El Moussaoui, mw. mr.

H.: TEAM Advocaten te

Utrecht

Eymael, mr. L.V.V.:

Austen & Peters

Advocaten te

Valkenburg lb

Faber, mw. mr. M.J.:

NautaDutilh N.V. te

Amsterdam

Feber, mw. mr. L. le:

Donahue & Partners

LLP te New York

Feenstra, mw. mr. L.W.:

La Gro Geelkerken

Advocaten BV te Leiden

Feltz, mw. mr. M.L. van

der: AKD te Brussel

Flinterman, mw. mr.

L.J.W.: Houthoff te

Rotterdam

Gardingen, mw. mr.

L.V. van: Houthoff

Coöperatief U.A. te

Amsterdam

Gawronski, mw.

mr. S.A.: Van Traa

Advocaten N.V. te

Rotterdam

Geus, mw. mr. L.L.

de: Trip Advocaten

& Notarissen te

Groningen

Giessen, mr. J. van de:

Croon advocaten N.V. te

's-Gravenhage

Glind, mr. M. van

de: Guido de Wit

Advocaten B.V. te

Alkmaar

Gremmels, mr. P.:

JanssenBroekhuysen

Advocaten te

'Gids in voortdurend uitdijend woud van regels'

Laurens Hillen, 29 jaar, stapte onlangs over van NautaDutilh naar Finnius Advocaten in Amsterdam. Hij houdt zich daar bezig met procederen en adviseren over financieel toezichtrecht en anti-witwasregels. 'De kunst is om goed bij te blijven en voor cliënten een gids te zijn in het voortdurend uitdijende woud van regels. Finnius is helemaal gericht op financieel recht. De sfeer is er bijzonder prettig en informeel. Nieuw voor mij is dat je veel vaker samen optrekt met andere nichekantoren. Het is erg leuk om die wereld te ontdekken.'

‘Menselijke aspect en veelzijdigheid aan zaken vind ik interessant’

Fanny Sax, 28 jaar, maakte recent de overstap van Eversheds Sutherlands naar Bergh Stoop & Sanders. ‘De informele sfeer, de samenwerking met ervaren collega’s van wie ik veel kan leren en het prachtige grachtenpand midden in Amsterdam spreken me aan.’ Bij Bergh Stoop & Sanders richt ze zich op het arbeidsrecht. Medezeggenschapstrajecten en de problematiek rondom de zieke werknemer hebben haar belangstelling. ‘Het menselijke aspect, de veelzijdigheid aan zaken en het feit dat het arbeidsrecht vaak aan verandering onderhevig is, vind ik interessant. Hierdoor blijft het uitdagend.’

Amsterdam	Hoff , mw. mr. J.F.: LL Advocatuur B.V. te Amsterdam	advocaten te Almelo	Amsterdam	van: Eversheds Sutherland (Netherlands) B.V. te Amsterdam
Groot , mw. mr. N. de: Pallas Advocaten te Amsterdam	Hollema , mr. G.J.: Van Zutphen Kant Hollema advocaten te Almelo	Kerstholt , mr. H.A.: NautaDutilh N.V. te Rotterdam	Kramer , mr. P.H.: Yur Advocaten B.V. te Rotterdam	Leij , mw. mr. L. van der: Eversheds Sutherland (Netherlands) B.V. te Amsterdam
Gunning , mr. J.: Spong Advocaten te Amsterdam	Huisman , mr. F.: AKD te Amsterdam	Keukens , mr. L.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Amsterdam	Kramer , mw. mr. J.R.: Jebbink Soeteman advocaten te Amsterdam	Leunissen , mw. mr. L.E.: Chambers Advocaten te 's-Gravenhage
Gunster , mr. S.P.A.: NautaDutilh N.V. te Londen	Huisman , mr. P.W.M.: Van Till Advocaten te Amsterdam	Klokkers , mr. P.P.: Ramdihal Advocaten te Amsterdam	Kreeke , mw. mr. J. van de: Yur Advocaten B.V. te Rotterdam	Liauw - A - Joe , mw. mr. J.: Huisadvocaat, Gemeente Amsterdam te Amsterdam
Haas , mr. F.E.: Milestone Advocaten te Utrecht	Jager , mw. mr. S.J.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam	Kok , mw. mr. R.G.A.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam	Kruit , mr. V.H.B.: HAUT Legal Utrecht B.V. te Utrecht	Machiels , mw. mr. S.E.: Allen & Overy LLP te Amsterdam
Halfers , mr. H.G.A.M.: Judicium Advocatuur te Hilversum	Janzen-Westerburgen , mw. mr. M.A.B.: Maes Law B.V. te Breda	Kon , mr. C.S.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Londen	Kruse , mw. mr. C.L.: Evers Soerjatin N.V. te Amsterdam	Menting , mr. R.M.M.: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven
Hamers , mr. G.: Holla Advocaten te 's-Hertogenbosch	Jbiri , mw. mr. S.: Flink Advocaten te Amsterdam	Königel-de Pijper , mw. mr. R.M.: Asselbergs & Klinkhamer Advocaten te Etten-Leur	Kuijeren , mr. E.N.A. van: SRK Rechtsbijstand B.V. te 's-Gravenhage	Merrienboer , mr. M.A.X. van: Allen & Overy LLP te Singapore
Hemmer , mr. M.H.L.: AKD te Rotterdam	Jelsma , mw. mr. K.A.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam	Koning-Durian , mw. mr. L.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam	Kuilboer , mr. F.J.M.: Linklaters LLP te Amsterdam	Mierlo , mr. A.I.M. van: Habraken Rutten Advocaten B.V. te Rotterdam
Hermes , mw. mr. C.L.: AKD te Rotterdam	Josephus Jitta , mr. P.A.: Buren N.V. te 's-Gravenhage	Kooistra , mr. N.: VMBS Advocaten te Eindhoven	Kuiper , mw. mr. M.W.: Nandoe Advocaten te Rijswijk zh	Mulder , mr. O.M.: Van Kaam Advocaten te
Hillen , mr. L.B.G.: Finnius advocaten B.V. te Amsterdam	Kamps , mw. mr. M.A.: Van Benthem & Keulen B.V. te Utrecht	Kötter , mr. J.E.: Dekens Pijnenburg Strafrechtadvocaten te	Laar , mr. M. van: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam	
Hoeven , mr. R. van der: NautaDutilh N.V. te Amsterdam	Kant , mr. D.P.: Van Zutphen Kant Hollema		Leersum , mr. W.R.J.	
Höfelt , mw. mr. M.C.J.: TACT Advocaten te Amsterdam				

Amsterdam Mulder , mw. mr. P.L.B.: Evers Soerjatin N.V. te Amsterdam Olieslagers , mr. W.Y.J.L.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam	te Venray Plessius , mr. W.: Snijders Advocaten BV te 's-Hertogenbosch Prinsze , mw. mr. M.W.: Houthoff te Londen Ram , mr. E.D.: Stek te Amsterdam	Schouten , mw. mr. H.: Advocatenkantoor De Zaak in Recht te De Meern Schraa , mw. mr. G.: De Haan Advocaten te Leeuwarden Schreiner-van der	Advocaten te Groningen Swaving , mw. mr. L.: Houthoff Coöperatief U.A. te Amsterdam Takkenberg , mr. A.M.: Bentham Gratama Advocaten te Zwolle	Koster c.s. Advocatuur en Mediation te Zaandam Verboon , mr. J.: Houthoff te Brussel Vermeer , mw. mr. M.F.: Fort Advocaten N.V. te Amsterdam
--	---	---	---	--

‘Op dit kantoor kan ik me breder ontwikkelen’

‘Van SmeetsGijbels in Amsterdam stapte **Esther Dubach**, 29 jaar, recentelijk over op Pot Jonker in Haarlem. Hiermee verruilde ze ook het familierecht voor vastgoed. Ze houdt zich onder andere bezig met huur, pacht en erf dienstbaarheden. Met haar huidige kantoor is ze erg blij. ‘De sfeer is bijzonder prettig; informeel en open. En de collega’s zijn plezierig. Overleggen gaat gemakkelijk, want je stapt zo even bij iemand binnen. De cliëntèle is afwisselend. Op dit kantoor kan ik mij breder ontwikkelen. En een bijkomend groot voordeel is dat ik fietsend of zelfs lopend naar kantoor kan.’

Ooijen , mw. mr. M.R.O. van: Advocatenkantoor Geerts te Oirschot Opstal , mr. R.M. van: Salomons Beelaerts Advocaten te 's-Gravenhage Orden , mr. L.F. van: Allen & Overy LLP te Amsterdam Ouwens , mr. P.C.M.: Yur Advocaten B.V. te Rotterdam Pal , mw. mr. L.C.M. van der: TeekensKarstens advocaten notarissen te Amsterdam Panis , mr. S.: Houthoff te Rotterdam Parijs , mw. mr. J.L.M. van: Holla Advocaten te Eindhoven Pasma , mr. R.M.: Lexsigma Advocaten te Amsterdam Paszterik , mr. B.: Ekelmans & Meijer Advocaten te 's-Gravenhage Philippi , mw. mr. S.: Van der Putt Advocaten	Raza , mw. mr. S.: Raza Strafrechtadvocaat B.V. te Rotterdam Reynaers , mw. mr. C.L.C.: Houthoff Coöperatief U.A. te Amsterdam Roekel , mw. mr. L.A.L. van: Rassers advocaten te Breda Roos , mw. mr. I.: SliedenbeekVan CoolwijkVanGaalen te Amsterdam Roos , mw. mr. N.: Van Paridon Advocaten B.V. te Rotterdam Rosier , mw. mr. S.M.: Valegis Advocaten te 's-Gravenhage Roy , mw. mr. R.G.N. le: Tanger Advocaten N.V. te Haarlem Sax , mw. mr. F.: Bergh Stoop & Sanders te Amsterdam Schnepper , mr. C.H.: AKD te Rotterdam Schoute , mw. mr. S.A.: Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam	Laan , mw. mr. T.D.: Yur Advocaten B.V. te Rotterdam Schuurink , mw. mr. C.S.: De Brouwer Advocaten te Rotterdam Schwegler , mw. mr. A.M.A.: Valegis Advocaten te Amsterdam Siebert , mr. J.C.: HAUT Legal Utrecht B.V. te Utrecht Soetens , mr. A.C.: Schakenraad Advocaten te Eindhoven Spierings , mw. mr. D.A.J.: BBM Advocaten te Nijkerk gld Spronken , mw. mr. O.M.: Spronken & Co Advocaten te 's-Hertogenbosch Steffens , mw. mr. L.F.A.: Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam Stegeman , mw. mr. W.E.A.: BENK	Telg , mw. mr. T.N.: Securitas te Badhoevedorp Tempel , mr. S.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden Tigchelaar , mr. H.M.S.: De Pont Reijrink Advocaten te Tilburg Timmermans , mw. mr. I.: Eckhardt Rens Advocaten te 's-Gravenhage Timmers , mr. M.C.: Siemens Mobility Holding B.V. te Zoetermeer Touw , mr. E.C. van der: NautaDutilh N.V. te Amsterdam Vaarkamp , mr. A.: Advocatenkantoor VGZ te Arnhem Veldink , mw. mr. A.H.: Nexa Velo Advocaten te Utrecht Veldman , mw. mr. I.J.W.: Loyens & Loeff te Luxembourg Velthuisen , mr. G.F.H.:	Visch , mr. S.O.: Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. te 's-Gravenhage Visser , mw. mr. B.T.A.: Visser Van de Wateringen Advocaten te Zwaagdijk-oost Vlasveld , mw. mr. R.M.: AKD te Rotterdam Voorn , mw. mr. E.J.: Benvallor advocaten. belastingadviseurs te Utrecht Waalkes , mw. mr. L.F.: Oprecht Advocaten te Hoorn nh Waals , mw. mr. A.H.A.C.: Rechtshuis Advocaten te Helmond Wermölder , mr. S.J.D.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam Wit , mw. mr. R.N. de: BOLT Advocaten te Utrecht Wulp , mr. D.M.S. van der: Jeroen Bosch Advocaten te 's-Hertogenbosch
--	--	---	---	--

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

AC Advocatuur (mr. A. Coskun te Lijnden)
Advocaat Herens (mw. mr. M. Herens te Hilversum)
Advocatenkantoor M.C. van Genugten / Noordas.eu (mr. M.C. van Genugten te Amsterdam)
Advotico B.V. (mw. mr. C. Staudt-Bos te Eindhoven)
AIG Europe S.A. (mw. mr. Ü.G. Aslan te Capelle aan den IJssel)
Avanti Jure (mw. mr. N. Rensen te Etten-Leur)
Benelex Advocatenpraktijk (mr. N. de Wint te

(mw. mr. T. Ecevit te Rotterdam)
Eckhardt Rens Advocaten (mw. mr. M.E. Aalders, mr. M.G. Eckhardt, mr. A.R. Rens en mw. mr. I. Timmermans te 's-Gravenhage)
Forum Advocaten & Rechtsanwalt (mr. R.M.A. Arnoldus, mw. mr. S.Y. Dijkstra, mr. N.A. Heidanus, mr. J.A.M. Janssen, mr. J.B. Rijpkema en mr. S.O. Roosjen te Groningen)
Ina Elzinga Advocatuur (mw. mr. J.W. Elzinga-Snoek te Groningen)
Koetzier Poiesz Advocaten (mw. mr. S.A. Merhottein te Bloemendaal)
Kramer Advocatuur

Northern Trust Global Services se (mw. mr. A.C.L. Meyer te Amsterdam)
Nuijten Advocatuur & Mediation (mw. mr. A.J.C. Nuijten te Steenberghe)
Orpea Groupe (mw. mr. L.E. Haanraads te Puteaux cedex (france))
Oryx Legal (mr. P.C. Rijken te 's-Gravenhage)
OTUS legal (mw. mr. Q.M.F. Henselijn-Bosker te Hilversum)
Pierik Legal B.V. (mw. mr. M.J. Pierik te Deventer)
Rietjens (mr. B. Rietjens te Santpoort-Zuid)
Sem Bakker Advocatuur (mr. S.D.

Elemans te Brussel)
Stichting Achmea Rechtsbijstand (mr. J. Keizer en mw. mr. A.T. Slofstra te Leeuwarden)
Stichting Carante Groep (mw. mr. H.J. Amsing te Sliedrecht)
Tersteeg Advocatuur (mw. mr. J.A. Tersteeg te Utrecht)
The Conflict Factor (mw. mr. A.M. Mellema te Haarlem)
Thilly Broer-Blokland, Advocate (mw. mr. M.M. Broer-Blokland te Sliema)
TP Advocatuur (mw. mr. T.J. Punt-Hauer te Utrecht)
Treant Zorggroep (mw. mr. C.E. Albers te Hoozevee)
V.M. Oliana Advocatuur

mr. L.I. Veenstra te Leeuwarden)
Voetnoot Advocatuur (mr. N.A.W.E. Jansen te Utrecht)
W + O Advocaten (mw. mr. A.R. Oosterom en mr. J.P.C. Wals te Meppel)
Wisman Advocatuur (mw. mr. M.D. Wisman te Amsterdam)

Uit de praktijk

Aardenne, mr. M.A.V. van, Rotterdam (29-02-2020)
Acquooij, mw. mr. M. van, Zaltbommel (01-03-2020)
Adel, mw. mr. G.J. Van den, Rotterdam (29-02-2020)
Ait Youss, mw. mr. L., Amsterdam (03-02-

‘Het oplossen van concrete problemen die mensen raken, interesseert me’

‘Al voor zijn recente overstap naar Jeroen Bosch Advocaten in Den Bosch, werkte **Dirk van der Wulp**, 36 jaar, als advocaat op gebied van letselschade en aansprakelijkheidsrecht. Ook zijn promotie in de Wijsbegeerte aan de Universiteit Antwerpen kan hij gewoon voortzetten. ‘Wat mij interesseert aan mijn letselschadepraktijk, is het oplossen van concrete problemen die het persoonlijk leven van mensen raken. Werken voor een kantoor gespecialiseerd in letselschade, de kortere reistijd, en ook de Brabantse omgeving, vind ik geweldige voordelen van mijn nieuwe kantoor. Mijn werkdag is geslaagd als ik een cliënt het gevoel geef alles uit haar of zijn zaak te hebben gehaald.’

Nieuwvliet)
CodeLegal B.V. (mr. J.P. Mosterd te 's-Gravenhage)
Cravath, Swaine & Moore LLP (mr. A.K. Zifar te New York)
Da Vinci Derivatives.B.V. (mw. mr. B. Anastasi te Amsterdam)
Ecevit Advocatuur

& Mediation (mr. P.H. Kramer te Spijkenisse)
Lawrence (mr. J. van Woezik te 's-Gravenhage)
Maes Law B.V. (mw. mr. M.A.B. Janzen-Westerburgen en mr. B.J. Maes te Breda)
Mr. Bernard Tomlow (mr. B.E.J.M. Tomlow te Utrecht)

Bakker te Haarlem)
Sieben Advocaten (mr. S.H.F. Hoppenbrouwers te Eindhoven)
Solid Arbeidsrecht (mw. mr. W. Hafkamp-van der Zwaard te Nederhorst den Berg)
Spee Legal B.V. (mr. K.Chr. Spee te Amstelveen)
Stibbe (mw. mr. R.M.

(mw. mr. V.M. Oliana te Amsterdam)
Van Zutphen Kant Hollema advocaten (mr. G.J. Hollema, mr. D.P. Kant en mr. H.G.M. van Zutphen te Almelo)
Vandenberg Advocaten B.V. (mw. mr. E.M.C. Vandenberg te Utrecht)
Veenstra & Wallinga Advocaten (mw.

2020)
Bartelen, mw. mr. M.A.C., Rotterdam (31-01-2020)
Bekkering, mw. mr. A.M., Amsterdam (01-02-2020)
Beneken genaamd Kolmer, mr. A.C.M., Utrecht (01-03-2020)
Berg, mw. mr. E. van den, Haarlem

- (27-02-2020)
Bergh, mw. mr. J.M. van den, Mountain View (22-01-2020)
Besseling, mw. mr. M.E., 's-Gravenhage (01-03-2020)
Besten, mr. M. den, 's-Gravenhage (01-03-2020)
Boer, mw. mr. S.R. de, 's-Gravenhage (05-02-2020)
Boom, mw. mr. N. van den, Amsterdam (01-02-2020)
Bosma, mw. mr. E.T., Rotterdam (17-02-2020)
Braaksma, mr. S., Amsterdam (29-02-2020)
Brink, mw. mr. K.I., Amsterdam (01-03-2020)
Bronzwaer, mr. G.A.F.J., Utrecht (22-01-2020)
Buntjer, mr. J., Amsterdam (11-02-2020)
Busschers, mr. Y.G., Almelo (01-02-2020)
Clerck, mw. mr. J.A. de, Utrecht (01-02-2020)
Cleuver, mr. J.R., 's-Gravenhage (26-01-2020)
Crombach, mr. P.J.M., Utrecht (29-02-2020)
D'Amato, mr. T., Rotterdam (01-03-2020)
Dijkstra, mw. mr. M.T., Vlaardingen (27-01-2020)
Dinter, mw. mr. B.M. van, Tilburg (01-03-2020)
Dood, mw. mr. D.C.H.M. de, Amsterdam (28-02-2020)
Dorhout Mees, mr. T.J., Zwolle (01-02-2020)
Duivenvoorde, mr. B.B., Amsterdam (01-03-2020)
Frouws, mr. W., Zeist (12-02-2020)
Gerritsen, mw. mr. P., Enschede (01-02-2020)
Ginkel, mw. mr. H.W. van, Amsterdam (01-02-2020)
Goethem, mr. Ph.H. van, Amsterdam (01-03-2020)
Graaff, mw. mr. J.N. van der, Rotterdam (01-03-2020)
Haasnoot, mr. N., Rotterdam (01-03-2020)
Ham, mw. mr. M.A.A. van den, Amsterdam (01-03-2020)
Heestermans, mw. mr. S., Rotterdam (01-03-2020)
Heringa, mw. mr. F., Amsterdam (03-02-2020)
Herlaar-van Dijk, mr. B.M., Rotterdam (31-01-2020)
Heunen, mr. A.L., Rotterdam (01-03-2020)
Hoevenaar, mw. mr. R., Amsterdam (29-02-2020)
Holtz-Russel, mw. mr. E.R.M., Groningen (01-02-2020)
Houtackers, mr. A.L.W.G., Maastricht-Airport (20-02-2020)
Ijssel, mw. mr. L.L. van den, De Meern (21-01-2020)
Ingen, mw. mr. E. van, Amsterdam (06-02-2020)
Jansen, mw. mr. W.M.A., Amsterdam (02-03-2020)
Kregten, mr. H.F. van, Waddinxveen (31-01-2020)
Kuijper, mr. R.P., Amstelveen (01-03-2020)
Kuijpers, mw. mr. M.J.M., Amsterdam (14-02-2020)
Lagziel, mw. mr. J., Amsterdam (01-03-2020)
Lamers, mr. H.H.B., Maastricht-Airport (07-02-2020)
Langedijk, mw. mr. A.A., Amsterdam (24-02-2020)
Lankhorst, mw. mr. H.F., Amsterdam (01-03-2020)
Lopik, mw. mr. M.A. van, Amsterdam (03-02-2020)
Mannaerts, mw. mr. L.J.E., Haarlem (01-02-2020)
Minkjan, mw. mr. E.E., 's-Gravenhage (01-03-2020)
Molewijk, mr. G.A., Amsterdam (01-03-2020)
Montagne, mw. mr. L.G., Amsterdam (01-03-2020)
Nazir, mw. mr. H.F., Amsterdam (27-02-2020)
Nijenhuis, mr. I.C., Nijmegen (29-02-2020)
Obers, mw. mr. I.M.F., Nijmegen (01-03-2020)
Oomen, mw. mr. M.C., Hengelo ov (21-01-2020)
Oostveen-Kouwenhoven, mw. mr. W.S., Ermelo (23-01-2020)
Paardekooper, mr. W.A., Amsterdam (23-01-2020)
Pal, mw. mr. L.C.M. van der, Leiden (26-02-2020)
Pauw, mw. mr. I., Amsterdam (01-02-2020)
Peters, mw. mr. J.W.S., Groningen (01-02-2020)
Pina, mw. mr. K. de, Rotterdam (01-03-2020)
Pranger, mr. S., Arnhem (03-02-2020)
Raaijmakers, mr. O.R.G., Amsterdam (26-02-2020)
Rij, mr. J.B. van, Rotterdam (17-02-2020)
Rij, mw. mr. L.A.L.M. van, Amsterdam (29-02-2020)
Rila, mr. R.A., Utrecht (28-01-2020)
Roelvink, mr. B.W., Amsterdam (06-02-2020)
Rook, mw. mr. S.C., Utrecht (23-01-2020)
Rottier, mr. A.M., 's-Hertogenbosch (01-03-2020)
Ruff, mw. mr. S., Amsterdam (01-03-2020)
Sap, mw. mr. B.J., Amsterdam (01-02-2020)
Schaik, mr. M.J.A. van, Rotterdam (01-03-2020)
Schreuder, mw. mr. C.A., Utrecht (05-02-2020)
Schüller, mr. S.E., Amsterdam (26-02-2020)
Semeijn, mr. W.H.J., Zwolle (01-03-2020)
Soeters, mw. mr. C.K., Amsterdam (28-02-2020)
Sprey, mr. A.J., Almere (31-01-2020)
Steen, mw. mr. J.E.L. van der, Eindhoven (01-03-2020)
Tergau, mr. R.E., Rotterdam (19-02-2020)
Tersmette, mr. D.G., 's-Gravenhage (20-02-2020)
Timmers, mw. mr. R., Amsterdam (31-01-2020)
Tombe, mw. mr. Q.C. des, Amsterdam (20-02-2020)
Tonino, mr. J.C.A., 's-Gravenhage (01-03-2020)
Toorenburgh, mr. M., Amsterdam (27-02-2020)
Veenhuizen, mw. mr. M.S., Amsterdam (28-01-2020)
Verboom, mw. mr. M.S., 's-Gravenhage (01-02-2020)
Verburg, mr. M.J.H., Roermond (31-01-2020)
Vermolen, mr. R.A.F., 's-Gravenhage (01-02-2020)
Visser, mw. mr. S., Arnhem (31-01-2020)
Volkers, mw. mr. B.C., Woerden (01-02-2020)
Voogt, mr. M.J.M.F., Amsterdam (01-03-2020)
Wasscher, mr. A.P., Amsterdam (20-02-2020)
Weijnen, mr. F.C.M., Almere (01-03-2020)
Westerink, mr. D., Amsterdam (01-03-2020)
Wiersma, mw. mr. E., Amsterdam (01-03-2020)
Wittenberg, mw. mr. L.A.M., Nijmegen (27-02-2020)
Wösten, mw. mr. L.E.M., Amsterdam (01-02-2020)
Zents, mr. J.A.A., Amsterdam (02-02-2020)
Zwalve, mr. E.J., 's-Gravenhage (01-02-2020)
Zweers, mr. E.J.E., Amsterdam (01-03-2020)

Overleden

Dijkers, mr. P.A.R., Hellevoetsluis (31-05-2019)

Slim met uw tijd omgaan?

Start met nascholen bij PO-Online:

- Onbeperkt PO-punten halen
- Meer dan 260 onderwerpen
- Altijd en overal toegang
- Vooraanstaande docenten
- Vakinhoudelijk en actueel

Probeer een **GRATIS** proefcursus

Online nascholing
voor advocaten

PO

Online

PO-Online

Met een abonnement op PO-Online heeft u altijd en overal online toegang tot een ruim, actueel en praktijkgericht cursusaanbod. Hierdoor kunt u op maat uw vakbekwaamheid onderhouden. Afhankelijk van uw pakketkeuze kunt u een onbeperkt aantal PO-punten per jaar behalen.

U krijgt als abonnee naast de cursussen voor advocaten, ook toegang tot ons pakket voor accountants, fiscalisten en notarissen. Dat zijn gezamenlijk ruim 260 cursussen!

De docenten van PO-Online zijn gerenommeerde professionals uit de juridische praktijk en wetenschap. De redactieraad staat garant voor kwaliteit en aansluiting bij de praktijk.

Abonnementen	PO-punten	Prijs*
PO-Online Basis	10	€ 695,-
PO-Online Plus	15	€ 895,-
PO-Online Extra	Onbeperkt	€ 995,-

*Alle prijzen zijn exclusief btw

Adviesraad

prof. mr. S.M. Bartman
prof. dr. A.R. Houweling
prof. mr. P.A.M. Mevis
mr. dr. L.H.M. Zonnenberg

Redactieraad

mr. F. Boor
mr. F. Chorus
mr. M.A. van Haelst
mr. dr. P.P.J. van der Meij
mr. dr. G.J.P. Molkenboer
mr. E.P.W. Korevaar

mr. F.J.R. van der Linden
mr. D.M. Penn
mr. C.M. Reijnen
Mr. I.A. van Straalen
mr. M. Visser
mr. dr. W.A. Westenbroek

Strafrecht

Computercriminaliteit ▶	mr. dr. J.J. Oerlemans	3 PO
De strafzaak: zo bepaalt u een goede strategie ▶	mr. G. Spong	2 PO
Foute vriendjes, HALT en PIJ: de minderjarige begrijpen en bijstaan ▶	mr. dr. J.A.C. Bartels, mr. F. W. Oehlen	3 PO
Foute vriendjes, HALT en PIJ: straffen en maatregelen in het jeugdstrafrecht ▶	mr. dr. J.A.C. Bartels, mr. F. W. Oehlen	2 PO
Het zwarte gat van het beslag: over beslag in de strafrechtelijke procedure ▶	mr. dr. P.P.J. van der Meij, mr. S. Pijl	2 PO
Illegaal vuurwerk: het seizoen is geopend ▶	mr. W.R. Jonk	2 PO
Jeugdstrafrecht ▶	mr. E.A.A. van Kalveen, mr. H.A. Gerritse	2 PO
Ontwikkelingen straf(proces)recht 2019 ▶	prof. mr. A.A. Franken, mr. dr. J.S. Nan, mr. J.Y. Taekema	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-II ▶	mr. W.J. Ausma	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-III ▶	mr. W.J. Ausma	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-IV ▶	mr. W.J. Ausma	1 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2020-I ▶	mr. W.J. Ausma	1 PO
Strafrechtelijke bewijsposities ▶	mr. dr. J.S. Nan	2 PO
Van schuld tot noodweer(exces): leerstukken materieel strafrecht ▶	mr. dr. P.P.J. van der Meij	2 PO
Wapens en munitie ▶	ing. J. van Driel	3 PO

Vaardigheden

Effectief pleiten	mr. A.A. Noordhuis	2 PO
Onderhandelen met de Harvardmethode	mr. M.A. Amende, mr. F.G. van Arem	3 PO
Overtuigend presenteren ter zitting	mr. A.A. Noordhuis	2 PO
Starten met PowerPoint ▶	Sander Reijn	1 PO

Verbintenissenrecht

Elektronisch contracteren ▶	mr. M. Weij	2 PO
Ontwikkelingen Contractenrecht 2019 ▶	prof. mr. dr. T.H.M. Van Wechem, mr. M Wallart	2 PO
Schadevergoeding en schadeberekening ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO

Actualiteiten

Actualiteiten insolventierecht ►	mr. K.A. Messelink	2 PO
Exit voor de wet bopz: wat komt ervoor in de plaats?	mr. E.A.M. Ramakers	3 PO
Ontwikkelingen Arbeidsrecht 2019 ►	prof. mr. dr. A.R. Houweling, mr. dr. P. Kruit	2 PO
Ontwikkelingen Contractenrecht 2019 ►	prof. mr. dr. T.H.M. Van Wechem, mr. M. Wallart	2 PO
Ontwikkelingen Huurrecht 2020 ►	mr. dr. J.J. Damingh, mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Ontwikkelingen Ondernemingsrecht 2019 ►	prof. mr. D.F.M.M. Zaman, prof. mr. C.A. Schwarz	2 PO
Ontwikkelingen Relatievermogensrecht en Familierecht 2019 ►	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg, prof. mr. P. Vlaardingebroek	2 PO
Ontwikkelingen straf(proces)recht 2019 ►	prof. mr. A.A. Franken, mr. dr. J.S. Nan, mr. J.Y. Taekema	2 PO
Recente Rechtspraak Arbeidsrecht 2019-II ►	mr. M.W. Koole	1 PO
Recente Rechtspraak Arbeidsrecht 2019-III	mr. F.A. Chorus	2 PO
Recente rechtspraak Huurrecht 2019-I ►	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Recente rechtspraak Huurrecht 2019-II ►	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Recente rechtspraak Jeugdrecht 2019 - I ►	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Jeugdrecht 2019 - II ►	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Personen- en Familierecht 2019 - I ►	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	2 PO
Recente rechtspraak Personen- en Familierecht 2019 - II ►	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Relatievermogensrecht 2019-I ►	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg	2 PO
Recente rechtspraak Relatievermogensrecht 2019-II ►	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-II ►	mr. W.J. Ausma	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-III ►	mr. W.J. Ausma	2 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2019-IV ►	mr. W.J. Ausma	1 PO
Recente rechtspraak Strafrecht 2020-I ►	mr. W.J. Ausma	1 PO
Wet arbeidsmarkt in balans ►	mr. dr. P. Kruit, prof. mr. dr. A.R. Houweling	3 PO

Ondernemingsrecht

Aansprakelijkheid van bestuurders voor belastingsschulden ▶	mr. dr. J.A. Booij	2 PO
BV-recht I: het vermogen van de vennootschap	mr. W. Bosse	3 PO
BV-recht II: organen en aandelen	mr. W. Bosse	3 PO
Concernfinanciering ▶	mr. dr. C.H.A. Van Oostrum	3 PO
De 403-verklaring ▶	prof. mr. S.M. Bartman	3 PO
De statutair bestuurder ▶	prof. mr. L.G. Verburg	3 PO
Jaarrekeninglezen I: kernbegrippen ▶	drs. R. Take	3 PO
Jaarrekeninglezen II: het wettelijk kader	drs. R. Take	3 PO
Juridische fusie en splitsing ▶	mr. L.W. Kelterman	3 PO
Ontwikkelingen Ondernemingsrecht 2019 ▶	prof. mr. D.F.M.M. Zaman, prof. mr. C.A. Schwarz	2 PO
Personenvennootschappen ▶	mr. dr. A.J.S.M. Tervoort	3 PO
Wet normering topinkomens in een notendop ▶	mr. H.A. Hoving	2 PO

Overige

Actualiteiten insolventierecht ▶	mr. K.A. Messelink	2 PO
Bijzondere vormen van eigendomsverkrijging	mr. dr. R. Koolhoven	3 PO
Blockchain: hype of belofte? ▶	drs. T.W. Grievink	2 PO
Erfpacht en opstal voor advocaten ▶	prof. mr. F.J. Vonck	3 PO
Erfrecht voor advocaten: de beginselen en procederen in het erfrecht ▶	prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols, mr. K. van Barneveld-Peters	2 PO
Erfrecht voor advocaten: legitieme portie ▶	mr. K. van Barneveld-Peters, prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols	2 PO
Exit voor de wet bopz: wat komt ervoor in de plaats?	mr. E.A.M. Ramakers	3 PO
Fosfaatrecht ▶	prof. mr. D.W. Bruil	2 PO
Gedragrecht: Advocaat, cliënt en samenleving	mr. dr. R. Verkijk	1 PO
Gedragrecht: Bijzonder materieel gedragrecht	mr. dr. R. Verkijk	3 PO
Gedragrecht: Regelgeving	mr. dr. R. Verkijk	1 PO
Geld terug bij vertraging... in de bouw	mr. B.C.M. den Teuling	2 PO
Inleiding bouwrecht: aanneming van werk ▶	prof. mr. J.M. Hebly	3 PO
Inleiding insolventierecht I: hoofdlijnen insolventierecht en faillissement	mr. K.A. Messelink	3 PO

Inleiding insolventierecht II: de curator en surseance van betaling	mr. K.A. Messelink	2 PO
Inleiding ruimtelijk ordeningsrecht	mr. E.T. Sillevs Smitt	2 PO
Inleiding Wabo	mr. E.T. Sillevs Smitt	2 PO
Mandatory disclosure ▶	mr. dr. A.C. Breuer, drs. M. Nieuweboer	2 PO
Privacy: Wat u moet weten over de AVG ▶	mr. M. Weij	2 PO
Retentierecht in de bouwpraktijk	prof. mr. S. van Gulijk	2 PO
Wwft ▶	mr. dr. B.S.M. Snijder-Kuipers	2 PO

Personen- en familierecht

Aan de slag met alimentatierekenen ▶	mr. A. Wakker	3 PO
De bijzondere curator ex art.1:250 BW	mr. I.J. Pieters	2 PO
Echtscheiding, zo wordt het pensioen verdeeld ▶	mr. dr. E.M.F. Schols-van Oppen	2 PO
Europese Verordening Huwelijksvermogensrecht ▶	prof. mr. dr. I. Sumner	2 PO
Huwelijkse voorwaarden en verrekenbedingen	mr. T.M. Subelack	2 PO
Inleiding berekenen kinderalimentatie ▶	mr. A. Wakker	3 PO
Ontwikkelingen Relatievermogensrecht en Familierecht 2019 ▶	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg, prof. mr. P. Vlaardingerbroek	2 PO
Partneralimentatie in de praktijk ▶	mr. A. Wakker	3 PO
Recente rechtspraak Jeugdrecht 2019 - I ▶	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Jeugdrecht 2019 - II ▶	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Personen- en Familierecht 2019 - I ▶	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	2 PO
Recente rechtspraak Personen- en Familierecht 2019 - II ▶	mr. dr. M.L.C.C. Lückers	1 PO
Recente rechtspraak Relatievermogensrecht 2019-I ▶	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg	2 PO
Recente rechtspraak Relatievermogensrecht 2019-II ▶	mr. dr. L.H.M. Zonnenberg	2 PO
Vergoedingsrechten, zaaksvervanging en verknochtheid ▶	mr. J.A.J.A. Luijten	4 PO

Arbeidsrecht

Collectief ontslag	mr. M.A. de Blécourt	2 PO
Concurrentiebeding: onding of zegen? ▶	mr. M.W. Koole	2 PO
De statutair bestuurder ▶	prof. mr. L.G. Verburg	3 PO
De zieke werknemer	mr. P.H. Burger	3 PO
Ontslag op staande voet ▶	mr. D. van Gerven	2 PO
Ontwikkelingen Arbeidsrecht 2019 ▶	prof. mr. dr. A.R. Houweling, mr. dr. P. Kruit	2 PO
Recente Rechtspraak Arbeidsrecht 2019-II ▶	mr. M.W. Koole	1 PO
Recente Rechtspraak Arbeidsrecht 2019-III	mr. F.A. Chorus	2 PO
Wet arbeidsmarkt in balans ▶	mr. dr. P. Kruit, prof. mr. dr. A.R. Houweling	3 PO
Wet normering topinkomens in een notendop ▶	mr. H.A. Hoving	2 PO

Belastingrecht

Aansprakelijkheid van bestuurders voor belastingschulden ▶	mr. dr. J.A. Booij	2 PO
Btw, overdrachtsbelasting en onroerende zaken	prof. dr. R.A. Wolf	2 PO
Fiscale aspecten van schenking, huwelijksvermogensrecht en erfrecht ▶	prof. mr. T.J. Mellema-Kranenburg	2 PO

Burgerlijk procesrecht

Artikel 149 Rv en de stelplicht	mr. Th.G Lautenbach, mr. D. Aarts	3 PO
Artikel 150 en de bewijslastverdeling	mr. Th.G Lautenbach, mr. D. Aarts	3 PO
Beslag en executie	mr. dr. G.J.P. Molkenboer	3 PO
Stellen en bewijzen bij dwaling en non-conformiteit	mr. W.L. Valk	2 PO

Huurrecht

Beëindiging van huur ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Huurcontracten opstellen en beoordelen ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Huurprijstoetsing bedrijfsruimte ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Maatwerk bij huurcontracten ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Ontwikkelingen Huurrecht 2020 ▶	mr. dr. J.J. Dammingh, mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Recente rechtspraak Huurrecht 2019-I ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO
Recente rechtspraak Huurrecht 2019-II ▶	mr. E.P.W. Korevaar	2 PO

Probeer een online proefcursus

U kunt nu gratis één online cursus van PO-Online uitproberen! Deze cursus levert ook nog eens 1, 2 of 3 PO-punten op. Zo kunt u op een makkelijke manier ervaren of online nascholing bij u past. Kijk voor de voorwaarden op www.po-online.nl.

De gratis cursus is aan te vragen via onderstaand aanvraagformulier of vraag de cursus direct aan via:

www.po-online.nl/proefcursus

U kunt kiezen uit onderstaande cursussen:

3
PO

De statutair bestuurder
prof. mr. L.G. Verburg

2
PO

Huurcontracten opstellen en beoordelen
mr. E.P.W. Korevaar

2
PO

Ontwikkelingen Arbeidsrecht 2019
prof. mr. dr. A.R. Houweling, mr. dr. P. Kruit

2
PO

Ontwikkelingen Relatievermogensrecht en familierecht 2019
mr. dr. L.H.M. Zonnenberg en prof. mr. P. Vlaardingebroek

1
PO

Recente rechtspraak Strafrecht 2019-IV
mr. W.J. Ausma

Gratis cursus Advocaten:

Ik wil graag een gratis PO-cursus proberen

Ja, ik wil graag lid worden en ontvang (één optie mogelijk):

1-jarig abonnement (eenmalige korting)

Basis €50 korting Plus €75 korting Extra €100 korting

2-jarig abonnement (Polar GPS Horloge*)

Plus Extra

* Zolang de voorraad strekt.

Bedrijf _____
Naam _____ M / V
Adres _____
Postcode _____ Woonplaats _____
Telefoon _____
E-mail _____

PO-Online stuurt u na het ontvangen van uw aanvraag het volledige inschrijfformulier toe